

BAROMETRUL MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA

ediția **2023**

Realizat de **Academia de Studii Economice din București**

www.rbi.ase.ro

INDICELE MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA

EDIȚIA 2022

CUPRINS

Introducere	7
I. Contextul macroeconomic	8
II. Metodologie	14
III. Rezultate obținute	19
1. Analiza distribuției companiilor din România la nivel de macroregiuni, în funcție de numărul de salariați și cifra de afaceri	19
2. Analiza rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarului.....	24
2.1. Așteptările mediului de afaceri din România privind evoluțiile economico-sociale în anul 2023 și evoluția față de anul 2022	24
3. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022 – distribuție geografică pe macroregiuni	34
3.1. Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri la nivel de macroregiuni și evoluția față de anul anterior.....	34
3.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții.....	42
3.3. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei.....	43
3.4. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare	45
3.5. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei	47
3.6. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale.....	48
4. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022 – distribuție în funcție de dimensiunea companiei (firme mici, medii și mari)	50
4.1. Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de dimensiunea firmei și evoluția față de anul anterior	50
4.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața.....	53

4.3.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate.....	55
4.4.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții.....	56
4.5.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei.....	58
4.6.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare.....	59
4.7.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei	61
4.8.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale.....	62
5.	Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022– distribuție în funcție de sectorul de activitate	64
5.1.	Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de sectorul de activitate și evoluția față de anul anterior	64
5.2.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața.....	67
5.3.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate.....	68
5.4.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții.....	70
5.5.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei.....	71
5.6.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare.....	73
5.7.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei	74
5.8.	Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale.....	76
6.	Influența contextului actual asupra mediului de afaceri	78
IV.	Considerații finale și concluzii.....	81

LISTA FIGURILOR

Figură 1. Contribuția la dinamica PIB real	8
Figură 2. Contribuția la rata inflației.....	9
Figură 3. Rata dobânzii la credite în lei, societăți nefinanciare	10
Figură 4. Evoluția prețului gazelor naturale în Europa, 2019 = 100.....	10
Figură 5. Efectivul de salariați în economie	10
Figură 6. Câștigul salarial mediu net	11
Figură 7. Evoluția soldului contului curent (% din PIB, anualizat).....	12
Figură 8. Balanța bunurilor	13
Figură 9. Structura pe piloni ai indicatorului compozit	16
Figură 10. Sistemul de ponderi utilizat în construcția indicelui compozit.....	17
Figură 11. Valorile obținute pentru RBI și pilonii aferenți.....	25
Figură 12. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială.....	26
Figură 13. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața.....	27
Figură 14. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 2. Profitabilitate	28
Figură 15. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 3. Investiții.....	29
Figură 16. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei.....	30
Figură 17. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 5. Costuri și dificultatea accesului la finanțare.....	31
Figură 18. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei.....	32
Figură 19. Așteptările mediului de afaceri din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale.....	33
Figură 20. RBI la nivel de macroregiune și valorile aferente pilonilor.....	35
Figură 21. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială pe macroregiuni.....	37
Figură 22. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, pe macroregiuni	38
Figură 23. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, pe macroregiuni	40
Figură 24. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, pe macroregiuni	42
Figură 25. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, pe macroregiuni.....	44
Figură 26. . Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, pe macroregiuni.....	45
Figură 27. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, pe macroregiuni	47
Figură 28. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, pe macroregiuni	49
Figură 29. RBI în funcție de dimensiunea firmelor și valorile aferente pilonilor	51
Figură 30. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de dimensiunea firmei.....	52
Figură 31. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, în funcție de dimensiunea firmei.....	53

Figură 32. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, în funcție de dimensiunea firmei.....	55
Figură 33. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, în funcție de dimensiunea firmei.....	57
Figură 34. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, în funcție de dimensiunea firmei.....	58
Figură 35. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, în funcție de dimensiunea firmei	60
Figură 36. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, în funcție de dimensiunea firmei.....	61
Figură 37. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, în funcție de dimensiunea firmei.....	63
Figură 38. RBI în funcție de sectorul de activitate și valorile aferente pilonilor	65
Figură 39. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de sectorul de activitate	66
Figură 40. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața	67
Figură 41. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate.....	69
Figură 42. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții	70
Figură 43. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei.....	72
Figură 44. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare	73
Figură 45. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei	75
Figură 46. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale	76
Figură 47. Măsuri pentru a reduce impactul asupra mediului.....	78
Figură 48. Impactul creșterii prețurilor pentru energie	78
Figură 49. Măsuri pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la electricitate și gaz	79
Figură 50. Măsuri pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la carburant.....	79
Figură 51. Măsuri pentru acoperirea creșterii costurilor cu energia	80
Figură 52. Opinia companiilor cu privire la măsurile guvernamentale pentru gestionarea creșterii costurilor cu energia.....	80

LISTA TABELELOR

Tabel 1. Modalitatea de structurare a eșantionului	15
Tabel 2. Distribuția numărului de companii la nivel de regiune	20
Tabel 3. Distribuția regională a numărului de companii, ca pondere din fiecare clasă de mărime.....	20
Tabel 4. Distribuția numărului de companii după domeniile de activitate	21
Tabel 5. Distribuția companiilor la nivel de regiune după cifra de afaceri	22
Tabel 6. Distribuția CA pe macroregiuni, ca pondere din fiecare clasă de mărime.....	22
Tabel 7. Distribuția cifrei de afaceri și a numărului de salariați după domeniile de activitate	23

Introducere

În contextul nevoii de înțelegere rapidă a evoluțiilor reale care se petrec în economie și, mai cu seamă, a celor cu care se confruntă întreprinderile, considerate principalele creatoare de valoare, interesul pentru dezvoltarea unui barometru al mediului de afaceri oferă, de fapt, expresia preocupării pentru sănătatea unei economii.

Începând cu criza financiară din anul 2008, continuând cu pandemia de Covid-19 și războiul din Ucraina, mediul economic și social actual este caracterizat de un grad tot mai ridicat de incertitudine și vulnerabilitate, iar dezechilibrele create au un impact semnificativ asupra bunăstării actuale și viitoare.

În acest context, apariția regulată a rezultatelor unui barometru al mediului de afaceri reprezintă un element de referință atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru decidenții de politici publice și evidențiază impactul mediului academic în societate.

În urma analizei Barometrului Mediului de Afaceri din România, am elaborat Indicele Mediului de Afaceri, care reflectă modul în care opiniile companiilor românești au evoluat în ultimul an. Indicele Mediului de Afaceri din România analizează răspunsurile a **1057 de firme** din România cu privire la **nivelul de încredere al mediului de afaceri** analizat de-a lungul a **sapte piloni: cifra de afaceri și piața, profitabilitatea, investiții, forța de muncă și dimensiunea companiei, costuri și accesul la finanțare, interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei și evoluția economiei naționale și globale**. Studiul are la bază un chestionar aplicat în perioada **02 iunie - 03 octombrie 2022**.

Acest indice este un instrument științific, care măsoară cantitativ și calitativ informațiile din mediul de afaceri românesc, și poate să constituie un instrument util companiilor care activează în România, potențialilor investitori, dar și instituțiilor guvernamentale, responsabile pentru dezvoltarea și monitorizarea politicilor economice și pentru sprijinirea mediului de afaceri.

Din punct de vedere al mediului de afaceri, considerăm că indicele de față captează percepția generală asupra evoluțiilor economico-sociale și reprezintă un instrument de atenționare preventivă prin evidențierea trendurilor economice bazate pe răspunsurile unui eșantion reprezentativ de manageri de companii. Mai mult, se dorește a fi un instrument care poate fi utilizat ca indicator al schimbării stării economiei, de semnalizare a modificării trendurilor sau al încrederii, pe diverse sectoare economice.

Din perspectiva impactului și a rezultatelor așteptate pentru decidenții politicilor economice, considerăm că indicele dezvoltat reprezintă un instrument care ia pulsul mediului de afaceri din România la nivelul întregii țări și pe sectoare economice și furnizează o serie de informații revelatoare despre mediul de afaceri, dezvăluie într-un mod simplu și ușor de intuit. Întrucât sunt analizate principalele tendințe care influențează mediul de afaceri din România, pentru fiecare ramură economică în parte, considerăm că poate să stea la baza identificării factorilor economici și a celor specifici mediului de afaceri care necesită politici de susținere noi sau adaptarea celor existente și să fie utilizat, în final, ca instrument pentru fundamentarea de noi politici economice.

Prezentul raport este structurat în patru secțiuni principale. Astfel, raportul debutează cu contextul macroeconomic, prezintă designul și metodologia cercetării, dar și principalele rezultate obținute în urma derulării chestionarului privind așteptările mediului de afaceri din România privind

evolutiile economico-sociale in anul 2023, distributia geografica pe macroregiuni, pe sectoare de activitate dar si pe clase de marime ale firmelor romanesti. Raportul se incheie cu principalele concluzii.

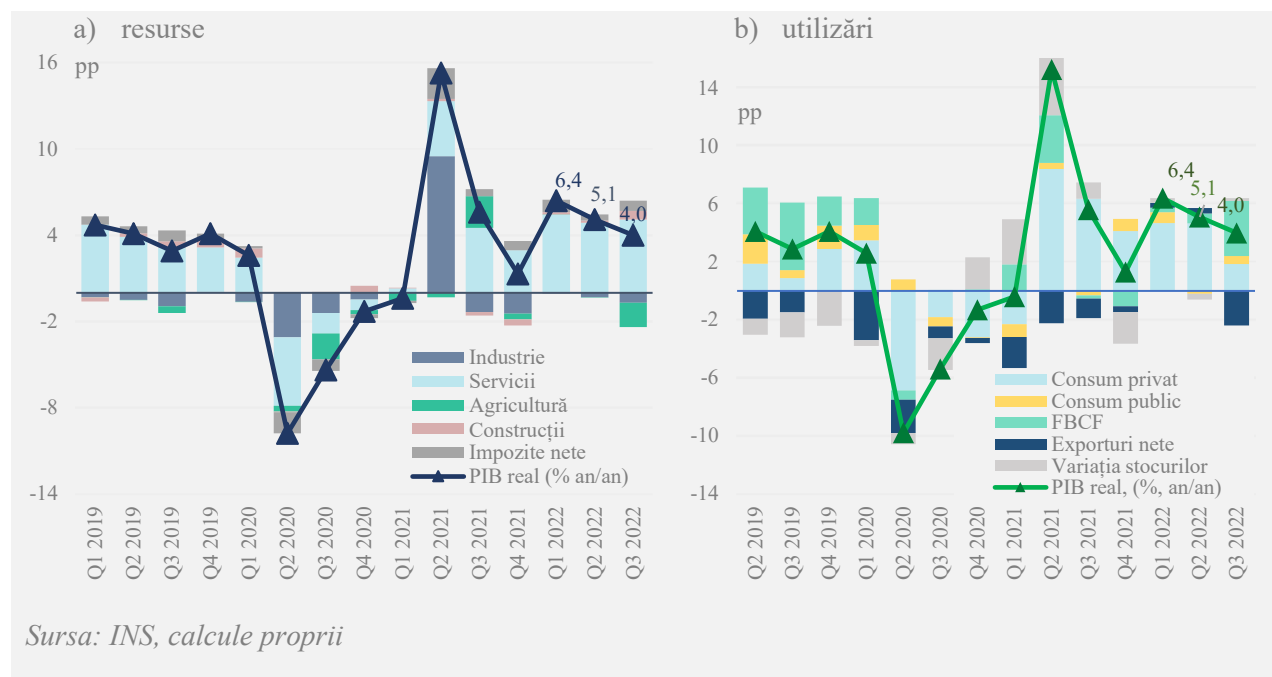
I. Contextul macroeconomic

Activitatea economică a înregistrat o dinamică alertă în primele nouă luni ale anului 2022 (4,3%), însă în perspectivă este așteptată o temperare a creșterii economice la nivelul anului 2023, în linie cu evoluțiile de la nivel global.

În primele trei trimestre ale anului, serviciile au reprezentat principalul motor al creșterii economice, cu o contribuție de 5,1 puncte procentuale la dinamica reala a PIB. Ridicarea tuturor restricțiilor a influențat creșterea activităților de comerț, transport, hoteluri și restaurante (+1,4 puncte procentuale la avansul PIB real). Construcțiile au consemnat o creștere moderată în contextul creșterii semnificative a prețurilor materialelor (contribuție de 0,3 puncte procentuale). Activitatea din industrie a continuat să fie perturbată de blocajele din partea ofertei și de creșterea prețurilor la produsele energetice, înregistrând o contracție (contribuție negativă de 0,4 puncte procentuale).

Pe partea de cerere, creșterea economică din primele nouă luni este explicată preponderent de consum (4,0 puncte procentuale). Lipsa de predictibilitate, precum și criza inflaționistă care a afectat și piața materialelor de construcții au condus la amânarea într-o anumită proporție a deciziilor pentru noi investiții, contribuind cu 1,8 puncte procentuale la creșterea PIB real. Exporturile nete au contribuit negativ (-0,8 puncte procentuale), în condițiile unei dinamici a importurilor de bunuri și servicii superioară celei înregistrate de exporturi.

Figură 1. Contribuția la dinamica PIB real

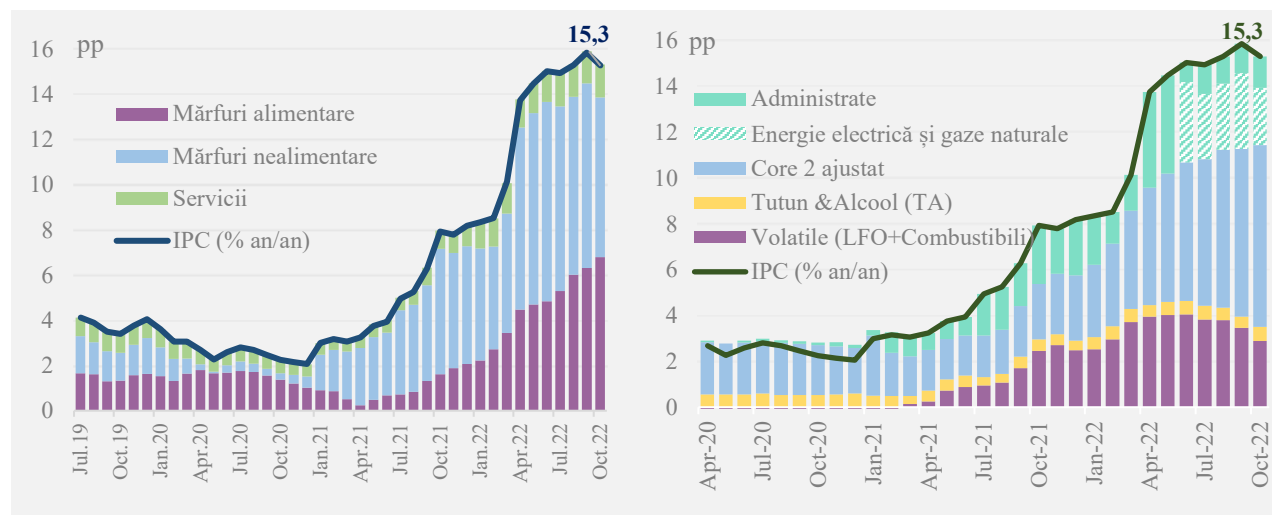
Pe termen mediu, creșterea economică va decelera cel mai probabil în condițiile în care instituțiile internaționale anticipează o deteriorare severă a condițiilor macroeconomice la nivel internațional. De exemplu, în prognoza de toamnă, Comisia Europeană prevede o recesiune tehnică la nivel european în această iarnă, pe fondul crizei energetice - contracție economică pentru Germania (-0,6%) și doar o creștere marginală pentru Franța și Italia, principalii parteneri comerciali ai României.

Inflația ridicată reprezintă una dintre principalele provocări pe termen mediu. Menținerea ratei inflației la un nivel ridicat (15,3% în luna octombrie) continuă să fie atribuită componentelor afectate de șocurile globale pe partea ofertei (utilități, combustibili, produse alimentare), amplificate și prelungite de războiul din Ucraina, dar și de sancțiunile asociate. Cele mai ample accelerări ale prețurilor au rămas concentrate în sectorul energetic, la categoria gazelor naturale și electricitate. Deși a fost revizuită recent într-un sens mai restrictiv, schema de sprijin implementată de către autorități pentru plata facturilor de utilități continuă să genereze efecte dezinflaționiste puternice. Potrivit estimărilor Băncii Centrale, în absența măsurilor de sprijin, rata anuală a inflației IPC ar fi cu ~5 puncte procentuale mai ridicată.

Pe de altă parte, dinamica accelerată a prețurilor la produsele alimentare (20,6% în luna octombrie, an/an) reflectă efectele creșterilor ample ale prețurilor pe piețele globale și costurile ridicate cu energia și transportul, alături de influențele blocajelor din lanțurile de producție și efectele secetei din perioada de vară. Impactul inflaționist este semnificativ în condițiile în care produsele alimentare și cele de import dețin o pondere însemnată în coșul de consum.

Pe partea cererii, creșterile salariale *double digit* creează încă condiții favorabile transmiterii presiunilor acumulate la nivelul costurilor de producție în prețurile finale. În același timp, continuă ajustarea ascendentă a așteptărilor inflaționiste ale agenților economici.

Figură 2. Contribuția la rata inflației

Sursa: INS, calcule proprii

Pe fondul presiunilor inflaționiste ridicate, Banca Națională a României a decis înăsprirea graduală a politicii monetare, cu impact asupra costurilor de finanțare atât pentru gospodării, cât și pentru companii. În condițiile unei inflații ridicate, Banca Centrală a majorat gradual dobânda

de politică monetară (la 6,75%) cu scopul de a ancora anticipațiile inflaționiste pe termen mediu, precum și pentru a stimula economisirea prin dobânzi mai mari la nivelul depozitelor bancare.

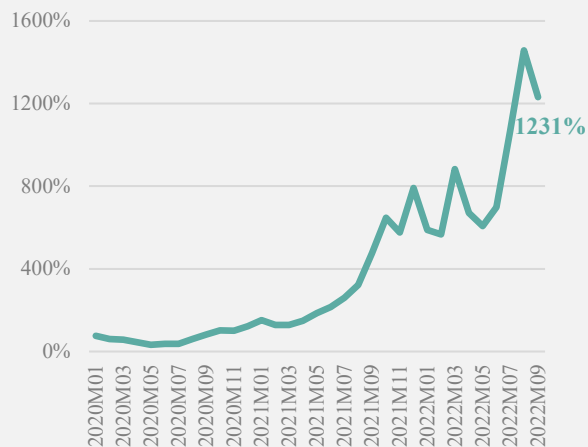
Cele mai vulnerabile companii în contextul macroeconomic actual sunt IMM-urile ca urmare a accesului limitat la finanțare și companiile ce utilizează intensiv produse energetice sau forță de muncă (în special societățile comerciale cu producție de serie, i.e. volum mare / preț redus).

Figură 3. Rata dobânzii la credite în lei, societăți nefinanciare

Sursa: BNR

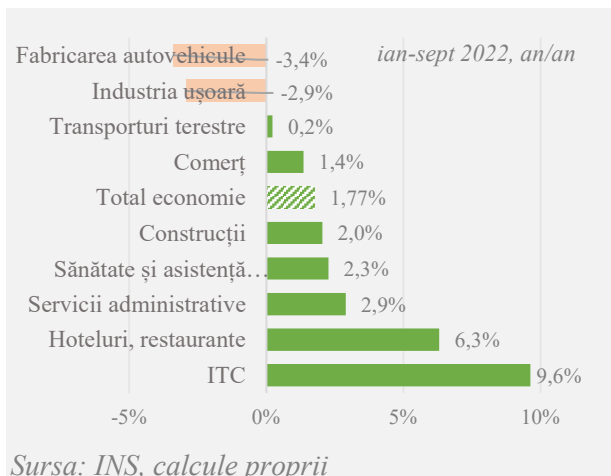
Figură 4. Evoluția prețului gazelor naturale în Europa, 2019 = 100

Sursa: World Bank, Pink Sheet

Piața muncii continuă să fie rezilientă: efectivul de salariați a atins un maxim istoric în T3 2022 (5,07 mil în luna septembrie), iar sectorul privat înregistrează creșteri salariale double digit.

Figură 5. Efectivul de salariați în economie

Sursa: INS, calcule proprii

Dinamica accelerată a efectivului de salariați (1,8% în perioada ianuarie – septembrie 2022 comparativ cu perioada similară a anului trecut) este explicată prin tranziția unor persoane din zona de inactivitate către piața muncii în condițiile unor creșteri salariale ample, cât și ca urmare a extinderii schemelor de personal pentru lucrătorii extra-UE (contingentul acestora a crescut la 100.000 în anul curent, dublu comparativ cu anul 2021). Principalele sectoare ce înregistrează o extindere a schemelor de personal sunt ITC, hoteluri și restaurante, servicii administrative, construcții și comerț.

Recuperarea locurilor de muncă rămâne însă asimetrică la nivelul sectoarelor și a diferitelor segmente ale populației. Astfel, sectoarele direct afectate de pandemie (HoReCa, comerț, transporturi terestre) au înregistrat o îmbunătățire a ocupării, în timp ce în industria ușoară și fabricarea autovehiculelor are loc o stabilizare a numărului de salariați la un nivel inferior comparativ cu situația pre-criză.

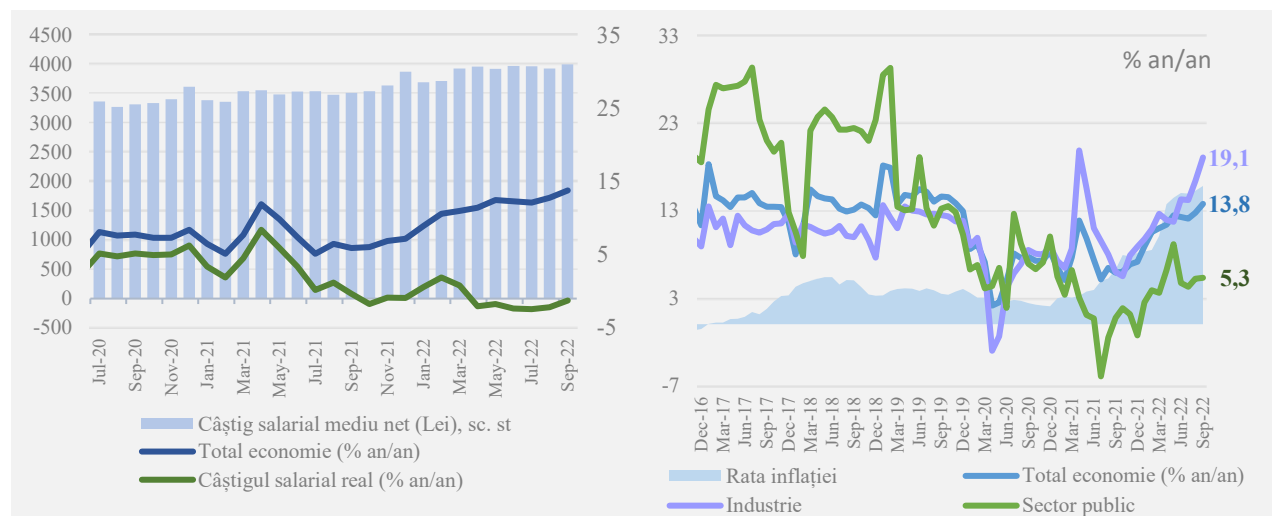
În primele nouă luni ale anului, câștigul salarial mediu net a înregistrat creșteri *double digit* pe fondul majorărilor din sectorul privat - în special la nivelul agriculturii (18,9%), industriei agroalimentare (39,6%) – ca urmare a extinderii facilităților fiscale, HoReCa (15,8%) și IT (16,8%), în timp ce salariile din sectorul public au înregistrat doar o creștere marginală (5,0%) ca urmare a plafonării salariilor, măsură ce a fost menținută pentru majoritatea salariaților și în 2022. Creșterile salariale din sectorul privat sunt parțial explicate de: (i) majorarea salariului minim, de care beneficiază aproximativ o treime dintre salariați, (ii) sporul de productivitate, (iii) extinderea facilităților fiscale către sectorul agricol și industria agroalimentară și (iv) accentuarea gradului de tensionare a pieței muncii pe fondul redresării activității economice - deși la un nivel inferior celui înregistrat în perioada 2018-2019.

La nivelul sectorului concurențial, dinamica salarială va continua cel mai probabil să crească într-un ritm alert ținând cont de decizia de majorare a salariului minim brut la 3.000 lei (+17,6%) începând cu ianuarie 2023 și la 4.000 lei în sectorul construcțiilor. În plus, în perioada următoare, rata ridicată a inflației se va concretiza cel mai probabil în presiuni salariale ce vor impune renegocieri salariale la începutul anului.

Câștigul salarial real se menține în teritoriu ușor pozitiv în sectorul concurențial ca urmare a creșterilor salariale ample ce depășesc marginal rata inflației. Totuși, anumite sectoare au înregistrat o creștere a salariilor mai timidă comparativ cu rata inflației, ceea ce traduce cu o pierdere a puterii de cumpărare în cazul salariaților. Similar, pe fondul măsurii de cvasi plafonare a salariilor, angajații din sectorul public înregistrează o diminuare a puterii de cumpărare.

La nivelul primelor zece luni, rata șomajului BIM s-a menținut în jurul valorii de 5,5%, însă rata șomajului în rândul tinerilor rămâne printre cele mai ridicate la nivel european, de aproximativ 22%.

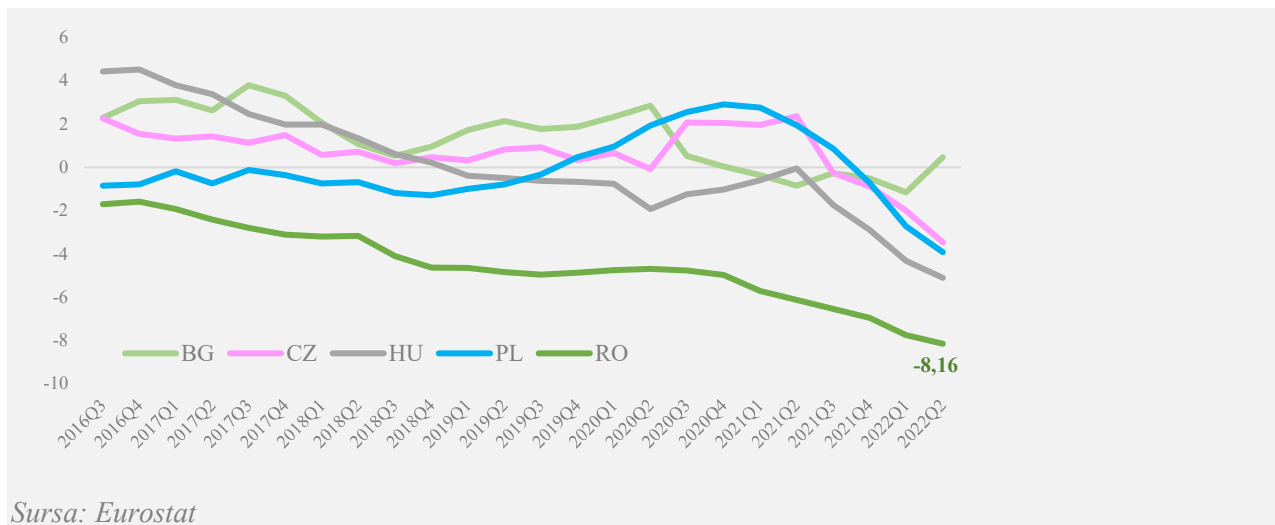
Figură 6. Câștigul salarial mediu net

Sursa: INS, calcule proprii

Pe fondul războiului din Ucraina, pozițiile externe ale țărilor din regiune au continuat să se înrăutățească (cu excepția Bulgariei), aceste evoluții fiind cauzate de adâncirea deficitelor comerciale, în condițiile crizei energetice și perturbărilor de la nivelul lanțurilor de aprovizionare sau comerciale (spre exemplu, întreruperea exporturilor către Rusia în cazul Poloniei).

Figură 7. Evoluția soldului contului curent (% din PIB, anualizat)

România continuă să înregistreze cel mai mare deficit de cont curent în rândul statelor din regiune, un nivel ridicat conform standardelor internaționale (spre exemplu, limita inferioară de referință stabilită de Comisia Europeană în cadrul Procedurii privind Dezechilibrele macroeconomice drept indicator de performanță pentru statele membre este de -4% din PIB (medie pe 3 ani). Similar celorlalte state din regiune, războiul din Ucraina a contribuit suplimentar la deteriorarea contului curent.

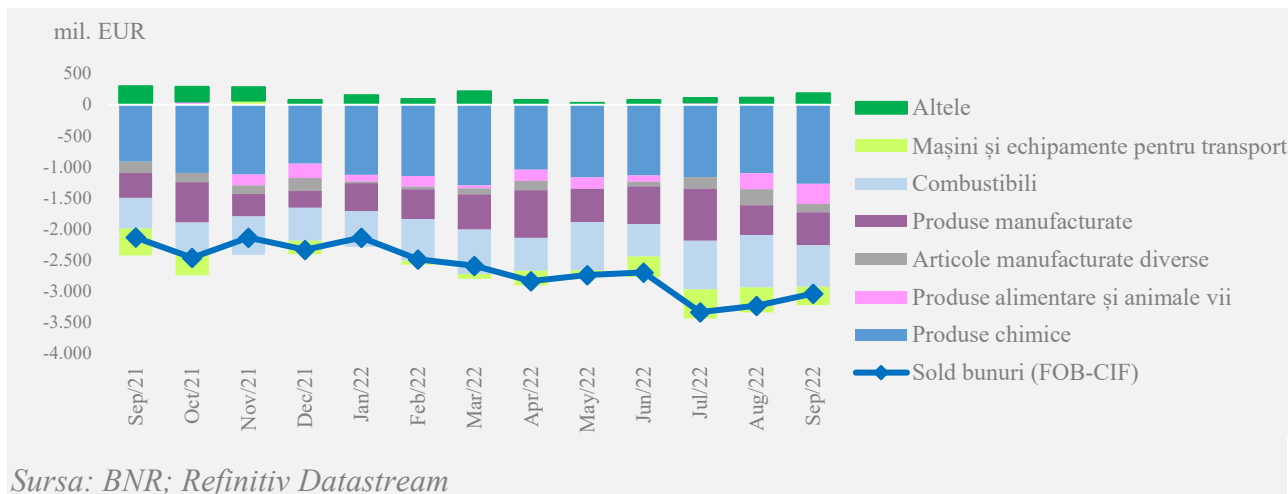
Analizând contul curent în structură, se remarcă faptul că balanța bunurilor și balanța veniturilor primare sunt deficitare, în timp ce balanța serviciilor și cea a veniturilor secundare sunt excedentare.

În primele nouă luni ale anului 2022, deficitul de cont curent a crescut cu 60% față de perioada similară a anului trecut, în special pe fondul adâncirii deficitului comercial. Totodată, se remarcă o creștere semnificativă a deficitului veniturilor primare (+86%), atât ca urmare a creșterii veniturilor din investiții (repatrierea profiturilor), cât și pe fondul diminuării intrărilor aferente remunerării salariaților. În schimb, excedentul din sectorul serviciilor s-a majorat cu 33%, având astfel un impact pozitiv asupra contului curent. Serviciile pentru afaceri, cele din sectorul IT&C, transporturile și producția lohn au înregistrat cele mai mari creșteri (41,4%; 37%; 28,4% și respectiv 22,6%), fiind însă contrabalansate, într-o anumită măsură, de adâncirea deficitului la serviciile de turism (+57%).

Deficitul de cont curent este determinat în cea mai mare măsură de soldul negativ al balanței comerciale (balanța bunurilor). Deși importurile de bunuri de consum (care sunt corelate, în general, cu dinamica masei salariale și cu modificarea consumului privat) influențează în mod negativ soldul contului curent, cea mai mare contribuție la deficitul acestuia îi revine categoriei

bunurilor intermediare. Principalele grupe de produse la care România înregistrează deficit comercial sunt produsele chimice (în special medicamentele), produsele manufacturate și combustibili minerali. În intervalul ianuarie – septembrie 2022, deficitului comercial s-a adâncit cu 47,7% față de perioada similară a anului trecut, în special pe fondul creșterii deficitelor înregistrate la comerțul cu combustibili, produse chimice și produse manufacturate. Totodată, comerțul cu mașini și echipamente pentru transport, care anterior pandemiei era unul dintre sectoarele la care România raporta un excedent solid, continuă să înregistreze un deficit substanțial (1,55 miliarde euro).

Figură 8. Balanța bunurilor

Sursa: BNR; Refinitiv Datastream

Pe plan fiscal, România rămâne sub incidența Procedurii de Deficit Excesiv (PDE), iar autoritățile și-au luat angajamentul de a reduce gradual deficitul bugetar sub 3% din PIB până în anul 2024, în condițiile în care o corecție abruptă ar afecta premisele creșterii economice. Lipsa disciplinei fiscale conduce la costuri mai mari de finanțare, la un grad ridicat de incertitudine ce poate afecta nivelul investițiilor autohtone și străine, la o reziliență economică scăzută și la incapacitatea politicii fiscale de a își îndeplini rolul de stabilizare ca urmare a spațiului fiscal limitat. Declanșarea PDE a fost determinată de deteriorarea poziției fiscale ca urmare a unei politici fiscal-bugetare pro-ciclice din anii anteriori pandemiei (deficit bugetar de 4,3% din PIB în anul 2019). Ulterior, contextul pandemic a impus politicii fiscale o conduită puternic anti-ciclică, iar deficitul bugetar a urcat la 9,4% din PIB în 2020 în condițiile încetirii activității economice și sprijinului masiv oferit de către Guvern agenților economici și populației. În linie cu recomandările Consiliului, România a început un proces gradual de ajustare fiscală în anul 2021 (deficit bugetar de 7,1% din PIB).

În primele 10 luni ale anului 2022, execuția bugetului general consolidat s-a încheiat cu un deficit de 3,37% din PIB, consemnând o ajustare de 0,68 puncte procentuale din PIB față de perioada similară a anului anterior (date cash). Datele istorice indică însă o accelerare a cheltuielilor spre finalul anului, însă cel mai probabil acesta se va încadra în ținta asumată de către Guvern. Pe de altă parte, bugetul pe anul 2023 prevede o țintă de deficit de 4,4% din PIB, în linie cu recomandarea Consiliului în contextul Procedurii de Deficit Excesiv. Nivelul investițiilor publice crește la 7,2% din PIB în 2022, inclusiv ca urmare a volumului mare de proiecte incluse în PNRR. Investițiile

publice sunt esențiale pentru a asigura o creștere economică incluzivă pe termen mediu și lung, inclusiv prin reducerea disparităților regionale.

Investițiile publice pot deveni un motor de relansare economică, însă este nevoie de îmbunătățirea capacității administrative necesare pentru implementarea eficientă a volumului mare de investiții, în special a celor din fonduri europene. Pe termen mediu, investițiile publice vor completa investițiile realizate din fonduri europene, disponibile prin Cadrul Financiar Multianual și Fondul de Redresare și Reziliență (PNRR), promovând astfel o creștere economică robustă pe termen mediu și lung. Este important de menționat faptul că investițiile publice susțin un cerc virtuos al dezvoltării economice, încurajând totodată apetitul investițional al sectorului privat, ceea ce pe termen mediu și lung se traduce inclusiv prin venituri bugetare mai mari (taxe, impozite, contribuții). Astfel, investițiile publice vor antrena un efect de multiplicare în economie.

Implementarea reformelor și investițiilor incluse în PNRR poate sprijini economia României să devină mai robustă, mai competitivă și să se poziționeze mai avantajos în lanțurile de producție regionale. PNRR presupune o alocare de 12,12 miliarde euro (granturi) și 14,94 miliarde (împrumuturi). Până în prezent, România a primit partea de pre-finanțare (13% din alocarea totală) și tranșa aferentă primei cereri de plată (2,6 miliarde euro, dintre care 1,8 miliarde reprezintă granturi și 0,8 miliarde împrumuturi). Spre exemplu, în PNRR sunt prevăzute reforme ce susțin consolidarea fiscală pe termen mediu, inclusiv prin digitalizarea ANAF. Implementarea acestor reforme are drept obiectiv majorarea graduală a veniturilor din taxe și impozite prin îmbunătățirea colectării. Potrivit PNRR, România are în vedere consolidarea sistemului fiscal și creșterea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat, rezultatul așteptat fiind de cel puțin 3 puncte procentuale din PIB până în 2026 (2,5 pp din reforma administrației fiscale și 0,5 pp din revizuirea cadrului fiscal).

II. Metodologie

În cadrul proiectului a fost utilizat un eșantion format din 1067 de firme la nivelul anului 2022. Pentru acest eșantion nivelul de încredere propus este de 95%, iar eroarea maximă admisibilă este de 3%. Pentru fiecare firmă, chestionarul a fost adresat managementului, eșantionul fiind unul reprezentativ la nivel național. Eșantionul a acoperit toate clasele de mărime ale colectivității de firme, după numărul de salariați și cifra de afaceri, toate activitățile economice principale (Coduri CAEN) așa cum reies din analiza contribuției în PIB și din analiza structurii colectivității totale de întreprinderi din România. De asemenea, eșantionul a replicat și distribuția teritorială a colectivității de întreprinderi de la nivel național pe baza macroregiunilor României. Inițial, eșantionul a fost structurat în baza celor 3 criterii, după cum urmează: 4 macroregiuni, 4 clase de mărime și 9 grupe CAEN.

În urma colectării datelor, pentru asigurarea unui număr minim de unități statistice pentru toate straturile eșantionului, a fost necesară regruparea celor 4 clase de mărime în 3 clase, iar cele 9 grupe CAEN în 3 categorii de activitate. Astfel, eșantionul a fost structurat pentru a respecta distribuția reală pe 36 de straturi obținute prin intersecția celor 3 criterii.

Tabel 1. Modalitatea de structurare a eșantionului

Criteriu	Categorii	Criteriu de stratificare
Macroregiune	Macroregiunea 1 (Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Maramureș, Mureș, Satu Mare, Sălaj, Sibiu)	
	Macroregiunea 2 (Bacău, Botoșani, Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Tulcea, Vaslui, Vrancea)	
	Macroregiunea 3 (Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman, București, Ilfov)	
	Macroregiunea 4 (Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea, Arad, Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș)	
Dimensiune	Microîntreprinderi (≤ 9 angajați și CA ≤ 2 mil euro (9,4904 mil. Lei))	Firme mici (≤ 9 angajați și CA ≤ 2 mil euro (9,4904 mil. Lei))
	Firme mici ≤ 49 angajați și CA ≤ 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)	Firme medii ≤ 49 angajați și CA ≤ 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)
	Firme medii ≤ 250 angajați și CA ≤ 50 mil euro (237,26 mil. Lei)	Firme mari > 49 angajați și CA > 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)
	Firme mari ≥ 250 angajați sau CA ≥ 50 mil euro (237,26 mil. Lei)	
Grupa CAEN	Grupa CAEN 1 - Agricultură, silvicultură și pescuit (01*-03*)	Grupa 1 – Agricultură, silvicultură și pescuit (01*-03*)
	Grupa CAEN 2 – Industrie (05*-09*; 10*-33*;35*; 36*-39*)	Grupa 2 – Industrie, Construcții și Comerț, Reparații autovehicule și motociclete, Logistică și HORECA (05*-09*; 10*-33*;35*; 36*-39*; 41*-43*; 45*-47*; 49*-53*; 55*-56*)
	Grupa CAEN 3 – Construcții (41*-43*)	
	Grupa CAEN4 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante; (45*-47*, 49*-53*; 55*-56*)	
	Grupa CAEN 5- Informații și comunicații (58*-63*)	Grupa 3 – Servicii IT, financiare, imobiliare & altele (58*-63*; 64*-66*; 68*; 69*-75*; 77*-82*; 84*; 85*; 86*-88*; 90*-93*; 94-96*)
	Grupa CAEN 6 - Intermedieri financiare și asigurări (64*-66*)	
	Grupa CAEN 7 - Tranzacții imobiliare (68*)	
	Grupa CAEN 8 - Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ;	

(69*-75*; 77*-82*; 84*; 85*; 86*-88*)
Grupa CAEN 9 - Activități de spectacole,
culturale și recreative; reparații de produse de
uz casnic și alte servicii
(90*-93*; 94-96*)

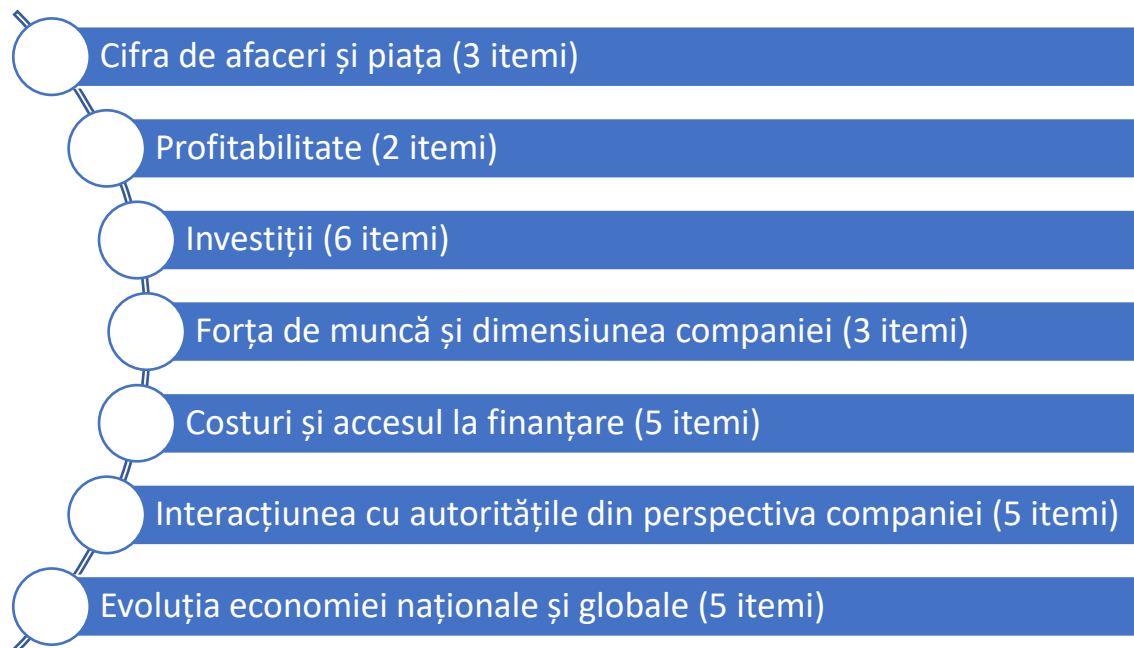
Tip eșantion: probabilistic aleatoriu (utilizând stratificare). În cadrul eșantionului s-a realizat asigurarea unui număr minim (suficient de mare) de unități statistice pentru fiecare dintre cele 36 de straturi rezultate prin încrucișarea criteriilor de stratificare. Pentru a respecta structura inițial definită, eșantionul colectat a fost recalibrat.

Metoda de culegere a datelor: CAWI (Computer Assisted Web Interview).

Pentru construirea barometrului mediului de afaceri și implicit a indicatorului compozit ce va da nivelul de încredere al mediului de afaceri, a fost utilizată analiza în componente principale, o metodă specifică analizei multidimensionale a datelor ce asigură determinarea sistemului de ponderi necesare agregării celor 7 piloni.

Astfel, analiza este structurată pe 29 de itemi, măsurați pe o scala Likert cu 10 categorii, unde 1 reprezintă scădere semnificativă și 10 reprezintă creștere semnificativă. Acești itemi sunt grupați pe 7 piloni principali:

Figură 9. Structura pe piloni ai indicatorului compozit

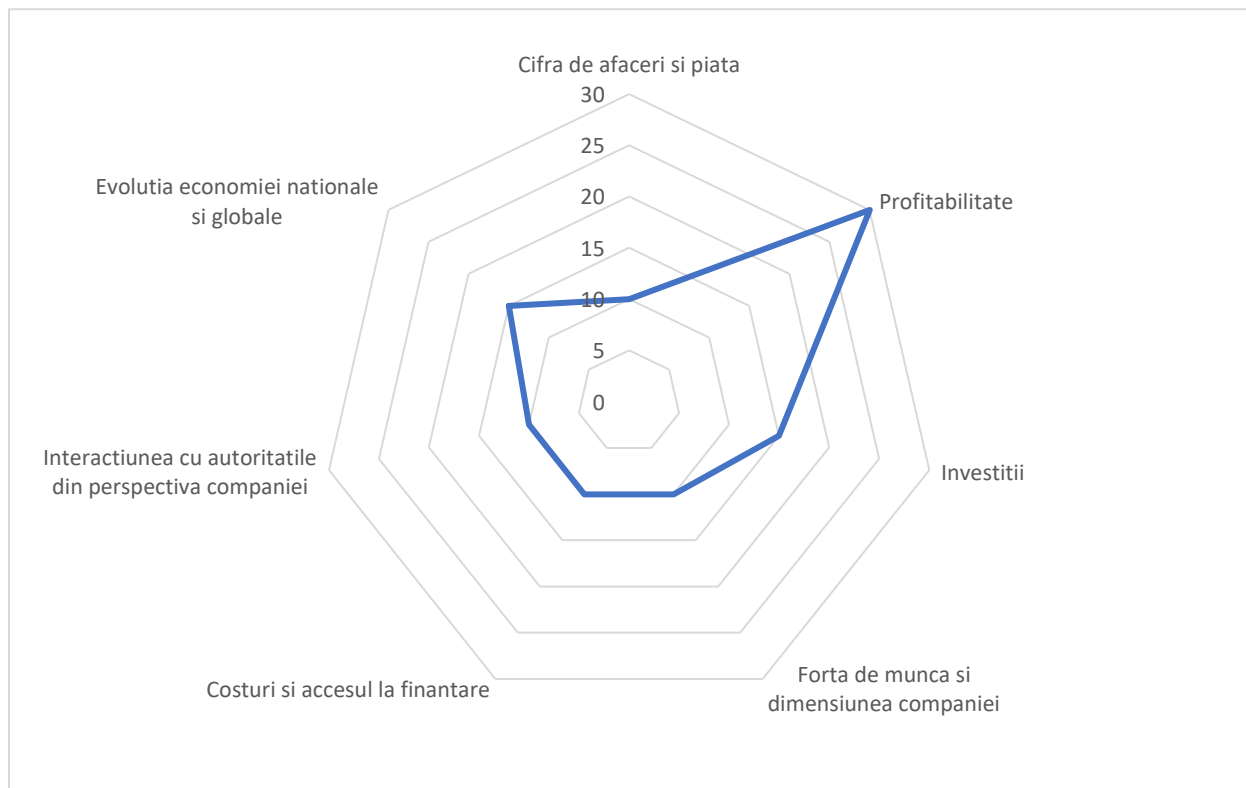
Metodologia revizuită a urmat un proces în 5 pași majori:

Pasul 1: La nivelul fiecărui pilon au fost calculate scoruri medii din itemii aferenți. Astfel, fiecare pilon a fost măsurat pe aceeași scală de la 1 la 10, la nivelul fiecărei unități statistice.

Pasul 2: S-a aplicat analiza în componente principale (ACP) pentru cele 7 scoruri medii aferente celor 7 piloni, determinandu-se sistemul de ponderi necesare pentru a agrega cei 7 piloni într-un indicator sintetic care să ofere o imagine de ansamblu asupra așteptărilor pe care mediul de afaceri din România le are cu privire la evoluțiile viitoare ale aspectelor studiate. ACP presupune transformarea unui număr mare de variabile dintr-un set de date într-un set mai mic și mai coerent de factori necorelați (ortogonali), componentele principale. Componentele principale recuperează mare parte din varianța setului de variabile originale. Fiecare componentă este o combinație liniară a variabilelor inițiale. Componentele sunt ordonate astfel încât prima componentă să recupereze cea mai mare cantitate posibilă de varianță din variabilele originale. Consistența internă a itemilor incluși în analiză este testată cu ajutorul coeficientului Cronbach Alpha (c-alfa), iar evaluarea calității rezultatelor obținute prin ACP este testată cu ajutorul testelor KMO și Bartlett's Test of Sphericity.

Astfel, în urma aplicării ACP, sistemul de ponderi stabilit urmează distribuția de mai jos:

Figură 10. Sistemul de ponderi utilizat în construcția indicelui compozit

Pasul 3. Indicele compozit se va calcula utilizand ponderile din perioada de baza(anul 2021) dupa următoarea formulă:

$$Final\ index = 0.10 * PILON1 + 0.30 * PILON2 + 0.15 * PILON3 + 0.10 * PILON4 + 0.10 * PILON5 + 0.10 * PILON6 + 0.15 * PILON7 \quad (1)$$

Pasul 4. Indicele este rescalat pentru a lua următoarele valori: 1-scădere semnificativă, respectiv 5-creștere semnificativă.

Pasul 5. Se construiește dashboard-ul încrederii mediului de afaceri, evidențiind distribuția pilonilor, dar și a indicelui compozit pe sectoare, pe macroregiuni și pe clase de mărime a firmei.

III. Rezultate obținute

1. Analiza distribuției companiilor din România la nivel de macroregiuni, în funcție de numărul de salariați și cifra de afaceri

a) Analiza numărului de companii în funcție de numărul de angajați

Din totalul celor 612.396¹ de companii din România în anul 2020, cea mai mare pondere este deținută de companiile micro, care reprezintă 91% din total (557.228 firme). Companiile mici reunesc 7,5% din numărul total al firmelor (45.954 firme), în timp ce companiile mijlocii, în număr de 7.612, au o pondere de doar 1,24%. Doar 1.602 companii sunt firme mari, cu cel puțin 250 de angajați, reprezentând 0,26% din total. Din punct de vedere al numărului de angajați, companiile au fost împărțite în patru categorii: micro (cel mult 9 angajați), mici (între 10 și 49 angajați), mijlocii (între 50-249 angajați) și mari (cel puțin 250 de angajați).

Cel mai mare număr de companii se află în Macroregiunea 3 (214.505 firme), care reunește 35% din numărul total al companiilor considerate. Pe al doilea loc se poziționează Macroregiunea 1, unde se regăsesc 26,8% din numărul total de companii de pe teritoriul țării (adică 164.038 companii), urmată de Macroregiunea 2 cu 22% (adică 134.939 companii). La distanță considerabilă (peste 5,8 puncte procentuale) se află Macroregiunea 4, cu numai 16,15% din totalul companiilor din România (98.914 companii).

Distribuția pe clase de mărime este similară la nivel de macroregiune. Astfel, pentru fiecare dintre cele patru regiuni, între 90,8% (Macroregiunea 1) și 91,3% (Macroregiunea 4) reprezintă companii micro, iar o pondere care variază între 7,31% (Macroregiunea 3) și 7,7% (Macroregiunea 1) o dețin companiile mici. Companiile mijlocii, ca pondere din totalul pe regiune, variază între 1,37% în Macroregiunea 3, unde sunt cele mai numeroase, și 1,12% în Macroregiunea 4, unde se înregistrează cel mai mic număr. Tot Macroregiunea 3 deține și cel mai ridicat număr de companii mari (0,35% din totalul pe regiune), iar cea mai mică valoare (0,18%) se întâlnește în Macroregiunea 2 (vezi Tabel 1).

¹ Baza de date a Ministerului de Finanțe a înregistrat, în anul 2020, un număr de 790.322 de companii. Dintre acestea, 612.396 de companii (77,5%) au raportat o cifră de afaceri mai mare sau egală cu zero și un număr mai mare sau egal cu 1 de angajați. Prin urmare, ne vom raporta doar la aceste companii în prezenta analiză.

Tabel 2. Distribuția numărului de companii la nivel de regiune

Macroregiunea	Număr companii	% companii din totalul la nivel de macroregiune			
		Micro	Mici	Mijlocii	Mari
1	164.038	90,79	7,73	1,24	0,24
2	134.939	91,02	7,66	1,14	0,18
3	214.505	90,98	7,31	1,37	0,35
4	98.914	91,32	7,34	1,12	0,22
TOTAL	612.396	557.228	45.954	7.612	1.602

Dacă raportăm însă numărul de companii dintr-o anumită clasă de mărime la totalul acelei clase, constatăm diferențe semnificative între regiuni. Macroregiunea 3 se diferențiază semnificativ de celelalte, datorită includerii regiunii București-Ilfov. Astfel, aici se regăsește cel mai mare număr de companii din toate cele patru clase de mărime. Se remarcă faptul că Macroregiunea 3 deține 46,6% din totalul companiilor mari, 38,5% din companiile mijlocii, 34,1% dintre companiile mici și 35% din companiile micro. Cea mai echilibrată dintre macroregiuni este Macroregiunea 1, unde se regăsesc aproape un sfert din companiile din toate cele patru clase de mărime. În schimb, Macroregiunea 4 este cea mai dezavantajată, cu cele mai mici ponderi ale companiilor, indiferent de clasa de mărime (vezi Tabelul 2).

Tabel 3. Distribuția regională a numărului de companii, ca pondere din fiecare clasă de mărime

Macroregiunea	% companii din totalul pe clase de mărime			
	Micro	Mici	Mijlocii	Mari
1	26,73	27,59	26,69	24,34
2	22,04	22,49	20,15	15,54
3	35,02	34,11	38,54	46,57
4	16,21	15,80	14,61	13,55
TOTAL (număr companii)	557.228	45.954	7.612	1.602

Aceste companii au angajat 4.015.737 salariați. Cei mai mulți (34,7%) au fost angajați în companiile mari, urmați de companiile micro cu 23,3% din numărul total de salariați, cele mici (22,6%) și cele medii (19,4%).

Pe domenii de activitate, grupate conform codurilor CAEN, cele mai multe întreprinderi (35%) fac parte din grupa *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante*. Pe al doilea loc, dar semnificativ mai puține, sunt întreprinderile din grupa *Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială* (20,5%). Pe locul al treilea se situează companiile din *Construcții* (17,3%), urmate de cele din *Industria* (9,65%). Companiile din restul domeniilor de activitate au ponderi mai reduse, de sub 5% (vezi Tabelul 3).

Tabel 4. Distribuția numărului de companii după domeniile de activitate

<i>Domenii de activitate</i>	<i>Număr total de companii</i>	<i>% din total</i>
<i>Agricultură, silvicultură și pescuit</i>	19.599	3,20
<i>Industrie</i>	59.082	9,65
<i>Construcții</i>	105.948	17,30
<i>Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante</i>	214.595	35,04
<i>Informații și comunicații</i>	28.908	4,72
<i>Intermedieri financiare și asigurări</i>	8.302	1,36
<i>Tranzacții imobiliare</i>	20.780	3,39
<i>Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială</i>	125.681	20,52
<i>Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii</i>	29.501	4,82

b) Analiză pe baza cifrei de afaceri

Din punct de vedere al cifrei de afaceri, am împărțit companiile în micro (cifră de afaceri de cel mult 2 mil. euro, adică 9,674 mil. lei²), mici (cifră de afaceri între 2 mil. euro și cel mult 10 mil. euro, adică 48,37 mil. lei), mijlocii (cifră de afaceri între 10 mil. euro și cel mult 50 mil. euro, adică 241,85 mil. lei) și mari (cifră de afaceri de cel puțin 50 mil. euro).

Valoarea totală a cifrei de afaceri înregistrată de companiile prezente în anul 2020 în baza de date a Ministerului de Finanțe se ridică la 1643,55 mld. lei. De această dată, companiile mari sunt responsabile pentru cea mai mare pondere a cifrei de afaceri generată în anul 2020 (43,15%), urmate de cele micro (20,8%), mijlocii (19,65%), în timp ce companiile mici au fost responsabile pentru numai 16,4% din cifra de afaceri.

Peste jumătate (aproape 53%) din cifra de afaceri în anul 2020 a fost stabilită la nivelul Macroregiunii 3. Companiile din Macroregiunea 2, aflată pe al doilea loc, au reușit să genereze mai puțin de jumătate din valoarea cifrei de afaceri din Macroregiunea 3, ceea ce reprezintă 20,54% din totalul cifrei de afaceri din anul 2020. Pe al treilea loc s-a poziționat Macroregiunea 2, cu 14,2% din cifra de afaceri totală, urmată de Macroregiunea 4, ale cărei companii au generat 12,26% din total.

Distribuția companiilor la nivel de regiune în funcție de cifra de afaceri generată de fiecare clasă de mărime este prezentată în Tabelul 4. Cu excepția Macroregiunii 3, care are un profil cu totul distinct, cifra de afaceri generată de companiile mici și mijlocii reprezintă aproape o pătrime din cifra de afaceri totală la nivel de regiune (în jur de 20%). Companiile micro generează peste 30% din cifra

² Curs mediu 2021, conform BNR: 1 euro = 4,837 lei

de afaceri în Macroregiunea 2 și aproape un sfert în celelalte (cu excepția Macroregiunii 3). Companiile mari dețin între 26,13% (Macroregiunea 2) și 36,45% (Macroregiunea 4) din totalul cifrei de afaceri al macroregiunii. Profilul Macroregiunii 3 sugerează o contribuție relativ egală a companiilor micro și mici la cifra de afaceri a regiunii (în jur de 14%), urmată de cea a companiilor mijlocii (18,4%), pentru ca mai mult de jumătate să fie acumulată din cifra de afaceri a companiilor mari.

Tabel 5. Distribuția companiilor la nivel de regiune după cifra de afaceri

<i>Macroregiunea</i>	<i>Total CA (mld. lei)</i>	<i>% CA din totalul la nivel de macroregiune</i>			
		<i>Micro</i>	<i>Mici</i>	<i>Mijlocii</i>	<i>Mari</i>
<i>1</i>	337,61	27,16	19,95	21,42	31,48
<i>2</i>	233,80	31,22	20,69	21,96	26,13
<i>3</i>	870,68	14,39	13,41	18,40	53,80
<i>4</i>	201,47	25,94	18,22	19,40	36,45
TOTAL	1643,5				

O nouă perspectivă asupra diferențelor dintre macroregiuni ne este oferită prin raportarea cifrei de afaceri obținută de fiecare zonă în parte la totalul clasei de mărime. Prin urmare, companiile din Macroregiunea 1 generează aproape un sfert din cifra de afaceri totală înregistrată la nivel național de companiile micro, mici și mijlocii, și doar 15% din cifra de afaceri totală a companiilor mari. Profilul este dezechilibrat pentru companiile din Macroregiunea 2: 21,3% din cifra de afaceri pe clase de mărime e generată de companiile micro, 17,8% de cele mici, 15,9% de cele mijlocii, și doar 8,6% de cele mari. Macroregiunea 3 are, din nou, un profil distinct. Companiile din fiecare dintre cele patru clase de mărime sunt responsabile pentru cea mai mare pondere a cifrei de afaceri dintre cele patru macroregiuni, la valori semnificative de următoarele clasate. Astfel, 36,6% din cifra de afaceri a companiilor micro, 43,4% din cea a companiilor mici, 49,6% din cea a companiilor mijlocii și 66% din cifra de afaceri a companiilor mari este stabilită la nivelul Macroregiunii 3. Distribuția cifrei de afaceri e menține relativ echilibrată la nivelul Macroregiunii 4, dar cu rezultate mai slabe decât Macroregiunea 1.

Tabel 6. Distribuția CA pe macroregiuni, ca pondere din fiecare clasă de mărime

<i>Macroregiunea</i>	<i>% CA din totalul pe clase de mărime</i>			
	<i>Micro</i>	<i>Mici</i>	<i>Mijlocii</i>	<i>Mari</i>
<i>1</i>	26,79	25,03	22,39	14,98
<i>2</i>	21,33	17,97	15,90	8,61
<i>3</i>	36,61	43,37	49,62	66,05
<i>4</i>	15,27	13,63	12,10	10,35
TOTAL CA (mld. lei)	342,20	269,17	322,96	709,22

Pe domeniile de activitate, grupate conform codurilor CAEN, cea mai mare valoare a cifrei de afaceri (35,4%) este generată la nivelul clasei *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante*. Pe al doilea loc, cifra de afaceri din Industrie reprezintă 30% din valoarea totală stabilită pentru anul 2020, urmată de cea din *Construcții*, în creștere semnificativă față de anul anterior. Fiecare dintre celelalte clase de mărime au o valoare agregată a cifrei de afaceri de sub 5,9% (vezi Tabelul 6).

În schimb, în ceea ce privește numărul de salariați, cea mai mare pondere (30%) se înregistrează în *Industrie*, urmată îndeaproape de *Comerț* (28,8%). Sectorul *Construcțiilor* și cel al *Activităților profesionale* reprezintă urmaștele sectoare de activitate care angajează în jur de 15% din totalul salariaților (vezi Tabelul 6).

La nivel de macroregiune, situația este relativ similară. În Macroregiunile 2 și 3, ponderea cifrei de afaceri din comerț (34,5%, respectiv 39,8%) a fost mai ridicată decât cea din industrie (29,15%, respectiv 23,2%). În schimb, în Macroregiunile 1 și 4, ponderea cifrei de afaceri în industrie a reprezentat 40,3%, respectiv 43,6% în anul 2020, față de cea din comerț (28,3%, respectiv 29,16%).

Tabel 7. Distribuția cifrei de afaceri și a numărului de salariați după domeniile de activitate

<i>Domenii de activitate</i>	<i>CA totală (mld. lei)</i>	<i>% din total</i>	<i>Număr salariați</i>	<i>% din total</i>
<i>Agricultură</i>	42,19	2,57	122.904	3,06
<i>Industrie</i>	495,11	30,12	1.207.278	30,06
<i>Construcții</i>	324,85	19,77	618.961	15,41
<i>Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante</i>	581,29	35,37	1.156.107	28,79
<i>Informații și comunicații</i>	70,35	4,28	198.810	4,95
<i>Intermedieri financiare și asigurări</i>	3,67	0,22	19.245	0,48
<i>Tranzacții imobiliare</i>	17,31	1,05	40.832	1,02
<i>Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială</i>	96,58	5,88	569.536	14,18
<i>Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii</i>	12,20	0,74	82.064	2,04

2. Analiza rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarului

2.1. Așteptările mediului de afaceri din România privind evoluțiile economico-sociale în anul 2023 și evoluția față de anul 2022

2.1.1. Rezultatele obținute pentru indicele la nivel național privind așteptările mediului de afaceri și evoluția față de anul anterior

Indicele privind așteptările mediului de afaceri din România (pentru a înlesni comunicarea, îl vom denumi pe scurt RBI – indicele mediului de afaceri din România³) relevă un grad ridicat de rezervă din partea firmelor asupra evoluțiilor la nivel economic și social în anul 2023. Valoarea indicelui se situează la 2,8 puncte din maxim 5, la un nivel foarte apropiat de media intervalului, ceea ce indică faptul că **mediul de afaceri se așteaptă, în general, ca evoluțiile economico-sociale din 2023 să fie similare celor din 2022.**

Valorile obținute pentru fiecare pilon care contribuie la construcția indicelui național sunt prezentate în Figura 10. Pilonii cu așteptările cele mai ridicate, indicând perspective mai bune pentru anul 2023, privesc evoluția cifrei de afaceri și pieței (Pilonul 1) și a investițiilor (Pilonul 3). În primul caz, evoluția cifrei de afaceri este privită cu un grad de optimism superior mediei, ca urmare a așteptărilor crescute într-o evoluție mai bună a cererii de pe piața națională și a disponibilității produselor și serviciilor oferite de furnizori. De asemenea, firmele sunt încrezătoare că nivelul investițiilor în dezvoltare, creșterea competențelor angajaților, marketing și promovare, transformarea digitală a activității, dar și inovarea sau colaborarea cu mediul academic vor avea o evoluție mai bună în anul 2023.

Nivelul așteptărilor se situează deasupra valorii medii (de 2,8 puncte) pentru alți doi piloni. Astfel, așteptările cu privire la evoluția mai bună a pieței forței de muncă și a dimensiunii companiei (Pilonul 4) și a profitabilității (Pilonul 2) se mențin optimiste. Mai exact, evoluția numărului de angajați, a forței de muncă disponibile și a salariilor sunt privite cu un grad mai ridicat de încredere pentru anul care va urma. Într-o manieră similară este așteptată și evoluția profitabilității companiei și acordarea de dividende.

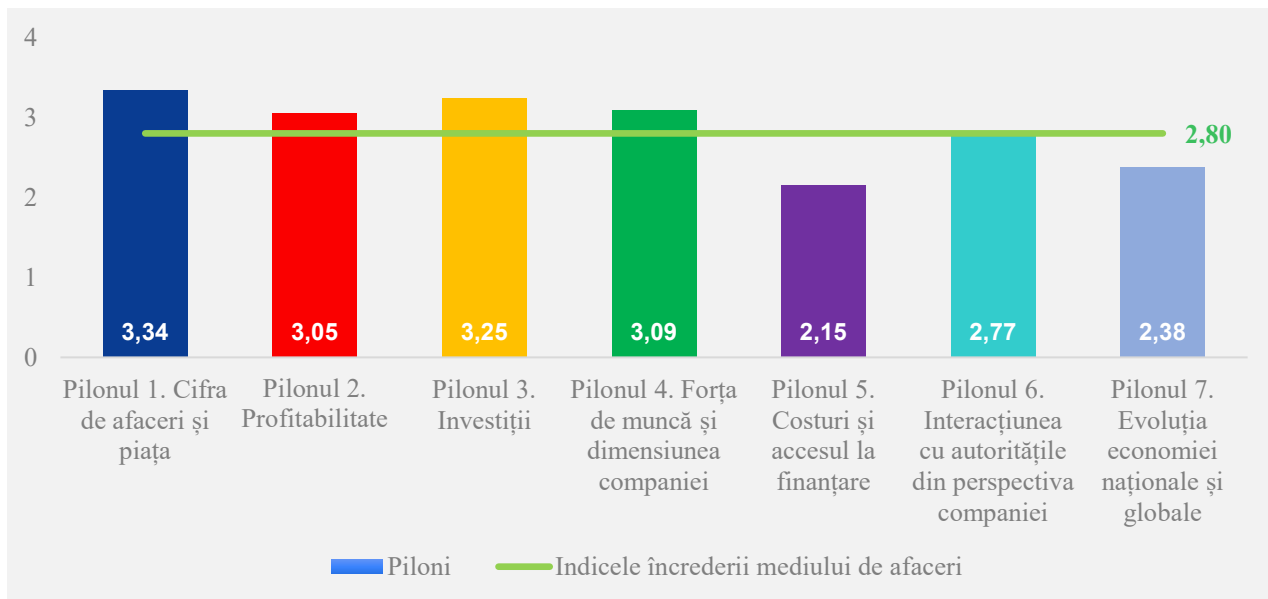
La un nivel similar cu media se situează așteptările pentru Pilonul 6. Interacțiunea cu autoritățile. Aceasta indică faptul că firmele sunt prudente în încrederea pe care o acordă colaborării cu autoritățile locale și centrale, a interacțiunii cu acestea prin platforme digitale, a stabilității cadrului legislativ, a acordării stimulentei și subvențiilor pentru inovare sau a schimbărilor la nivel politic.

Cel mai scăzut nivel al așteptărilor, sub medie, a fost înregistrat pentru Pilonul 5. Costuri și dificultatea accesului la finanțare și Pilonul 7. Evoluția economiei naționale și globale. Companiile se tem de costuri mai ridicate cu reglementările de mediu, utilități, impozitarea muncii și a profiturilor sau veniturilor, accesul la finanțare. De asemenea, sunt circumspecte în ceea ce privește

³ Romanian Business Index

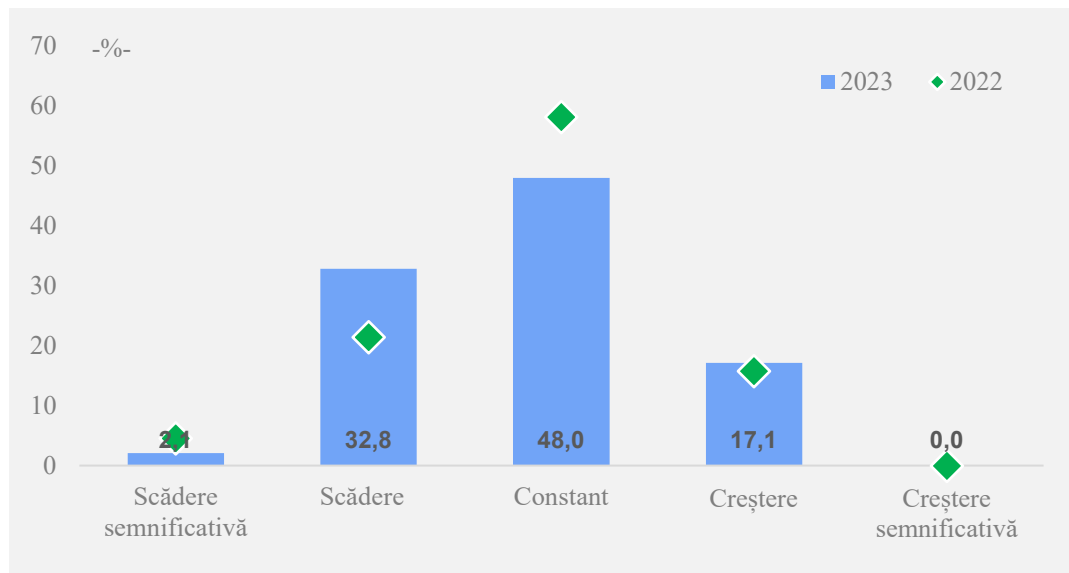
evoluția inflației și a cursului de schimb, dar și a schimbărilor la nivelul economiei UE și a celei globale.

Figură 11. Valorile obținute pentru RBI și pilonii aferenți

Peste o treime din companiile din România sunt pesimiste cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2023 (așteptări în scădere și scădere semnificativă), și doar 17,1% se așteaptă la o îmbunătățire a situației. Mai puțin de jumătate (48%) din companiile chestionate consideră că evoluțiile din anul 2023 vor fi similare celor din anul precedent, astfel încât își mențin așteptările la un nivel constant (Figura 12).

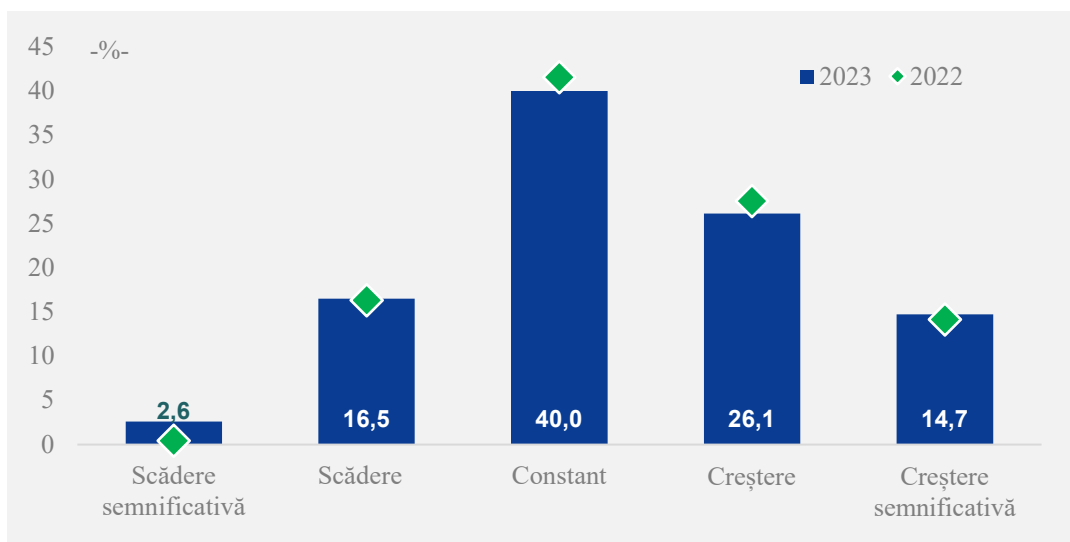
Figură 12. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o ușoară deteriorare. Astfel, 48% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 58,2% la exercițiul anterior, 17,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 15,8% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 34,9%, în ușoară urcare față de 26,1% la exercițiul anterior.

2.1.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

40,85% dintre companii se așteaptă la evoluții mai bune pentru cifra de afaceri și piață în anul 2023, și o pondere asemănătoare (40%) consideră că evoluțiile din acest an vor fi similare celor din anul precedent, astfel încât își mențin așteptările la un nivel constant. Mai detaliat, 26,1% dintre firme indică o creștere a așteptărilor privind evoluțiile economico-sociale, iar 14,7% așteaptă o creștere semnificativă. Aproape o cincime dintre respondenți se așteaptă la o înrăutățire a situației, astfel că 16,5% indică o scădere a evoluțiilor așteptate, iar 2,6% întrevăd o reducere semnificativă (Figura 13).

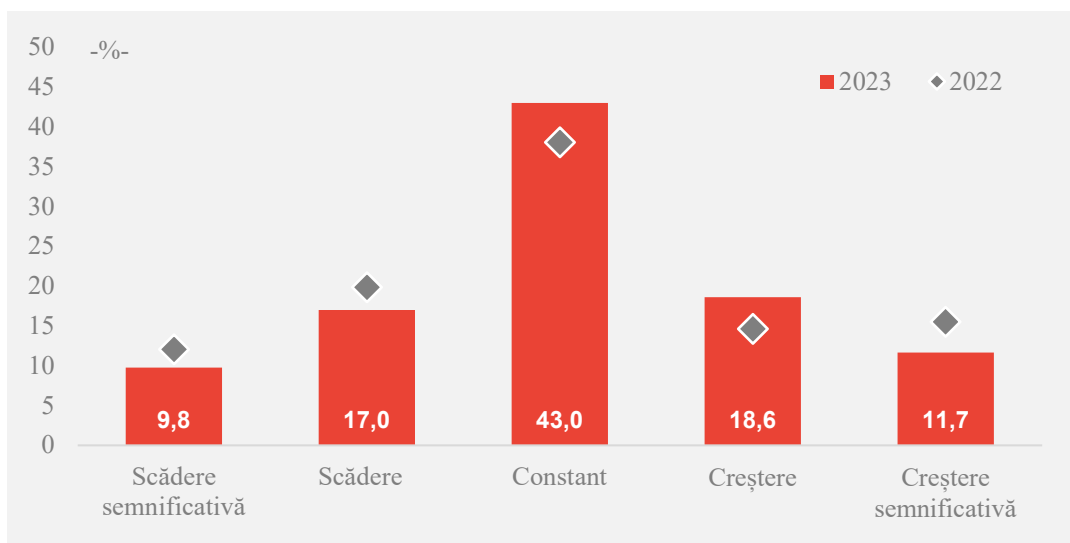

Figură 13. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o stabilitate a acestora. Astfel, 40% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 41,6% la exercițiul anterior, 40,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 41,7% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19,1%, în creștere față de 16,7% la exercițiul anterior. Este de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 2,6% de la 0,4% la exercițiul anterior.

2.1.3. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Așteptările în privința profitabilității înregistrate de companii în anul 2023 tind să indice spre evoluții mai degrabă optimiste. Cea mai mare pondere a firmelor (43%) consideră că evoluțiile vor fi menținute constante, similare anului trecut. Puțin peste 30% dintre respondenți sunt optimiști, astfel că din numărul total, 11,7% indică o creștere semnificativă a așteptărilor, iar alți 18,6% au așteptări în creștere. În schimb, peste un sfert se declară pesimiști. Pentru 17% dintre respondenți, așteptările sunt în scădere, iar pentru 9,8% se înregistrează o scădere semnificativă (Figura 14).

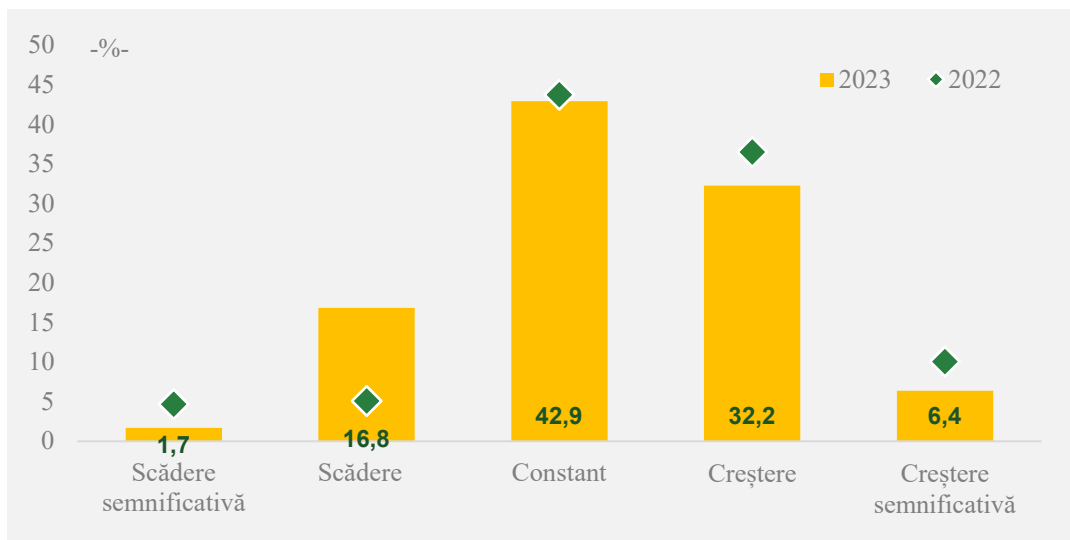
Figură 14. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 2. Profitabilitate

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o ușoară ameliorare. Astfel, 43% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 38% la exercițiul anterior, 30,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, similar procentului de 30,1% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 26,8%, în scădere față de 31,9% la exercițiul anterior.

2.1.4. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

Companiile manifestă printre cele mai mari așteptări legate de îmbunătățirea investițiilor pe care le vor realiza în anul 2023. Procentul companiilor care așteaptă evoluții mai bune (38,6%) este aproape de ponderea celor care își mențin la un nivel constant așteptările în privința investițiilor (42,9%). Din prima categorie, 32,2% dintre companii au așteptări în creștere, iar 6,4% în creștere semnificativă asupra investițiilor pe care le vor realiza.

Aproape o cincime dintre firme se declară pesimiste. În cazul a 16,8%, perspectivele de investiții sunt în scădere, iar pentru 1,7% în scădere semnificativă. Comparativ cu anul anterior, a crescut semnificativ ponderea companiilor care au așteptări pesimiste pentru anul care va urma (Figura 15).

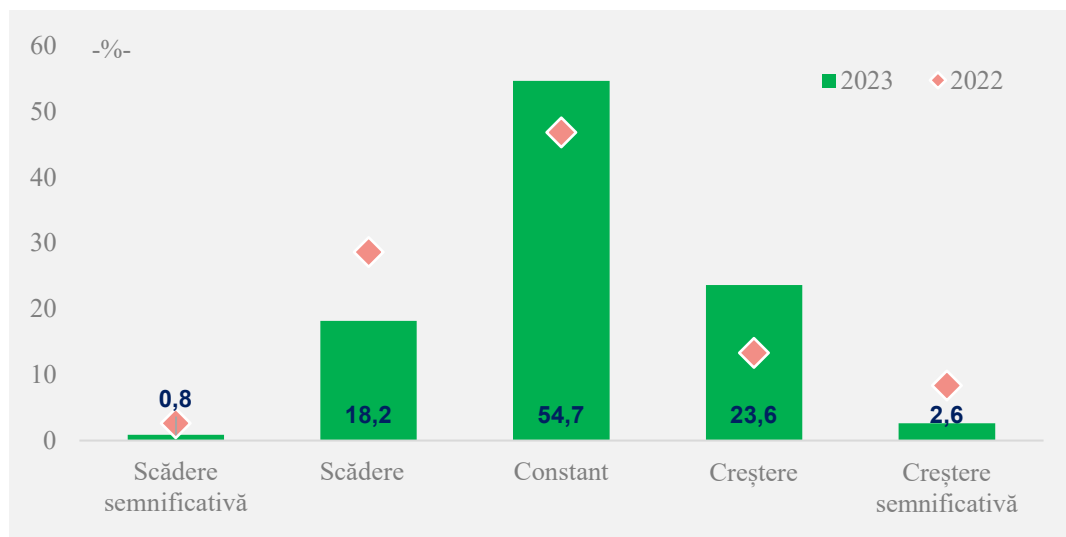
Figură 15. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 3. Investiții

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o deteriorare. Astfel, 42,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, nivel apropiat de cel de 43,7% din exercițiul anterior, 38,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în diminuare față de 46,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 18,4%, în creștere față de 9,8% la exercițiul anterior.

2.1.5. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Așteptările în privința disponibilității forței de muncă și a evoluției dimensiunii companiei tind să fie mai degrabă optimiste. Peste un sfert dintre respondenți (26,2%) sunt de părere că situația se va îmbunătăți în anul 2023 (perspectivele a 23,6% dintre companii sunt în creștere, iar 2,6% dintre respondenți consideră că evoluțiile vor fi în creștere semnificativă). 19% dintre companii așteaptă, în schimb, o înrăutățire a situației, astfel că din numărul celor chestionați, 18,2% au așteptări în scădere, iar 0,8% în scădere semnificativă. Peste jumătate dintre firmelor respondente (54,7%) își mențin la un nivel constant așteptările (Figura 16).

Figură 16. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

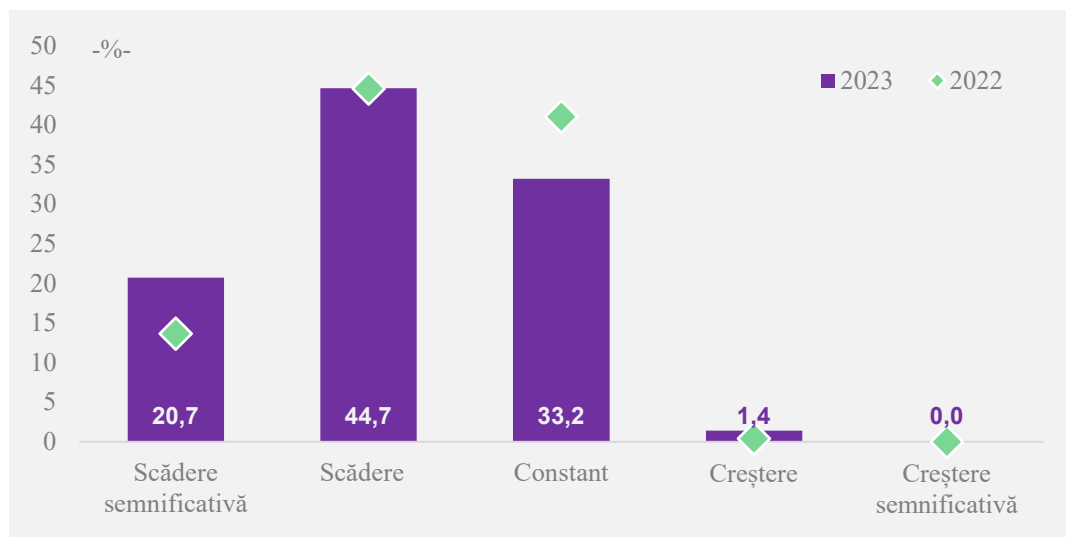

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o ameliorare. Astfel, 54,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 46,9% la exercițiul anterior, 26,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 21,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19%, în coborâre față de 31,4% la exercițiul anterior. Sunt de notat și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o scădere pentru anul 2023 la 18,2% de la 28,7% în exercițiul anterior, precum și majorarea ponderii companiilor care anticipează o creștere pentru anul 2023 la 23,6% de la 13,4% la exercițiul anterior.

2.1.6. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Costurile și accesul la finanțare sunt printre problemele pentru care perspectivele mediului de afaceri sunt dintre cele mai pesimiste. 65,4% dintre firme se așteaptă la înrăutățirea situației, în sensul scăderii accesului la finanțare. Mai exact, 44,7% dintre firme se așteaptă la înrăutățirea situației, iar 20,7% dintre respondenți indică chiar spre o degradare semnificativă a acesteia. Doar un număr foarte mic dintre respondenți (1,4%) consideră că perspectivele vor fi mai bune pe acest pilon în anul 2023. Pentru 33,1% dintre firme, așteptările se mențin la un nivel constant (Figura 17).

Figură 17. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 5. Costuri și dificultatea accesului la finanțare

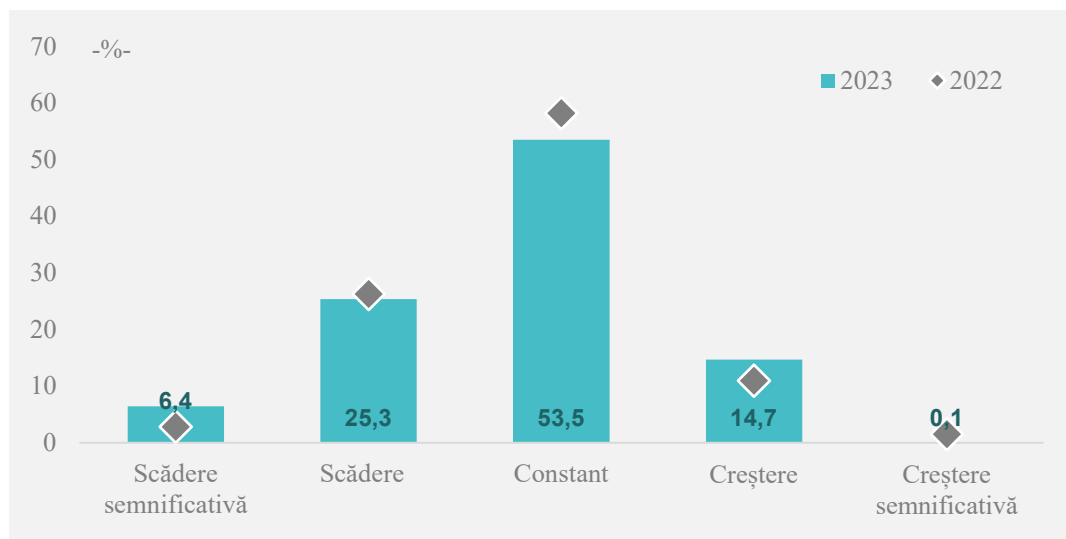

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o ușoară deteriorare. Astfel, 33,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 41,1% la exercițiul anterior, 1,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 65,4%, în urcare față de 58,4% la exercițiul anterior.

2.1.7. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Peste 30% dintre respondenți se așteaptă la o degradare a interacțiunii cu autoritățile în anul 2023 (așteptări în scădere se înregistrează pentru 25,3% dintre respondenți, și în scădere semnificativă pentru 6,4% din totalul companiilor). Mult mai puține companii au o perspectivă optimistă, astfel că 14,7% întrevăd o îmbunătățire a evoluțiilor în acest domeniu. Foarte puține companii (0,1%) consideră că evoluțiile vor fi foarte bune. Așteptările privind interacțiunea cu autoritățile se mențin la nivel constant pentru 53,5% dintre companii (Figura 18).

Figură 18. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o relativă stabilitate. Astfel, 53,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară coborâre față de 58,3% la exercițiul anterior, 14,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 12,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 31,8%, în ușoară urcare față de 29,2% la exercițiul anterior.

2.1.8. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Cea mai mare parte (57,3%) dintre firmele chestionate agreează că evoluțiile economice la nivel național și global vor cunoaște o înrăutățire în anul 2023 (așteptările a 43,4% dintre firme indică o scădere, iar alte 13,9% dintre companii întrevăd o scădere semnificativă). Așteptările privind evoluția economiei naționale și globale se mențin la nivel constant pentru o treime (33,5%) dintre companii și doar 9,2% întrevăd o îmbunătățire a evoluțiilor (Figura 19).

Figură 19. Așteptările mediului de afaceri din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Privind în dinamică așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 se remarcă o ușoară deteriorare. Astfel, 33,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 41,8% la exercițiul anterior, 9,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 9,5% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 57,3%, în urcare față de 48,7% la exercițiul anterior.

3. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022 – distribuție geografică pe macroregiuni

3.1. Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri la nivel de macroregiuni și evoluția față de anul anterior

Pe macroregiuni, cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), cu o valoare a indicelui de 3 din maximul de 5, urmată de Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), unde indicele se situează la un nivel de 2,79. Doar prima valoare se situează peste media la nivel național a indicelui RBI (stabilită la valoarea de 2,8), iar cea de-a doua are un nivel foarte apropiat mediei. Celelalte două macroregiuni înregistrează valori aproape asemănătoare, care indică așteptări similare pentru anul 2023. Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest) înregistrează un nivel al RBI de 2,5, iar Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) este cea mai pesimistă asupra evoluțiilor economico-sociale din 2023, nivelul RBI fiind de 2,47.

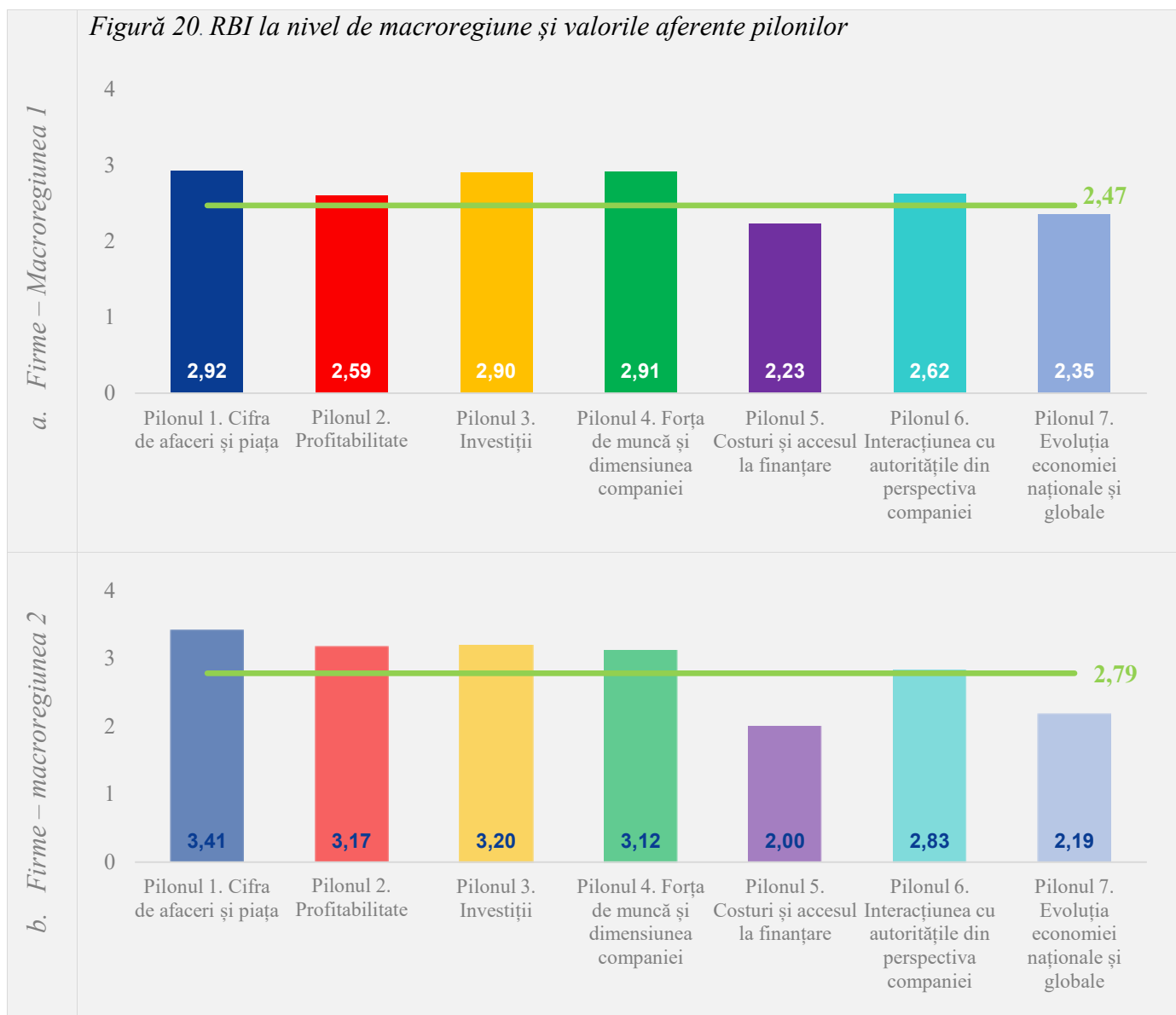
Macroregiunea 1 se remarcă prin cele mai mari valori la nivelul a trei dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei și Pilonul 3. Investiții), fiecare cu un scor de aprox. 2,9, ceea ce indică cel mai ridicat grad de optimism pentru evoluțiile din 2023 din aceste perspective. Se remarcă un nivel redus, prin urmare așteptări foarte pesimiste, pentru Pilonul 5.

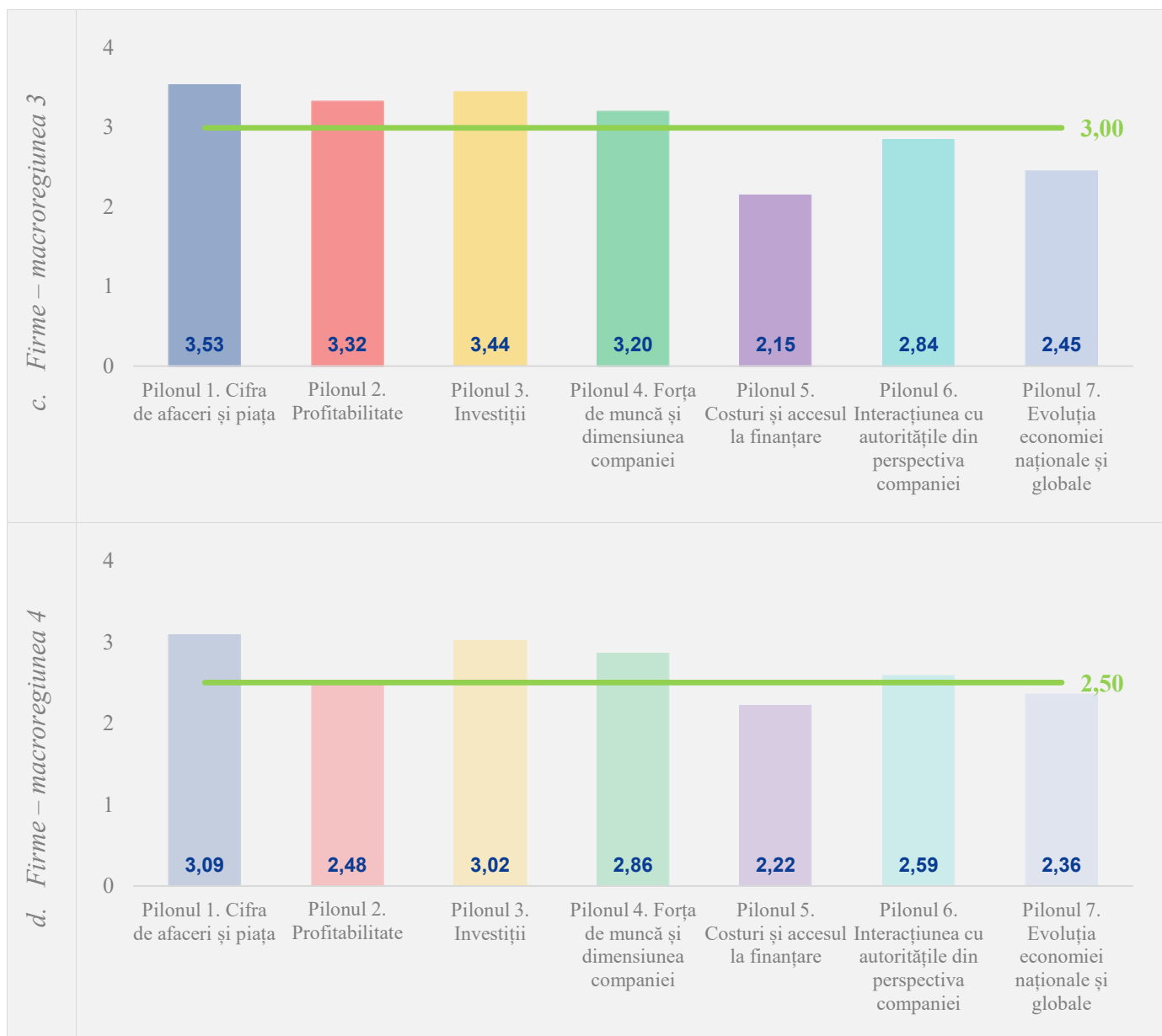
Macroregiunea 2 are așteptări mai optimiste, cu valori peste media macroregiunii la nivelul a 4 piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). În schimb, perspective pesimiste se înregistrează pentru Pilonul 7 și mai cu seamă pentru Pilonul 5, unde sunt și cele mai scăzute așteptări din țară (un scor de 2, cel mai mic la nivelul celor 4 macroregiuni).

În Macroregiunea 3, companiile sunt cele mai exuberante din țară în privința evoluțiilor la nivelul tuturor pilonilor (cu excepția pilonului 5), înregistrând cele mai mari valori pe piloni dintre macroregiuni. Cel mai mare scor este obținut pentru perspectivele de evoluție ale Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața (3,53), iar cele mai pesimiste rezultate se înregistrează în cazul Pilonului 5.

În cazul Macroregiunii 4, cele mai bune perspective au în vedere evoluția Pilonilor 1 și 3, în timp ce pentru accesul la finanțare (Pilonul 5) se întrevăd cele mai nefavorabile evoluții.

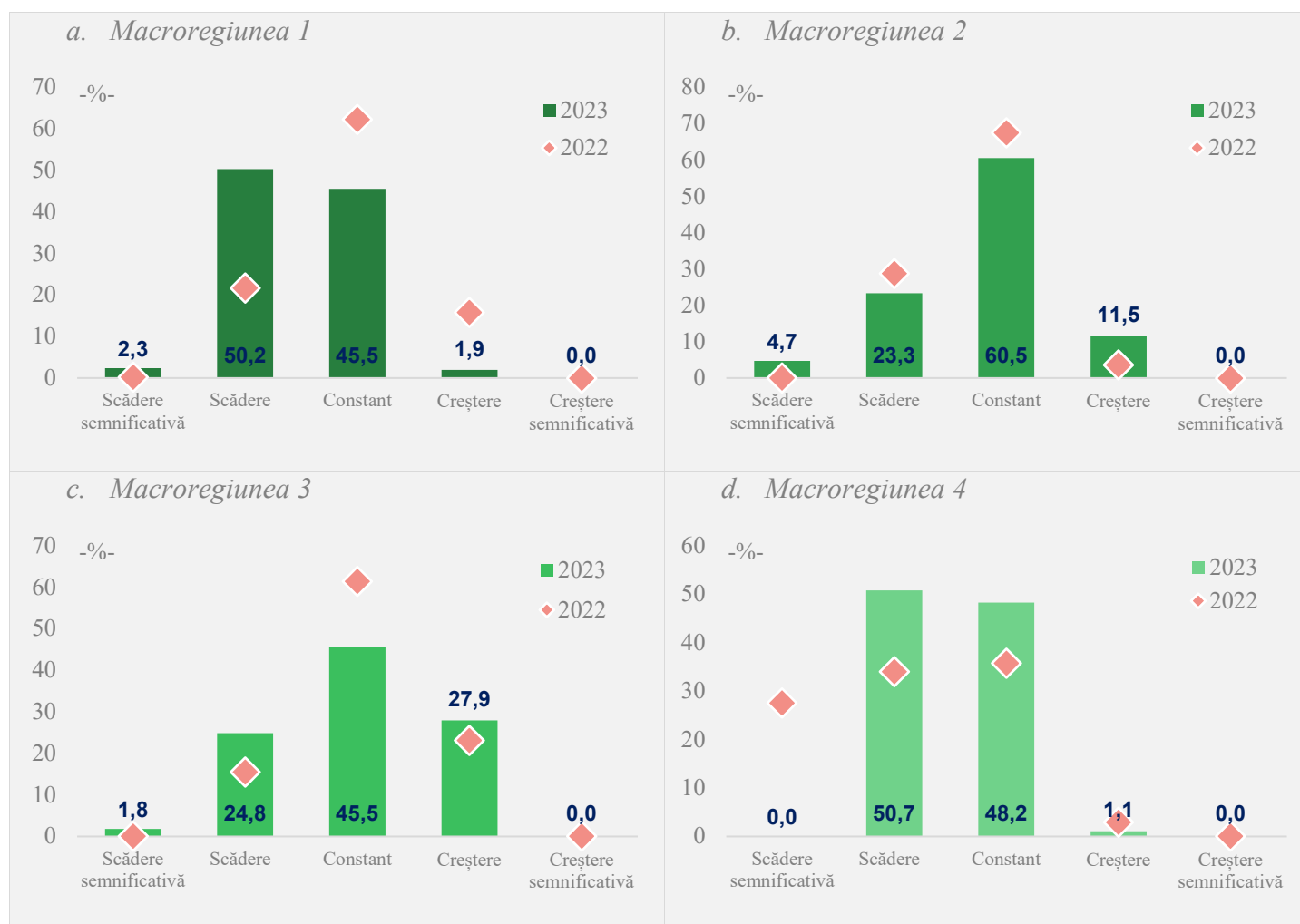
Figură 20. RBI la nivel de macroregiune și valorile aferente pilonilor

Cele mai optimiste în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023 sunt companiile din Macroregiunea 3, unde 27,9% dintre firmele chestionate se așteaptă la evoluții mai bune, urmate de companiile din Macroregiunea 2, unde 11,5% indică spre o îmbunătățire a situației. Gradul de pesimism este extrem de crescut în Macroregiunile 1 și 4. În cazul Macroregiunii 1, 52,5% dintre companii se așteaptă la o scădere, respectiv o scădere semnificativă, a condițiilor economico-sociale pentru desfășurarea afacerilor. Următoarea cea mai pesimistă zonă, reprezentată de Macroregiunea 4, are un procent de 50,7% de companii care întrevăd o situație similară. În schimb, situația este mai temperată în Macroregiunile 2 și 3, unde 28%, respectiv 26,6% dintre companii au așteptări pesimiste. Toate macroregiunile au un procent semnificativ de companii (peste 45,5%) care se așteaptă ca situația economico-socială să evolueze similar anului 2022.

Figură 21. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 45,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 62,3% la exercițiul anterior, 1,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 15,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 52,6%, în urcare față de 21,9% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o relativă menținere a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 60,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 67,5% la exercițiul anterior, 11,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 3,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 28%, nivel apropiat de cel de 28,8% din exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022.

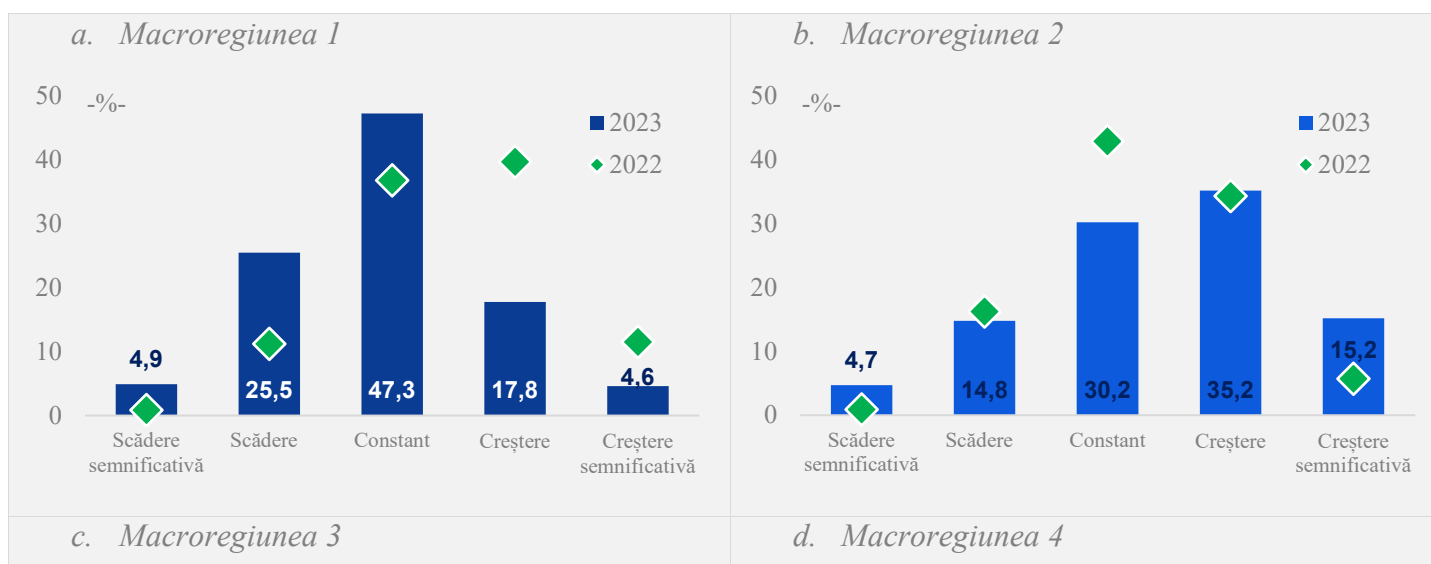
Astfel, 45,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 61,4% la exercițiul anterior, 27,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară urcare față de 23,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 26,6%, în urcare față de 15,5% la exercițiul anterior.

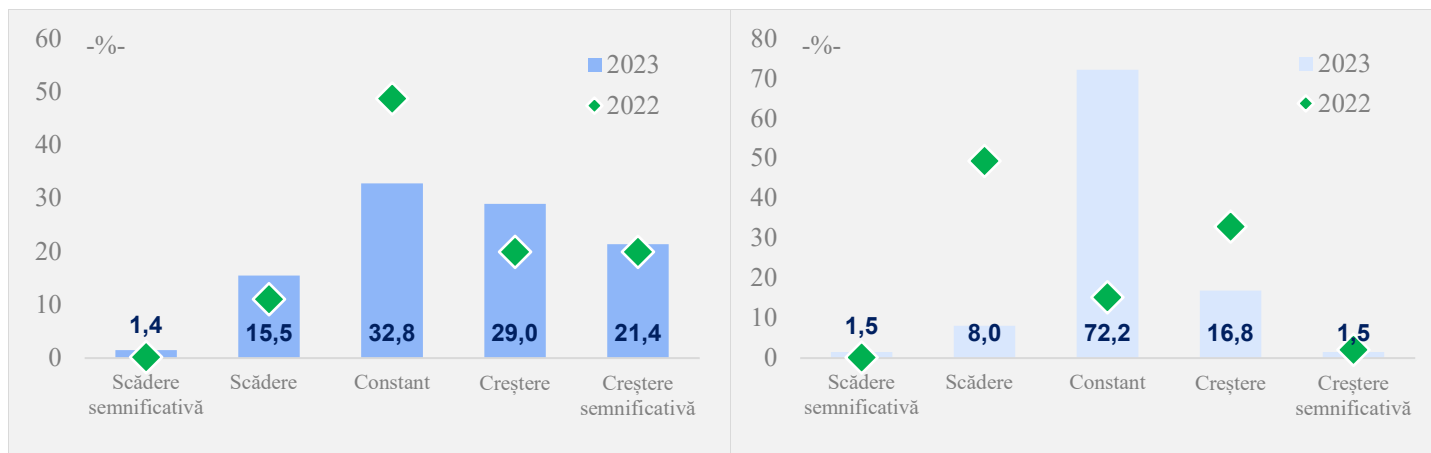
În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată o ușoară ameliorare. Astfel, 48,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 35,7% la exercițiul anterior, 1,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în față de 2,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 50,7%, în scădere față de 61,4% la exercițiul anterior.

a. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

Situația este dezzechilibrată la nivel regional. Companiile din Macroregiunile 2 și 3 tind să fie cele mai optimiste din perspectiva evoluției cifrei de afaceri și a pieței, indicând spre evoluții similare sau mai bune celor din anul precedent. Astfel, 50,4% de companii atât din Macroregiunea 2 cât și Macroregiunea 4 au așteptări de creștere și creștere semnificativă pentru anul 2023. Un procent relativ similar (30,2%, respectiv 32,8%) se așteaptă la o evoluție similară. În celelalte două macroregiuni predomină pesimismul. În Macroregiunea 1, 30,4% dintre companii au așteptări pesimiste și alte 47,3% văd o evoluție similară, iar în Macroregiunea 4 predomină companiile care consideră că situația va rămâne nemodificată (72,2%).

Figură 22. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, pe macroregiuni

Pe macroregiuni, rezultatele obținute prezintă diferențe semnificative față de tendințele înregistrate la nivel național.

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 47,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 36,8% la exercițiul anterior, 22,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 51,2% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 30,3%, în creștere față de 12% la exercițiul anterior. Este de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 4,9% de la 0,8% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o ușoară ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 30,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 42,9% la exercițiul anterior, 50,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 40% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19,5%, în creștere față de 17,1% la exercițiul anterior. Sunt de notat majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 4,7% de la 0,8% la exercițiul anterior, dar și majorarea ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 15,2% de la 5,7% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată de asemenea o ușoară ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, dar și aici există și unele tendințe divergente în cadrul sub-grupelor. Astfel, 32,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 48,8% la exercițiul anterior, 50,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 40% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 16,9%, în creștere față de 11,2% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, este divergentă în cadrul sub-grupelor. Astfel, 72,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere

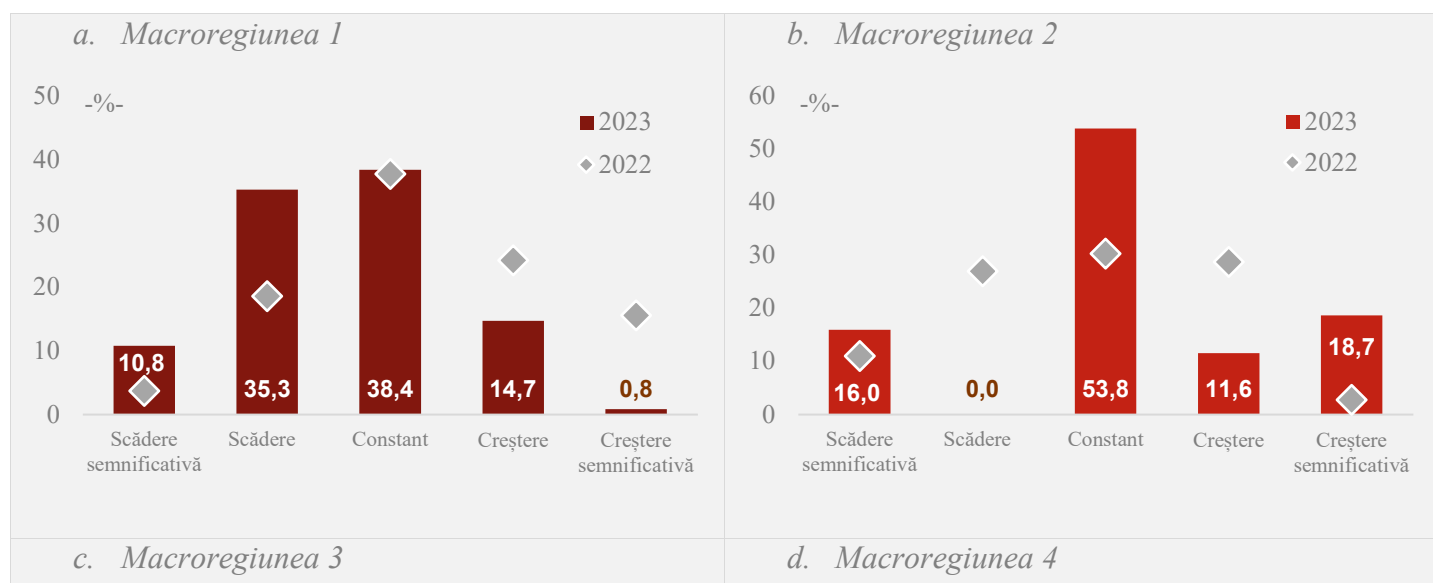
puternică față de 15,3% la exercițiul anterior, 18,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 35,1% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 9,5%, în scădere puternică față de 49,6% la exercițiul anterior.

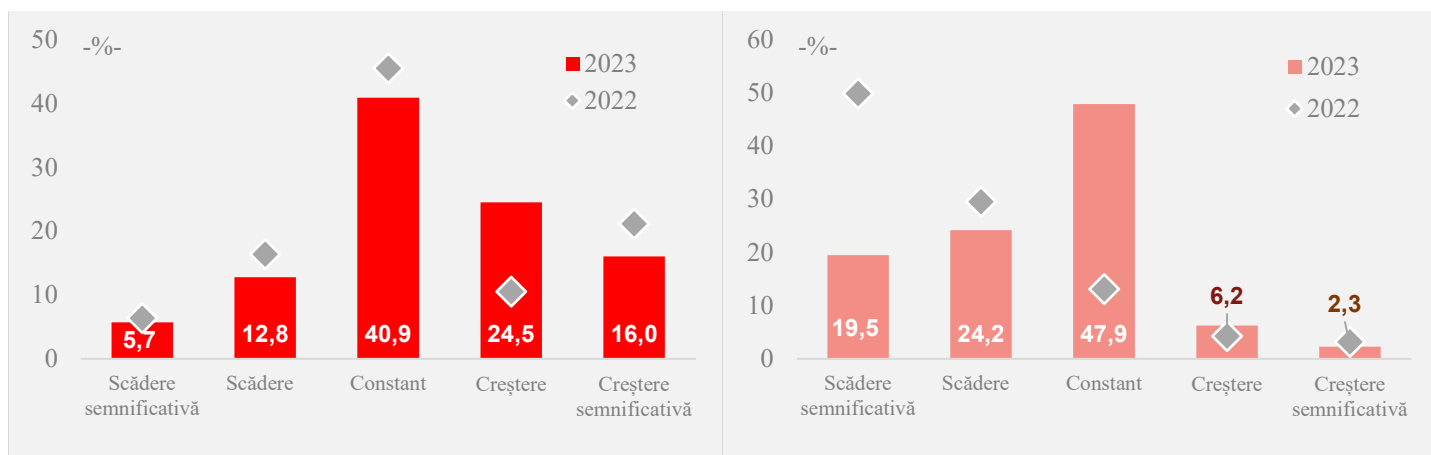
b. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Se remarcă din nou o similaritate între Macroregiunile 1 și 4, unde gradul de pesimism predomină. Astfel, 46,1% companii din Macroregiunea 1 și 43,7% din Macroregiunea 4 se așteaptă la o înrăutățire a evoluțiilor în cazul profitabilității în anul 2023, în timp ce 38,4%, respectiv 47,9% au așteptări similare.

Situația este inversă pentru Macroregiunile 2 și 3, unde ponderea companiilor cu perspective pozitive asupra evoluțiilor profitabilității (30,3%, respectiv 40,5%) o depășește pe cea a companiilor care se așteaptă la înrăutățirea situației (care reprezintă 16%, respectiv 18,7%).

Figură 23. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, pe macroregiuni

Pe macroregiuni, rezultatele obținute prezintă diferențe față de tendințele înregistrate la nivel național.

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 38,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, nivel apropiat de cel de 37,8% din exercițiul anterior, 15,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în diminuare puternică față de 39,8% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 46,1%, în creștere puternică față de 22,4% la exercițiul anterior. Sunt de notat majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 10,8% de la 3,8% la exercițiul anterior, precum și diminuarea semnificativă a ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 0,8% de la 15,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 53,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 30,3% la exercițiul anterior, 30,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară diminuare față de 31,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 16%, în diminuare față de 38,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 40,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 45,6% la exercițiul anterior, 40,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 31,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 18,5%, în diminuare față de 22,7% la exercițiul anterior.

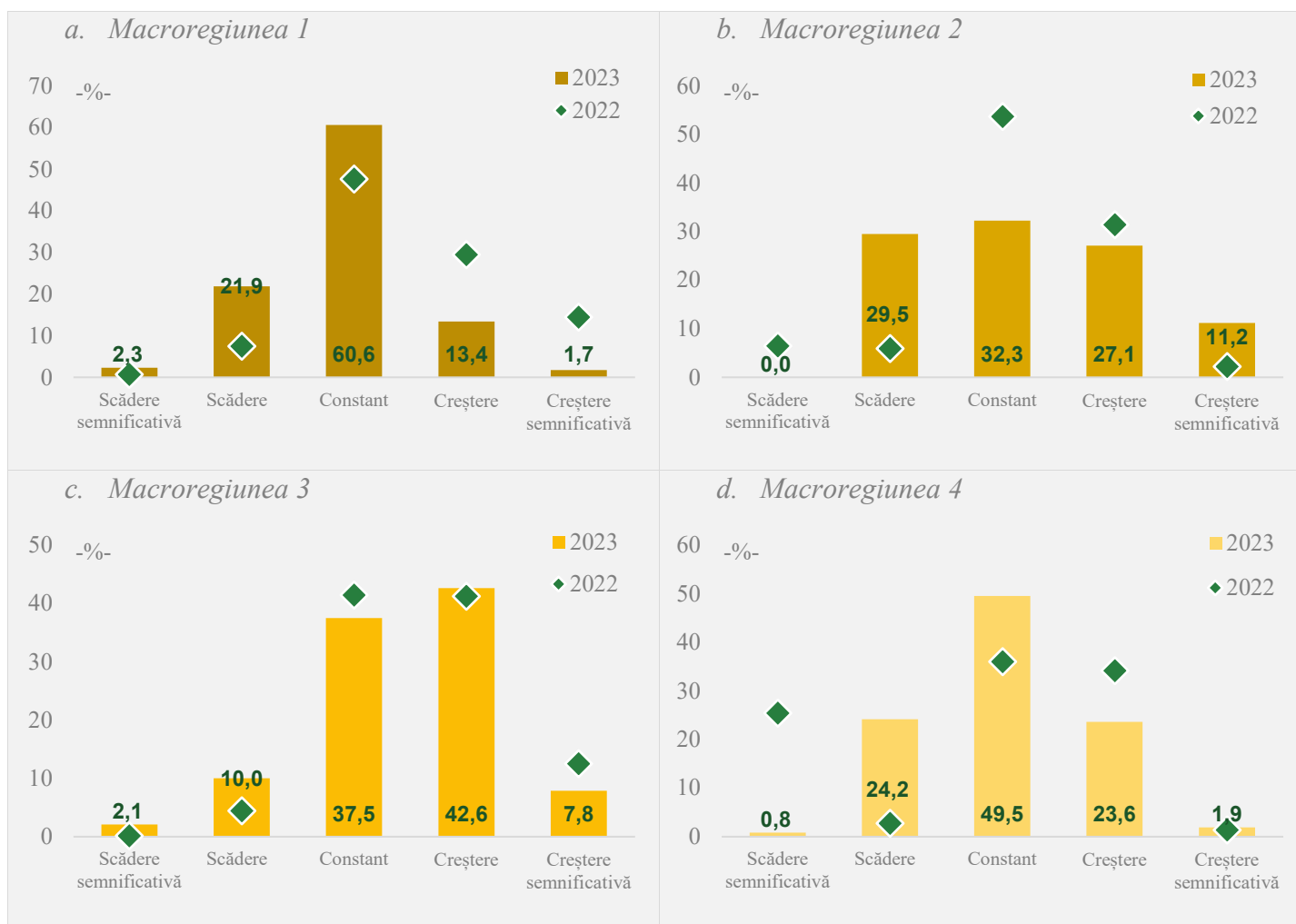
În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată o ameliorare. Astfel, 47,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere puternică față de 13,1% la exercițiul anterior, 8,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară urcare față de 7,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere

semnificativă pentru anul 2023 este de 43,6%, în diminuare puternică față de 79,5% la exercițiul anterior. Este de notat diminuarea puternică a ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 19,5% de la 49,9% la exercițiul anterior.

3.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

Cu excepția Macroregiunii 3, unde doar 12,1% dintre companii se așteaptă la evoluții mai slabe ale investițiilor în 2023 față de 2022, pentru celelalte macroregiuni ponderea acestor companii oscilează între 24,2% în Macroregiunile 1 și 4 și 29,5% în Macroregiunea 2. Ponderea companiilor care întrevăd evoluții mai bune diferă semnificativ de la o macroregiune la alta. Cel mai mic procent se întâlnește în Macroregiunea 1 (15,1%), iar cel mai mare în Macroregiunea 3 (50,4%).

Figură 24. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o deteriorare semnificativă a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022.

Astfel, 60,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 47,7% la exercițiul anterior, 15,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre puternică față de 44,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 24,2%, în urcare puternică față de 8,2% la exercițiul anterior. Este de notat diminuarea semnificativă a ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 1,7% de la 14,5% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată de asemenea o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, cu unele evoluții divergente în cadrul sub-grupelor. Astfel, 32,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 53,8% la exercițiul anterior, 38,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 33,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 29,5%, în urcare față de 12,5% la exercițiul anterior.

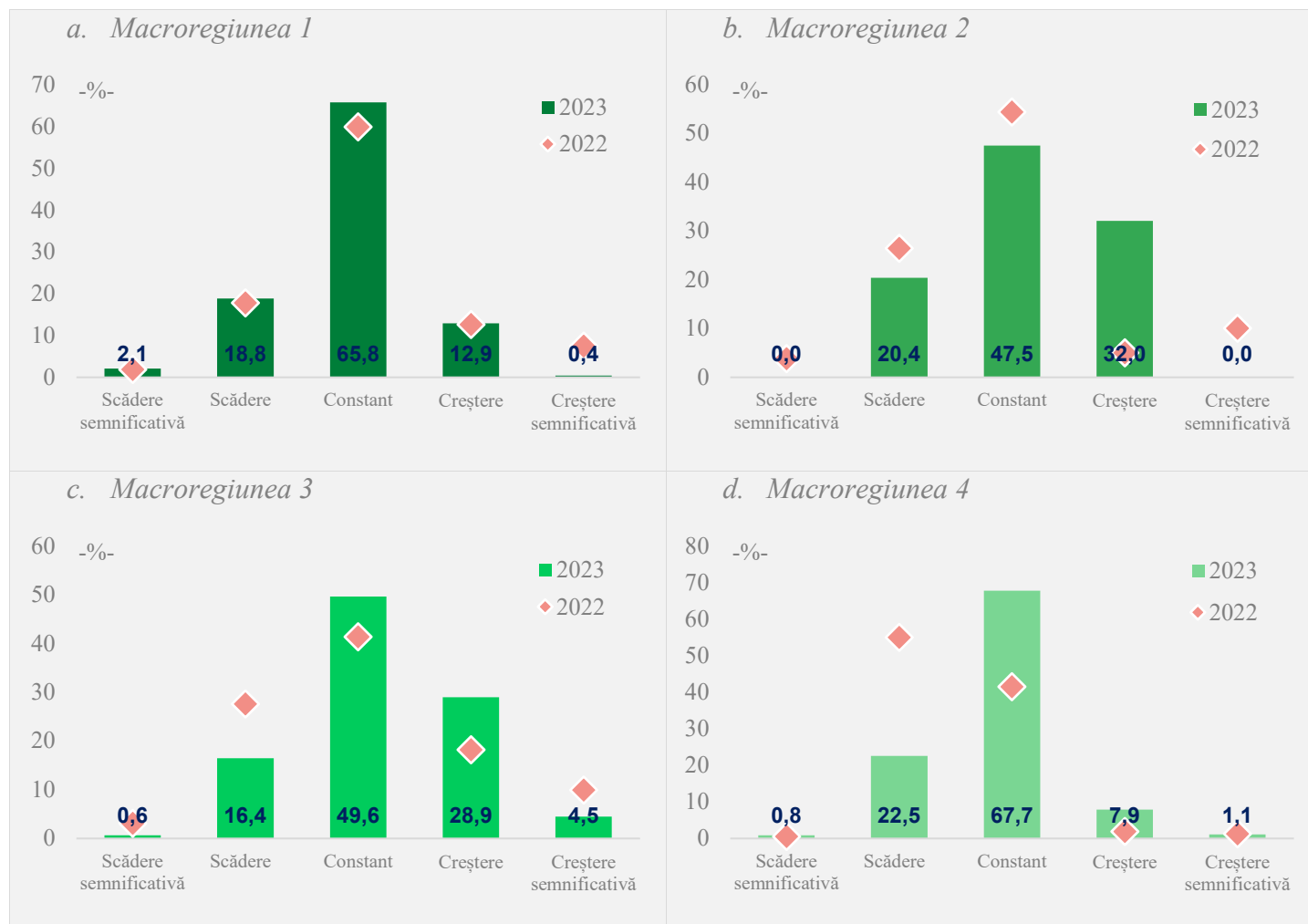
În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 37,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 41,5% la exercițiul anterior, 50,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 53,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 12,1%, în urcare față de 4,7% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată de asemenea o înrăutățire. Astfel, 49,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 36,1% la exercițiul anterior, 25,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 35,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 25%, în coborâre față de 28,3% la exercițiul anterior. Este de notat diminuarea puternică a ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 0,8% de la 25,5% la exercițiul anterior.

3.3. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Perspectivile privind evoluția forței de muncă și a dimensiunii companiei tind să fie mai degrabă constante la nivelul tuturor macroregiunilor. În plus, aproape o cincime din numărul companiilor din fiecare macroregiune se așteaptă la evoluții mai slabe (cu excepția Macroregiunii 3, unde procentul este de 17%). Procentul companiilor optimiste variază considerabil, astfel încât în Macroregiunile 1 și 4 ponderea acestora este cea mai mică (13,3%, respectiv 9%). Un procent aproape triplu de companii se declară pesimiste în Macroregiunile 2 și 3 (32%, respectiv 33,4%).

Figură 25. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 65,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară urcare față de 60% la exercițiul anterior, 13,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 20,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 20,9%, în nivel apropiat de cel de 19,8% din exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 47,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 54,5% la exercițiul anterior, 32% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 15,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 20,4%, în coborâre față de 30,4% la exercițiul anterior.

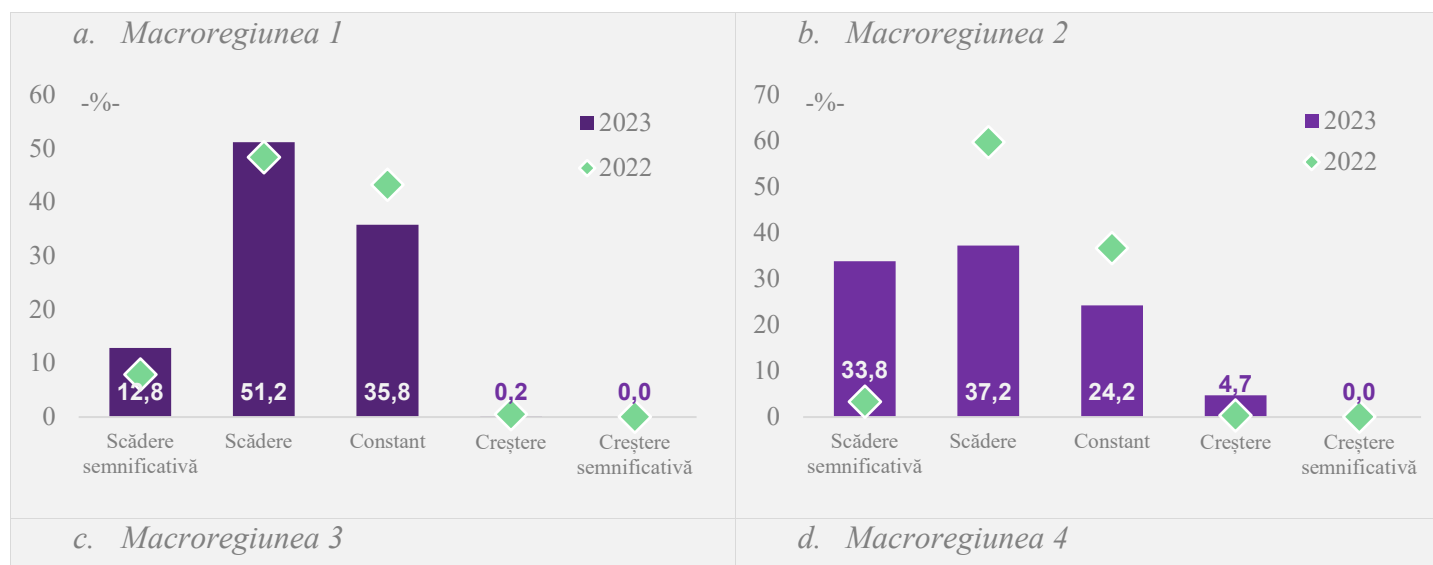
În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 49,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 41,3% la exercițiul anterior, 33,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 28% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 17%, în coborâre față de 30,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată de asemenea o ameliorare. Astfel, 67,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 41,5% la exercițiul anterior, 8,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 3,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 23,4%, în coborâre puternică față de 55,4% la exercițiul anterior.

3.4. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Majoritatea companiilor, indiferent de macroregiune, se așteaptă la o înrăutățire a evoluției costurilor și a accesului la finanțare. Cele mai multe companii pesimiste sunt în Macroregiunea 4, având în vedere că aproape trei sferturi dintre respondenți (73,5%) indică spre accentuarea semnificativă a dificultăților de accesare a fondurilor. Pe poziția a doua se află, îndeaproape ca procent, companiile din Macroregiunea 2 (71,1%). Situația dificilă pentru anul care va urma este indicată și de companiile din Macroregiunea 1 (64%) și cele din Macroregiunea 3 (62,6%). Ponderea companiilor optimiste nu depășește 4,7% (în Macroregiunea 2).

Figură 26. . Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 35,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 43,2% la exercițiul anterior, 0,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 64%, în urcare față de 56,3% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 24,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 36,7% la exercițiul anterior, 4,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 71,1%, în urcare față de 63% la exercițiul anterior.

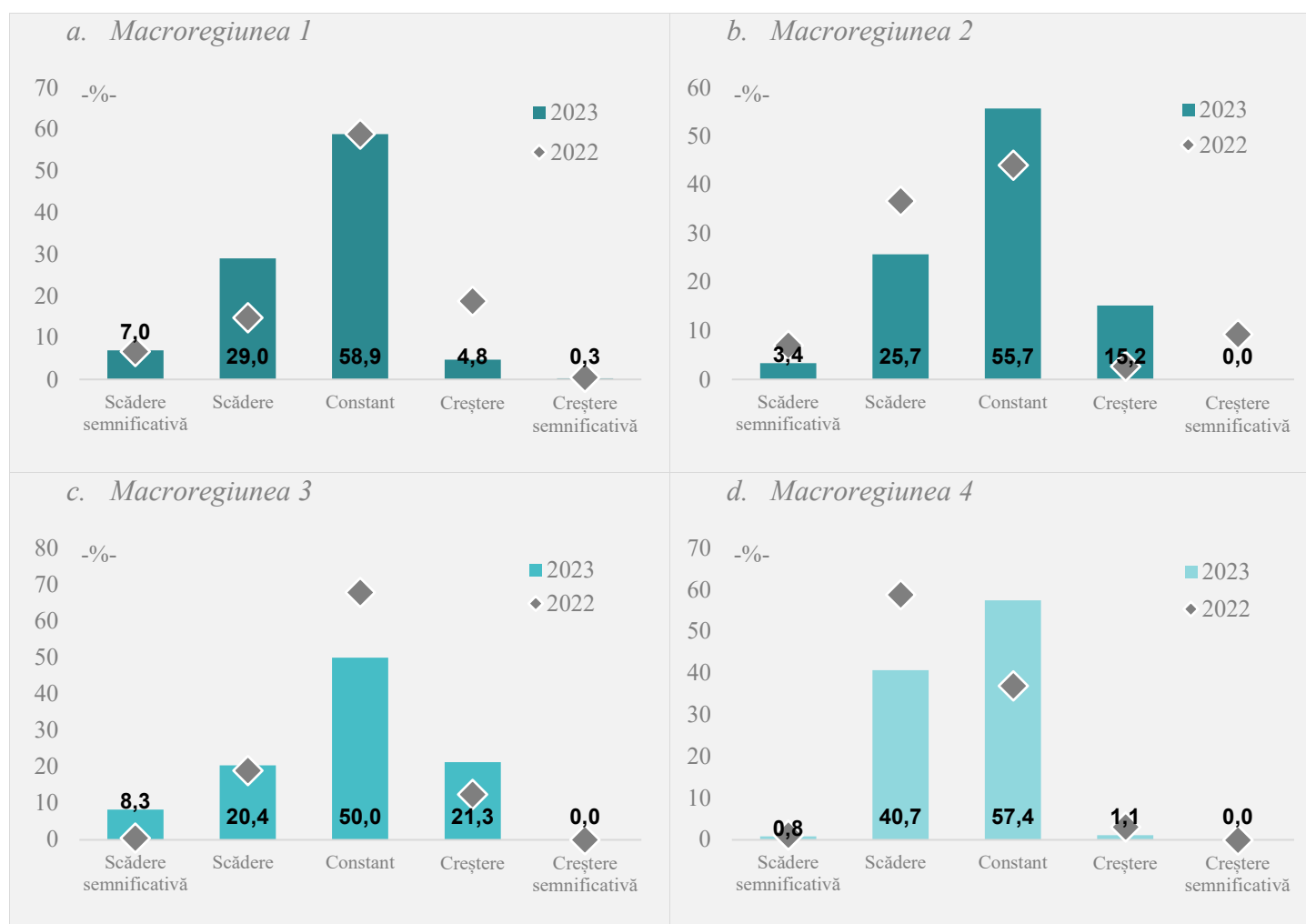
În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 37% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 43,5% la exercițiul anterior, 0,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel similar celui de la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 62,6%, în urcare față de 56,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată o ușoară deteriorare, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 22,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 32,2% la exercițiul anterior, 4,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 0,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 73,5%, în urcare față de 67,4% la exercițiul anterior.

3.5. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

În cazul acestui pilon tind să predomine așteptările pesimiste pentru anul care vor urma. Cele mai multe companii care se așteaptă la înrăutățirea situației (41,5%) se regăsesc în Macroregiunea 4, urmate de cele din Macroregiunea 1 (36%). Peste un sfert din companiile celorlalte două regiuni au așteptări similare. Toate macroregiunile înregistrează, de asemenea, procente ridicate ale companiilor care consideră că situația nu se va modifica comparativ cu cea din 2021. Optimismul este mai redus, Macroregiunea 3 fiind de departe cea care înregistrează cea mai mare pondere a companiilor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației (21,3%), urmată la distanță de Macroregiunea 2 (cu 15,2% dintre companii). Procentul companiilor optimiste este extrem de redus pentru Macroregiunea 1 (5,1%) și aproape inexistent pentru Macroregiunea 4 (1,1%).

Figură 27. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 58,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, nivel identic celui

exercițiul anterior, 5,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 19,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 36%, în urcare față de 21,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o ameliorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 55,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 44,2% la exercițiul anterior, 15,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 12% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 29,1%, în coborâre față de 43,8% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o tendință opusă în cadrul sub-grupelor a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 50% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 67,9% la exercițiul anterior, 21,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 12,5% exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 28,7%, în urcare față de 19,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată o ameliorare. Astfel, 57,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 37% la exercițiul anterior, 1,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 3,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 41,5%, în coborâre față de 60% la exercițiul anterior.

3.6. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Acest pilon înregistrează așteptări cu precădere pesimiste pentru anul 2023. Cea mai mare pondere a companiilor care întrevăd înrăutățiri ale evoluțiilor (în răutățire și în răutățire semnificativă) se regăsește în Macroregiunea 1 (66,8%), urmată de Macroregiunea 4 (58,1%), Macroregiunea 2 (62,6%), și Macroregiunea 3 (52,1%). Sunt înregistrate, de asemenea, procente mari de companii care se așteaptă la o evoluție similară față de anul 2022. Cele mai multe companii care mizează pe o îmbunătățire a situației se află în Macroregiunea 2 (15,2%), la distanță semnificativă de Macroregiunea 3 (cu 9,1% dintre companii).

Figură 28. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 25,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 37,6% la exercițiul anterior, 7,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 7,4% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 66,8%, în urcare față de 55,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată o deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 22,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 55,6% la exercițiul anterior, 15,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 5,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 62,6%, în urcare față de 38,9% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se constată o ușoară deteriorare a așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 38,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 42,3% la exercițiul anterior, 9,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 13% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 52,1%, în urcare față de 44,7% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), evoluția așteptărilor firmelor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, arată o ușoară ameliorare. Astfel, 36,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 30% la exercițiul anterior, 5,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 2,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 58%, în scădere față de 67,9% la exercițiul anterior.

4. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022 – distribuție în funcție de dimensiunea companiei (firme mici, medii și mari)

4.1. Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de dimensiunea firmei și evoluția față de anul anterior

Calculat din perspectiva dimensiunii firmei pe o scală de la 1 la 5, RBI se menține superior mediei la nivel național (stabilită la 2,8) doar pentru companiile mari (2,86), dar sub media la nivel național a RBI pentru companiile de dimensiuni medii (RBI de 2,63) și companiile de dimensiuni mici (RBI de 2,49).

Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Companiile de dimensiuni medii sunt cele care au cele mai mari așteptări comparativ cu restul privind accesul la finanțare (Pilonul 5) și evoluția economiei naționale și globale (Pilonul 7). Firmele mici au cele mai pesimiste perspective pentru toți pilonii, cu excepția evoluției la nivelul cifrei de afaceri și a pieței (Pilonul 1) și a profitabilității (Pilonul 2).

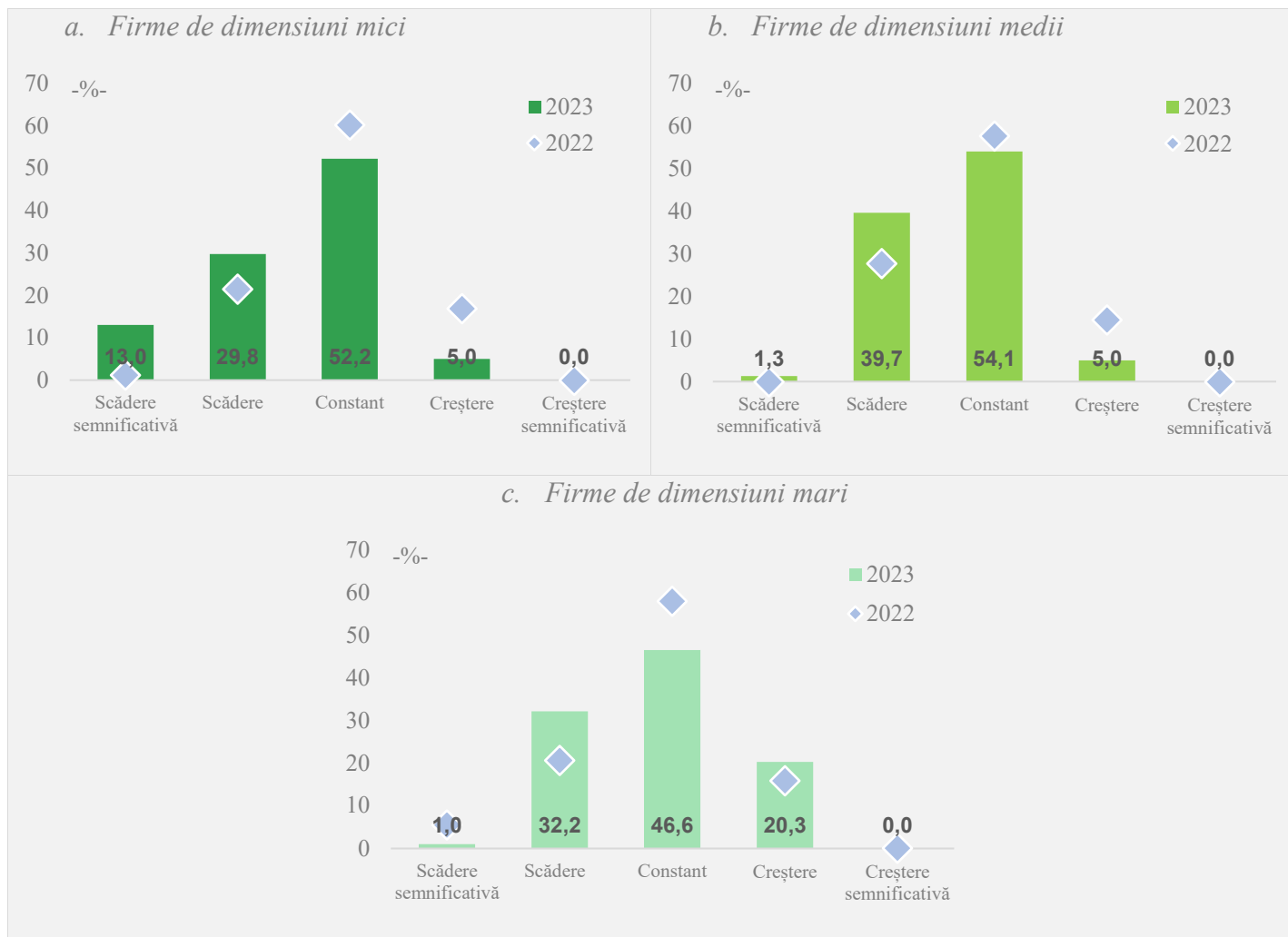
Valoarea indicatorului pe piloni sugerează că așteptările privind îmbunătățirea evoluțiilor sunt cele mai mari pentru cifra de afaceri și piață (Pilonul 1) și investiții (Pilonul 3), în această ordine, pentru firmele medii și mari, în timp ce firmele mici se așteaptă în primul rând la o evoluție mai bună a cifrei de afaceri și pieței, urmată de cea a profitabilității. În schimb, așteptările privind înrăutățirea situației sunt cele mai mari în cazul costurilor și accesului la finanțare (Pilonul 5), urmate de evoluțiile economice la nivel național și global (Pilonul 7), pentru toate firmele, indiferent de dimensiune.

Figură 29. RBI în funcție de dimensiunea firmelor și valorile aferente pilonilor

Predomină o tendință pesimistă cu privire la evoluțiile economico-sociale din anul 2023, indiferent de dimensiunea companiilor. Astfel, cel mai mare procent de companii pesimiste se regăsește în rândul celor mici (42,8%), urmate de cele medii (41%) și firmele mari (33,2%). În schimb, cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației economico-sociale în anul 2023 se întâlnește în cazul celor de mari dimensiuni (20,3%), urmată la distanță semnificativă de firmele mici și medii, fiecare cu un procent de 5%. Procente ridicate din fiecare categorie consideră că evoluțiile vor fi similare celor de anul trecut (Figura 29).

Figură 30. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în deteriorare. Astfel, 52,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 60,3% la exercițiul anterior, 5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 17% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 42,8%, în urcare față de 22,7% la exercițiul anterior.

Așteptările firmelor medii pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt de asemenea în deteriorare. Astfel, 54,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, nivel apropiat de cel de 57,7% din exercițiul anterior, 5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 14,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 41%, în urcare față de 27,8% la exercițiul anterior.

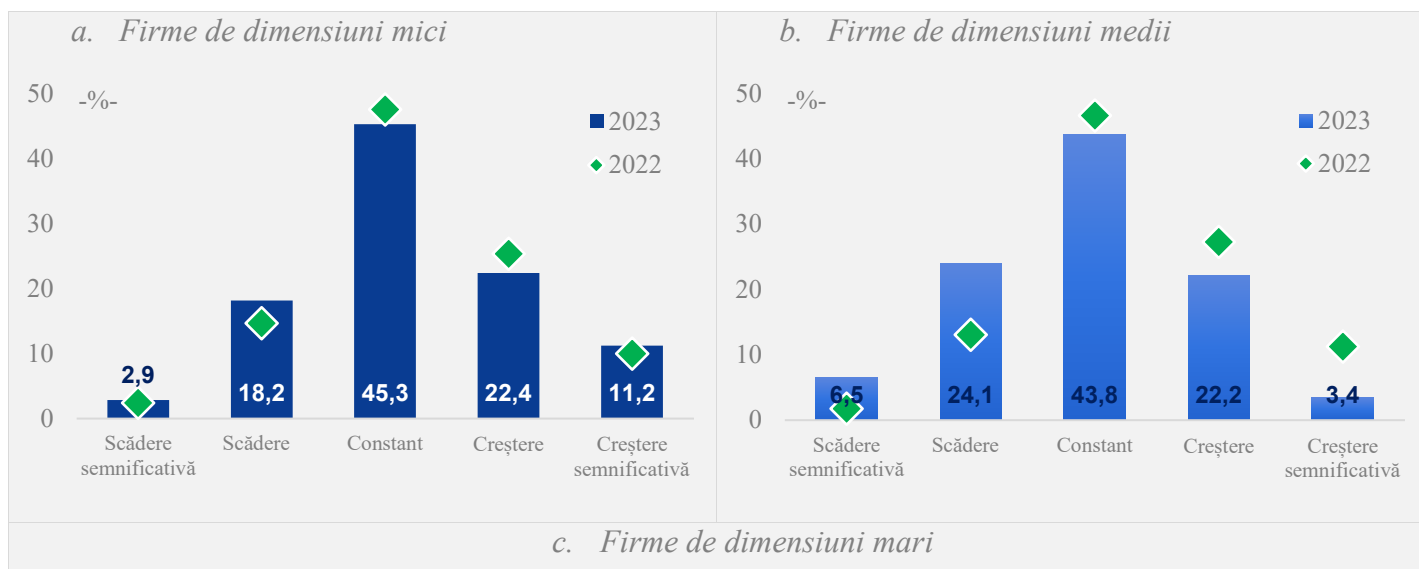
În cazul companiilor mari se remarcă tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 46,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 58,1% la exercițiul anterior, 20,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 15,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 33,1%, în urcare față de 26,1% la exercițiul anterior.

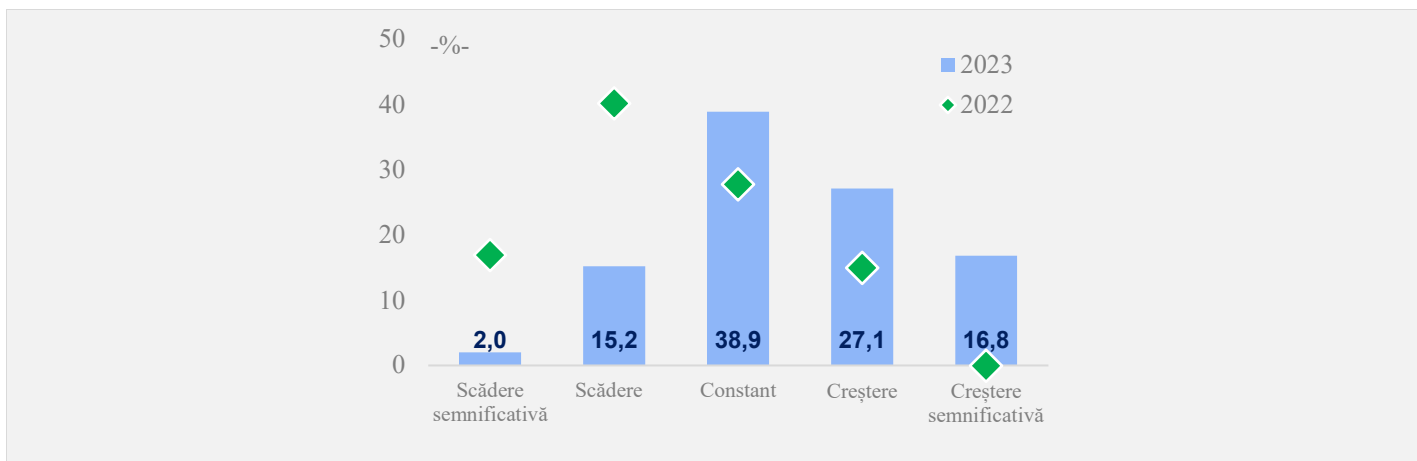
4.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

Situația este destul de dezechilibrată în ceea ce privește așteptările asupra evoluțiilor cifrei de afaceri și pieței în anul 2023. Cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la îmbunătățiri (43,9%) se regăsește în rândul companiilor mari, urmată la o distanță procentuală de peste 10 puncte de cele mici (cu 33,6% dintre companii) și la o distanță procentuală de 8 puncte de cele medii (25,6%).

Reticența este, în schimb, crescută în rândul firmelor medii, având în vedere că 30,6% dintre acestea se așteaptă la o înrăutățire. Procentul este mai redus la nivelul companiilor mici (21,1%) și al celor mari (17,2%).

Figură 31. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt asemănătoare celor la nivel agregat, constatându-se o stabilitate. Astfel, 45,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 47,6% la exercițiul anterior, 33,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 35,4% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 21%, în creștere față de 17,1% la exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, deteriorarea așteptărilor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 este vizibilă. Astfel, 43,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 46,7% la exercițiul anterior, 25,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 38,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 30,6%, în urcare față de 14,8% la exercițiul anterior. Sunt de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 6,5% de la 1,7% la exercițiul anterior, precum și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 3,4% de la 11,2% la exercițiul anterior.

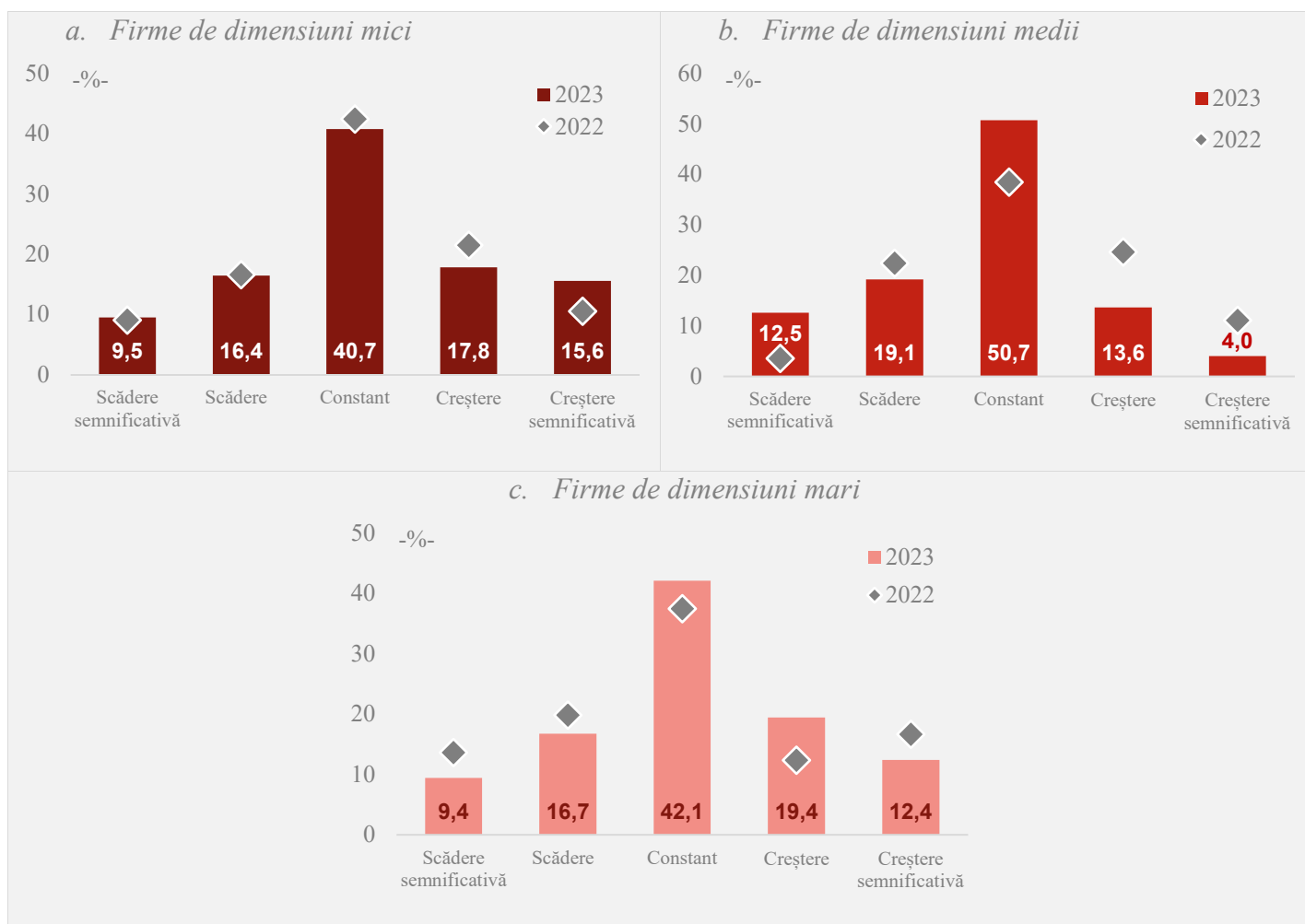
În schimb, în cazul companiilor mari se remarcă rezultate opuse, respectiv o creștere semnificativă a optimismului comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 38,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 27,8% la exercițiul anterior, 43,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere puternică față de 15% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 17,2%, în diminuare semnificativă față de 57,2% la exercițiul anterior. Sunt de notat și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 2% de la 17% la exercițiul anterior, precum și majorarea ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 16,8% de la 0% la exercițiul anterior.

4.3. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Așteptările în privința profitabilității tind să fie similare pentru firmele mici și mari. Sunt mai numeroase companiile cu așteptări optimiste (33,4% în cazul firmelor mici și 31,8% în cazul firmelor mari), dar există și procente semnificative (aprox. un sfert din totalul firmelor) care indică spre o înrăutățire a profitabilității (25,9 în cazul firmelor mici și 26,1% în cazul firmelor medii).

Pentru firmele medii, situația este inversă. La nivelul acestora, 17,6% se așteaptă la evoluții mai bune în anul 2023, iar 31,6% întrevăd o înrăutățire a situației. Procente semnificative consideră, de asemenea, că evoluțiile vor fi similare celor din anul 2022.

Figură 32. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, în funcție de dimensiunea firmei

Considerând dimensiunea firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt apropiate de cele la nivel național. Astfel, 40,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară scădere față de 42,4% la exercițiul anterior, 33,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară majorare față

de 32% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 25,9%, în ușoară creștere față de 25,6% la exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, se constată o deteriorare a așteptărilor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022, în opoziție cu evoluția la nivel agregat. Astfel, 50,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 38,5% la exercițiul anterior, 17,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 35,7% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 31,7%, în creștere față de 25,9% la exercițiul anterior. Sunt de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 12,5% de la 3,5% la exercițiul anterior, precum și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 4% de la 11,1% la exercițiul anterior.

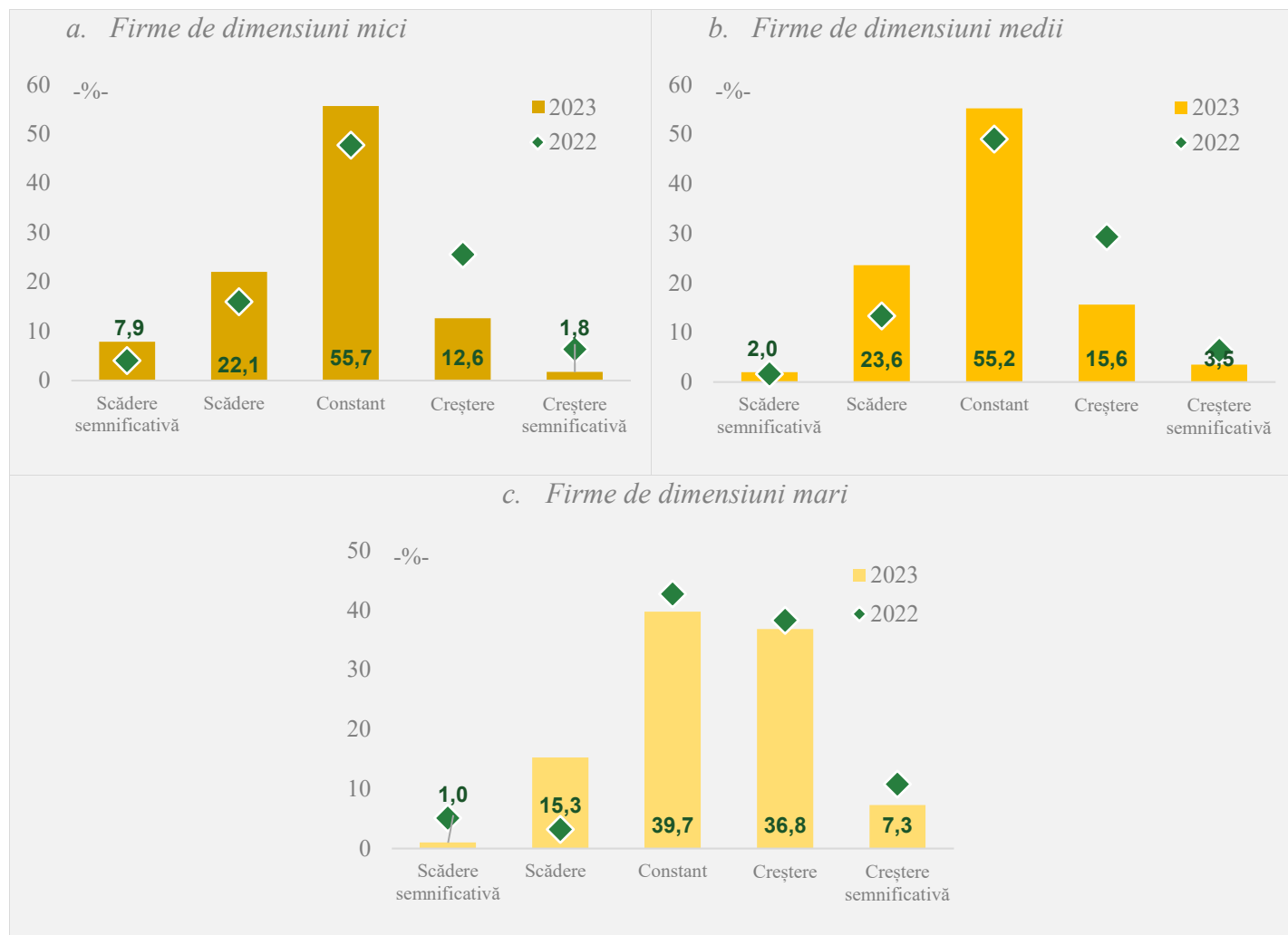
În schimb, în cazul companiilor mari se remarcă o majorare a optimismului comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 42,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 37,5% la exercițiul anterior, 31,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 29% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 26,1%, în scădere față de 33,5% la exercițiul anterior. Este de notat și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 9,4% de la 13,7% la exercițiul anterior.

4.4.Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

În cazul pilonului 3 se disting companiile mari, în rândul cărora se găsesc cele mai multe care se așteaptă la îmbunătățirea, respectiv îmbunătățirea semnificativă a evoluțiilor la nivelul investițiilor pe care le vor realiza. Astfel, 44,1% sunt optimiste și se așteaptă la creștere la nivelul acestui pilon, iar alte 39,7% consideră că situația se va menține similară anului anterior. Doar 16,3% indică spre o scădere.

Restul companiilor au un nivel de optimism mult mai temperat. Doar 19,1% din companiile medii și 14,4% așteaptă îmbunătățirea nivelului investițiilor în 2023. Sunt semnificativ mai multe companii, ca procent din totalul la nivel de dimensiune, care se așteaptă la o scădere: 30% în rândul companiilor mici și 25,6% în rândul celor de dimensiune medie. De asemenea, se menține un nivel ridicat (peste 55%) de companii care consideră că situația va fi similară anului anterior.

Figură 33. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în deteriorare. Astfel, 55,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 47,8% la exercițiul anterior, 14,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 32,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 30%, în urcare față de 20,2% la exercițiul anterior. Este de notat și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o creștere semnificativă pentru anul 2023 la 1,8% de la 6,4% în exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, se constată similar o deteriorare a așteptărilor pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 55,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în diminuare față de 49,1% la exercițiul anterior, 19,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 35,8% la exercițiul anterior, în timp ce

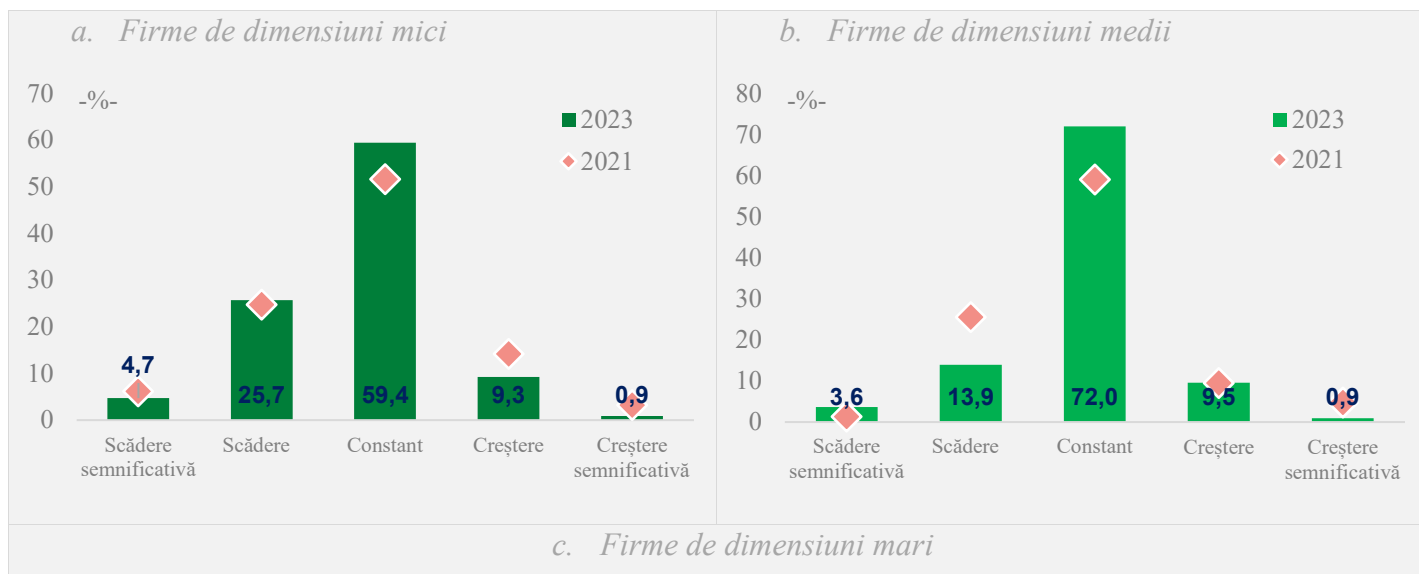
ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 25,6%, în creștere față de 15,1% la exercițiul anterior.

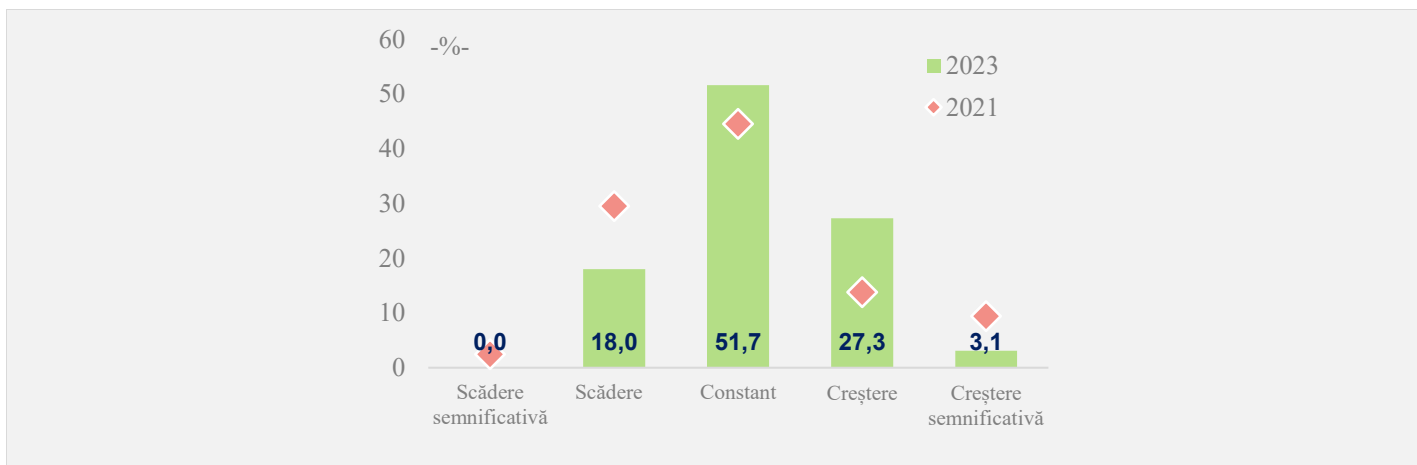
Și în cazul companiilor mari se remarcă aceeași tendință pesimistă comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 39,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară diminuare față de 42,7% la exercițiul anterior, 44,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în diminuare față de 49% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 16,2%, în creștere față de 8,3% la exercițiul anterior.

4.5. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

La nivelul pilonului 4 există o tendință generală, pentru toate tipurile de companii, de a considera că situația se va menține similară anului anterior, cu un procent foarte ridicat în rândul companiilor medii (72%). De asemenea, cu excepția companiilor mari, predomină firmele care se așteaptă mai degrabă la evoluții negative decât pozitive. La nivelul companiilor mici, 30,4% întrevăd o înrăutățire a situației față de 10,2% care se așteaptă la îmbunătățire. Pentru cele medii, 17,5% sunt pesimiste față de numai 10,4% optimiste. Doar pentru companiile mari, 30,4% din companii se așteaptă la evoluții mai bune, față de 18% care întrevăd o înrăutățire.

Figură 34. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt relativ apropiate. Astfel, 59,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 51,7% la exercițiul anterior, 10,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 17,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 30,5%, nivel apropiat de cel de 30,9% din exercițiul anterior.

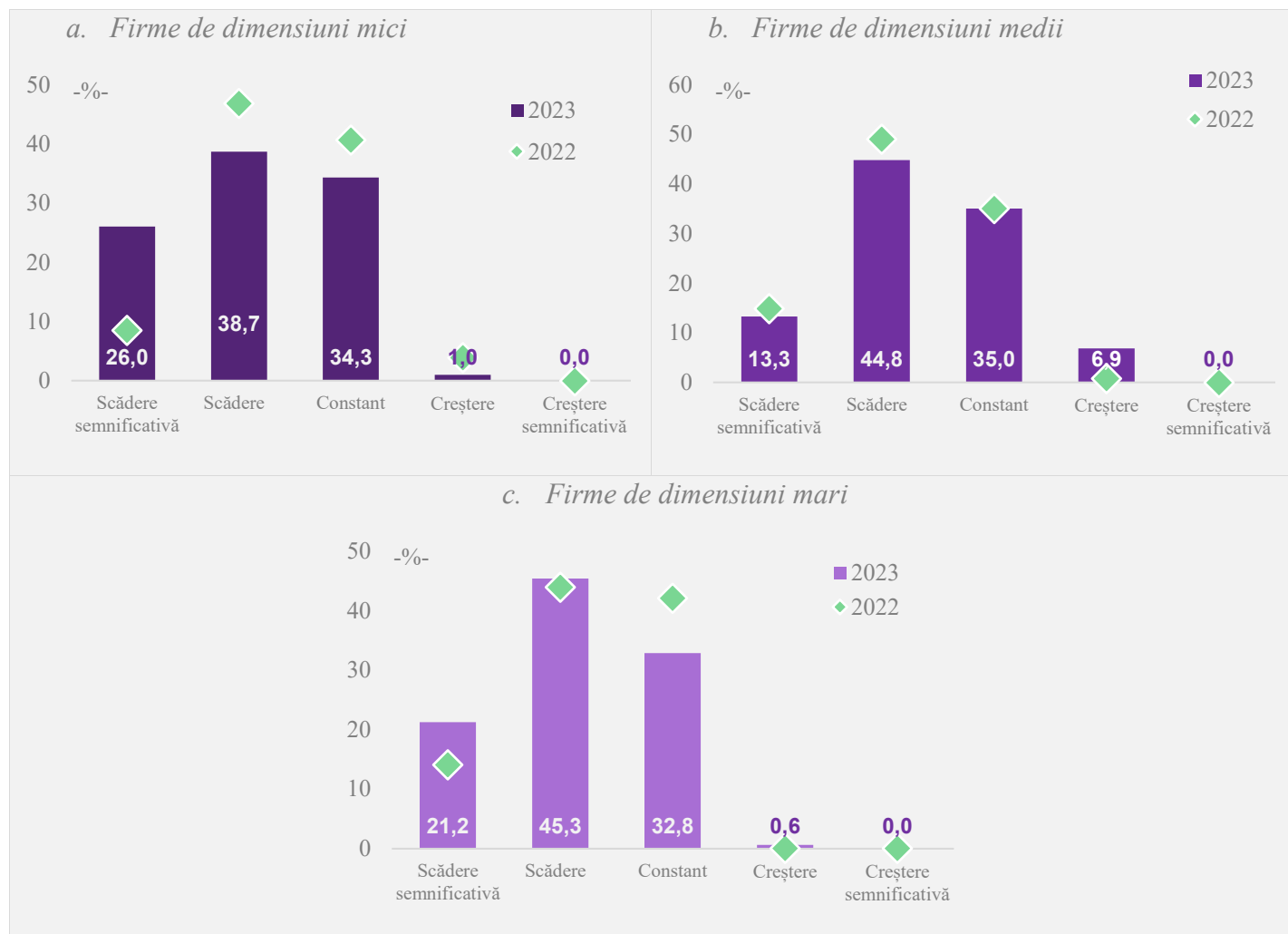
Așteptările firmelor medii pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt relativ apropiate, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 72% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 59,1% la exercițiul anterior, 10,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 14,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 17,6%, în coborâre față de 26,7% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari se remarcă o tendință optimistă comparativ cu exercițiul anterior, evoluția fiind astfel diferită de cea aferentă firmelor mici și medii. Astfel, 51,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 44,6% la exercițiul anterior, 30,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 23,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 18%, în coborâre față de 32,1% la exercițiul anterior. Se poate constata că firmele mari sunt cele care dau tendința la nivel agregat pentru acest pilon.

4.6. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Indiferent de categoria de mărime, majoritatea companiilor chestionate se așteaptă la înrăutățire semnificativă a costurilor și a accesului la finanțare. Cele mai pesimiste sunt companiile de dimensiuni mari, unde 66,5% indică o înrăutățire, respectiv o înrăutățire semnificativă a situației, urmată de companiile mici, unde ponderea firmelor care declară același lucru se ridică la 64,7%, și apoi de companiile de dimensiuni medii (58,1%). Procentul firmelor cu așteptări optimiste este extrem de scăzut, și nu depășește 6,9% în niciuna dintre grupe, fiind aproape inexistent pentru companiile mari.

Figură 35. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în ușoară deteriorare. Astfel, 34,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 40,7% la exercițiul anterior, 1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 3,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 64,7%, în urcare față de 55,4% la exercițiul anterior.

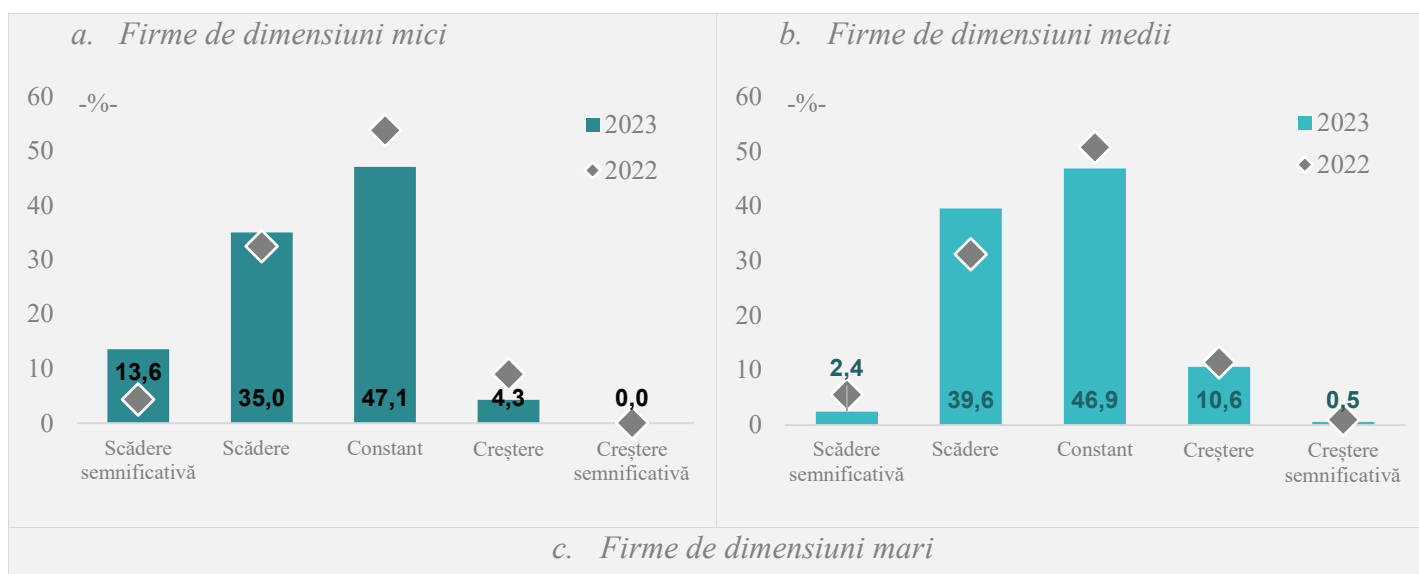
Așteptările firmelor medii pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt relativ apropiate, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 35% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, nivel apropiat de cel de 35,1% din exercițiul anterior, 6,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 0,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 58,1%, în coborâre față de 64% la exercițiul anterior.

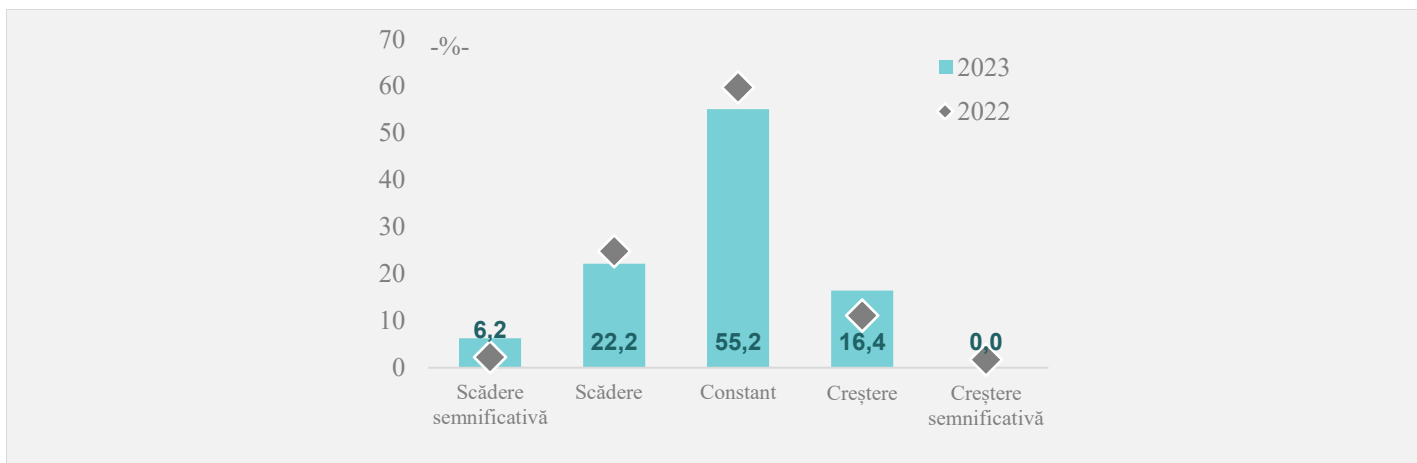
În cazul companiilor mari se remarcă o ușoară deteriorare comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 32,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 42% la exercițiul anterior, 0,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 66,6%, în urcare față de 58% la exercițiul anterior.

4.7. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Pentru fiecare categorie de dimensiune, aproape jumătate din numărul firmelor consideră că interacțiunea cu autoritățile va rămâne neschimbată pentru anul care va urma. În rest, dificultăți mai mari vor avea firmele de dimensiuni mici și medii, întrucât 48,67% dintre cele mici și 42% din cele medii se așteaptă la o înrăutățire a evoluțiilor, în timp ce o situație similară este așteptată de 28,4% din companiile mari. Variația între ponderile companiilor care se așteaptă la îmbunătățiri nu este mare, variind între 4,3% pentru firmele mici și 16,4% pentru cele mari.

Figură 36. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în deteriorare. Astfel, 47,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară coborâre față de 53,9% la exercițiul anterior, 4,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre de la 9,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 48,6%, în urcare față de 37% la exercițiul anterior. Este de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă la 13,6% de la 4,4% la exercițiul anterior.

Așteptările firmelor medii pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în ușoară deteriorare. Astfel, 46,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre ușoară față de 50,8% din exercițiul anterior, 11,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 12,4% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 42%, în ușoară urcare față de 36,8% la exercițiul anterior.

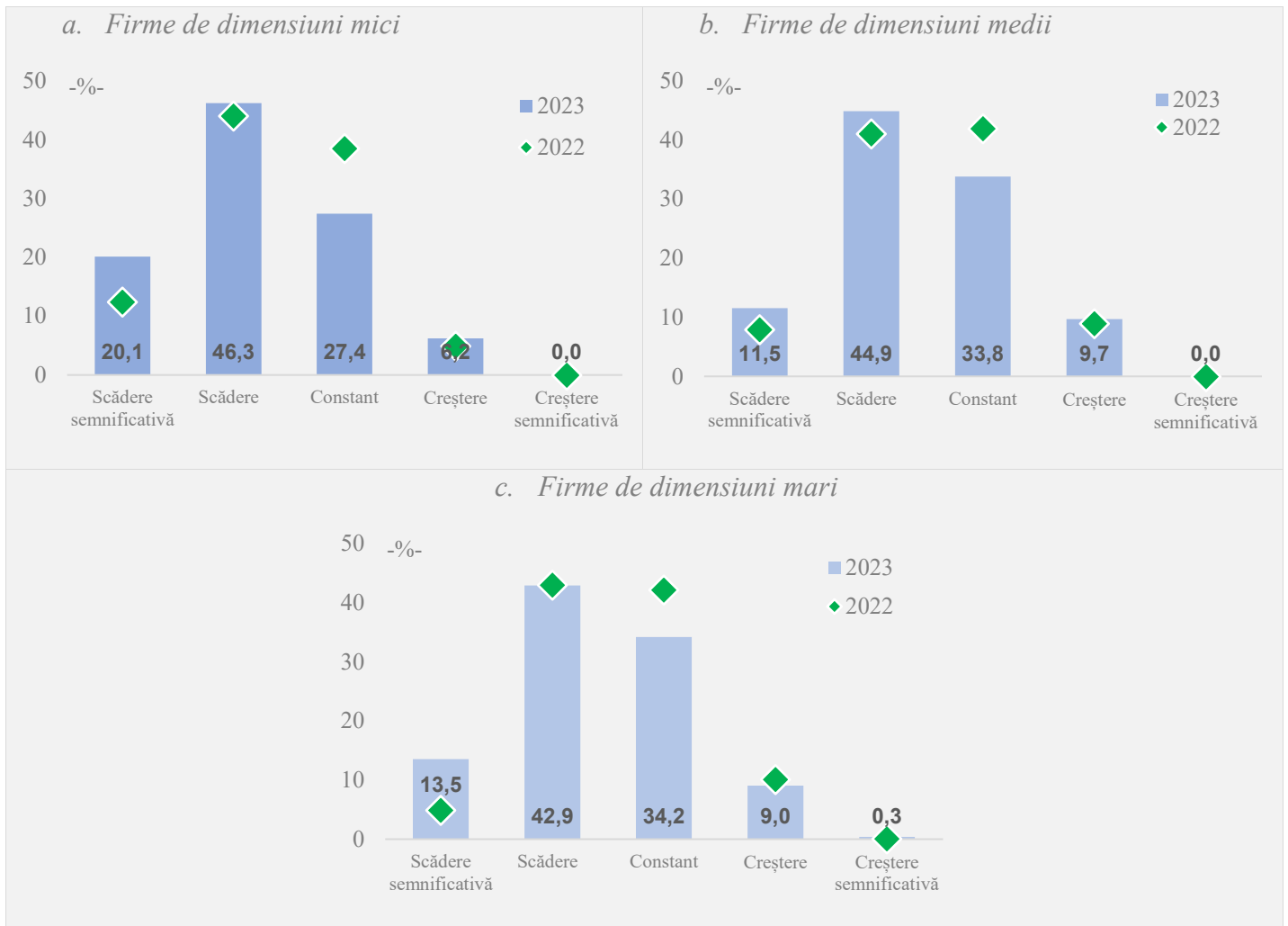
În cazul companiilor mari se remarcă o ușoară ameliorare comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 55,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară coborâre față de 59,8% la exercițiul anterior, 16,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară urcare față de 12,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 28,4%, nivel apropiat de cel de 27,2% din exercițiul anterior.

4.8. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Situația este clară din perspectiva Pilonului 7. Indiferent de categoria de dimensiune, cele mai multe firme agreează asupra unei înrăutățiri a evoluției economiei naționale și globale, după cum urmează: două treimi din firmele mici (66,4%) și peste jumătate din cele medii și mari (ambele cu un procent de 56,4%). De altfel, aceste ponderi sunt mai ridicate și decât ale companiilor care se așteaptă la menținerea unei situații similare. Firmele mici sunt cele mai pesimiste cu privire la evoluția economiei naționale și globale, având cea mai mare pondere a companiilor care indică spre o

înrăutățire semnificativă (20,1%) a situației. Doar 9,7% dintre companiile medii, 9,3% din cele mari și 6,2% din cele mici se așteaptă la îmbunătățirea situației.

Figură 37. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt în ușoară deteriorare. Astfel, 27,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 38,5% la exercițiul anterior, 6,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 66,4%, în urcare față de 56,5% la exercițiul anterior.

Așteptările firmelor medii pentru anul 2023 comparativ cu așteptările pentru anul 2022 sunt de asemenea în ușoară deteriorare. Astfel, 33,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 42% din exercițiul anterior, 9,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 9% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 56,4%, în urcare față de 49,1% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari se remarcă de asemenea o ușoară deteriorare comparativ cu exercițiul anterior. Astfel, 34,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 42,1% la exercițiul anterior, 9,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 10% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 56,4%, în urcare față de 47,8% la exercițiul anterior.

5. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2023 și evoluția față de anul 2022– distribuție în funcție de sectorul de activitate

5.1. Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de sectorul de activitate și evoluția față de anul anterior

La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea cea mai ridicată pentru activitățile din grupa CAEN 2, care cuprinde activitățile din industrie, construcții, comerț, activitățile de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA, cu o valoare de 2,83, superioară mediei RBI (de 2,8), singura grupă pentru care se înregistrează o valoare peste medie. Urmează grupa grupa CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), cu o valoare de 2,68. RBI pentru grupa CAEN 3 are valoarea de 2,64, cel mai scăzut nivel dintre cele trei grupe, sugerând că serviciile IT, serviciile financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele sunt cele mai reticente în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023.

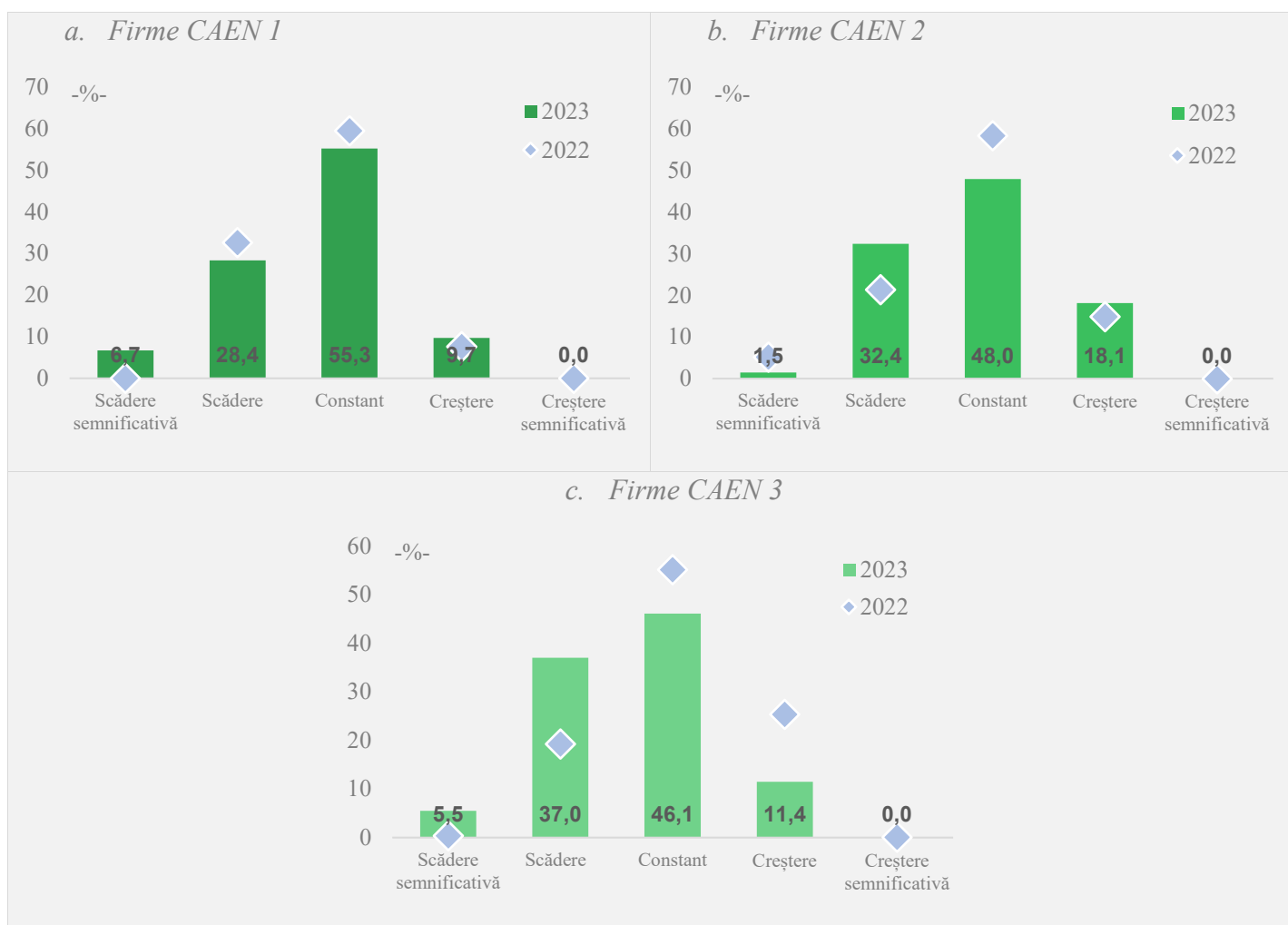
Evoluția cifrei de afaceri și investițiilor au cele mai ridicate valori ale indicelui pentru grupele CAEN 2 și 3, în timp ce companiile din grupa CAEN 1 sunt cele mai optimiste în ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității. Se mențin perspectivele pesimiste în ceea ce privește accesul la finanțare, respectiv a dinamicii economiei naționale și globale.

Figură 38. RBI în funcție de sectorul de activitate și valorile aferente pilonilor

Companiile sunt mai degrabă pesimiste asupra evoluțiilor din anul 2023, indiferent de grupa CAEN din care fac parte. Se remarcă un pesimism crescut în rândul companiilor din grupa CAEN 3, unde 42,5% din total se așteaptă la înrăutățirea situației, urmate de cele din grupa CAEN 1 (35,1%) și cele din grupa CAEN 2 (33,9%). De altfel, în această grupă se regăsește și cel mai mare procent al companiilor optimiste pentru anul 2023 (18,1%), cel mai mic fiind în grupa activităților de agricultură, silvicultură și pescuit (9,7%). În plus, un procent semnificativ dintre companiile aflate în toate cele trei grupe se așteaptă la o evoluție similară anului 2022.

Figură 39. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de sectorul de activitate

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt apropiate. Astfel, 55,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară coborâre față de 59,6% la exercițiul anterior, 9,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 7,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 35%, în ușoară urcare față de 32,7% la exercițiul anterior.

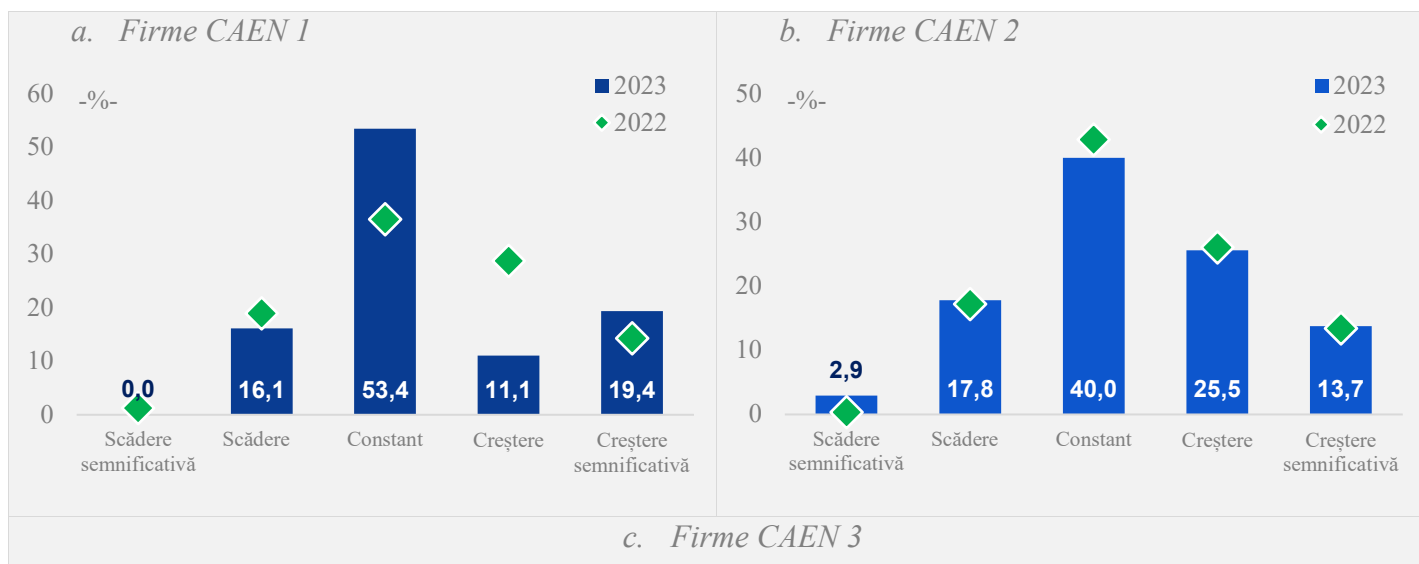
La nivelul grupei majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt de stabilitate. Astfel, 48% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 58,5% la exercițiul anterior, 18,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 14,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 33,9%, în urcare de la 26,6% la exercițiul anterior.

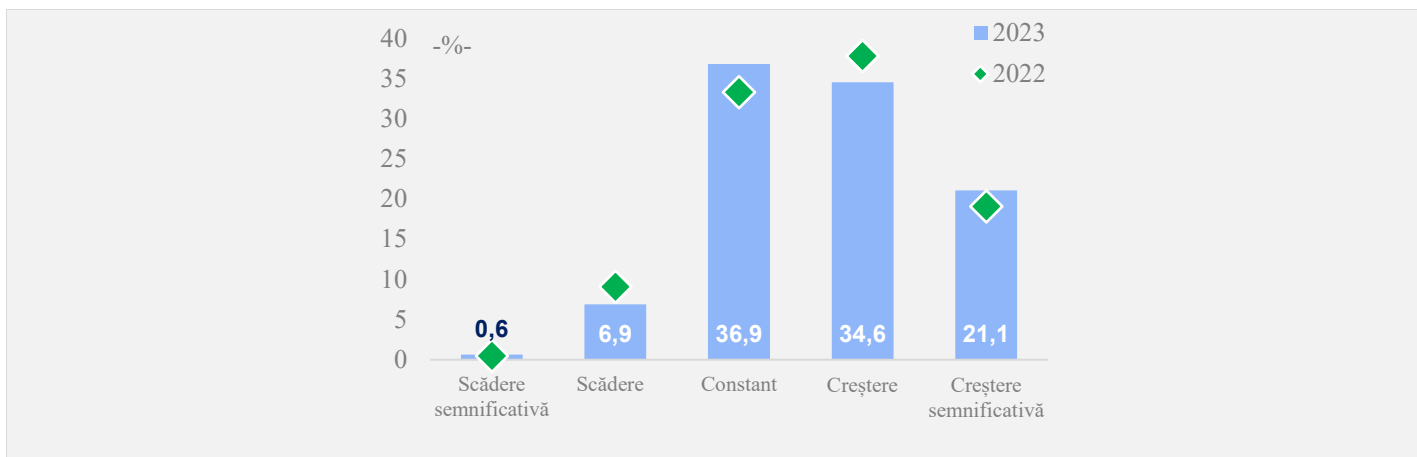
La nivelul grupei majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în deteriorare. Astfel, 46,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre de la 55,1% la exercițiul anterior, 11,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 25,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 42,5%, în urcare față de 19,6% la exercițiul anterior.

5.2. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

O pondere ridicată de companii din fiecare dintre sectoarele analizate întrevăd îmbunătățiri la nivelul cifrei de afaceri și pieței; totuși, numai în cazul companiilor din grupa CAEN 3, ponderea companiilor optimiste o depășește pe aceea a firmelor care se așteaptă la evoluții constante. Astfel, peste jumătate (55,7%) din companiile din grupa CAEN 3 sunt optimiste, comparativ cu 39,2% în grupa CAEN 2 și 30,5% în grupa CAEN 1. Procentele companiilor care se așteaptă la înrăutățiri variază semnificativ în funcție de sectorul de activitate, de la 7,5% pentru companiile din grupa CAEN 3 la 20,7% la cele din grupa CAEN 2.

Figură 40. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 arată o majorare a ponderii companiilor care anticipează evoluții similare anului precedent la 53,4% de la 36,6% în exercițiul anterior. Companiile care anticipează creșteri sau creșteri semnificative își diminuează ponderea la 30,4% de la 43,1% în exercițiul anterior, în timp ce firmele care anticipează scăderi sau scăderi semnificative au o pondere de 16,1% față de 20,3% în exercițiul anterior. Companiile care aparțin grupeii CAEN 1 au anumite specificități (de exemplu activitatea lor este influențată major de condițiile meteorologice) care explică parțial diferențele între tendințele observate la nivelul acestui sector și cele de la nivelul economiei naționale.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt foarte apropiate de cele observate la nivelul întregii economii, respectiv de stabilitate. Astfel, 40% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 42,9% la exercițiul anterior, 39,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 39,5% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 20,7%, în creștere față de 17,6% la exercițiul anterior. Este de notat și majorarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 2,9% de la 0,4% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor sunt de asemenea apropiate de cele din exercițiul anterior. Astfel, 36,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 33,4% la exercițiul anterior, 55,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară scădere de la 57% în exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 7,5%, în scădere față de 9,6% la exercițiul anterior.

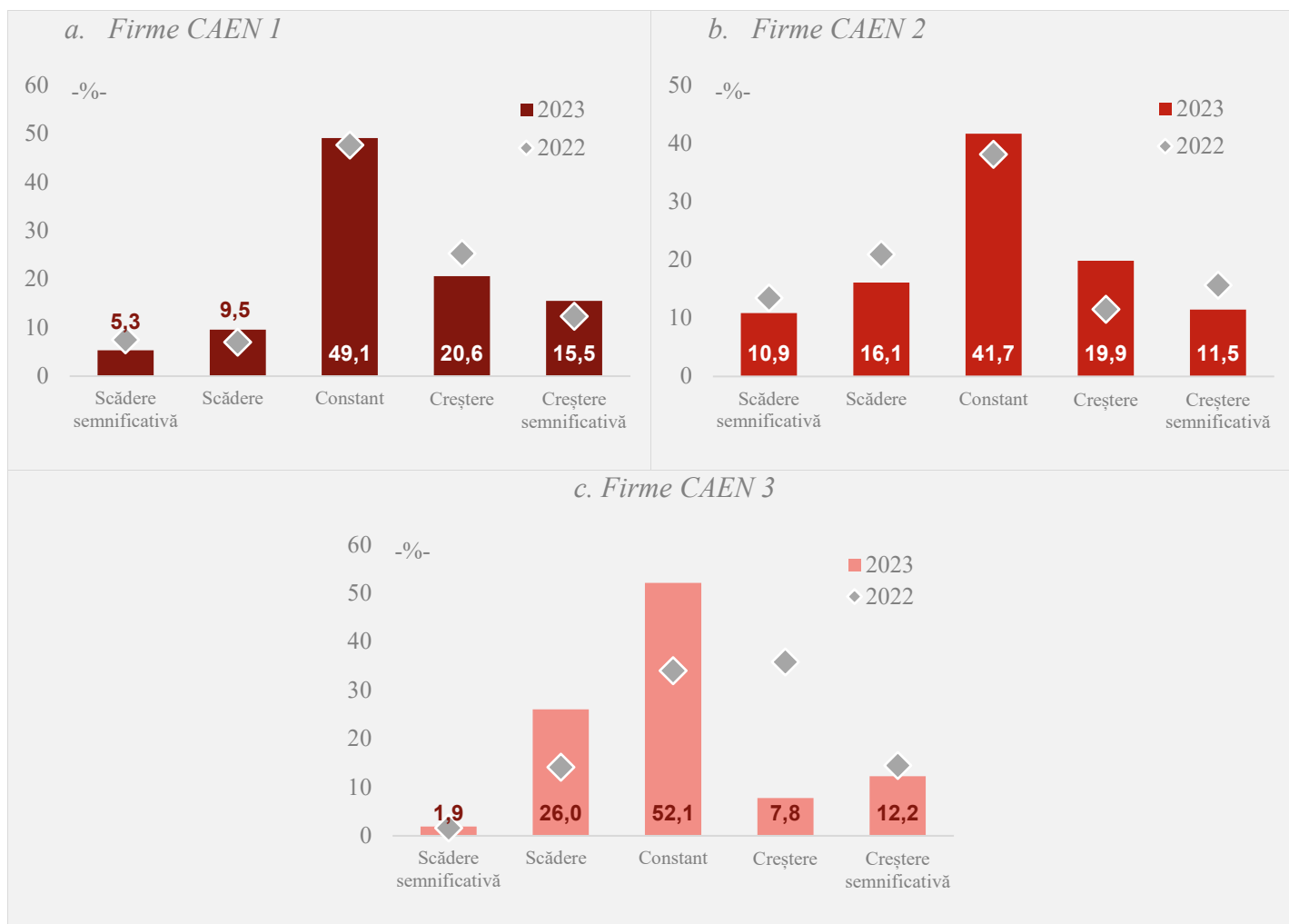
5.3. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Grupa CAEN 3 face notă discordantă în ceea ce privește așteptările la nivel de profitabilitate. Dacă în cazul companiilor din grupele CAEN 1 și 2 predomină tendința de a îmbunătățire sau menținere

a așteptărilor, o pondere mai ridicată de companii care se așteaptă la înrăutățirea situației (27,9%) față de cele care prevăd o îmbunătățire (20%) sunt prezente în grupa CAEN 3.

Cea mai mare pondere a companiilor optimiste se regăsește în grupa CAEN 1 (36,1%) față de 31,4% în grupa CAEN 2. În plus, grupa CAEN 2 reunește un procent mai mare de companii care indică spre o scădere a profitabilității în anul 2023 (27%) față de grupa CAEN 1 (14,8%). Majoritatea companiilor întrevăd o menținere a situației similară anului 2022.

Figură 41. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt apropiate. Astfel, 49,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară creștere față de 47,7% la exercițiul anterior, 36,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară diminuare față de 37,7% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 14,8%, similar ponderii de 14,6% din exercițiul anterior.

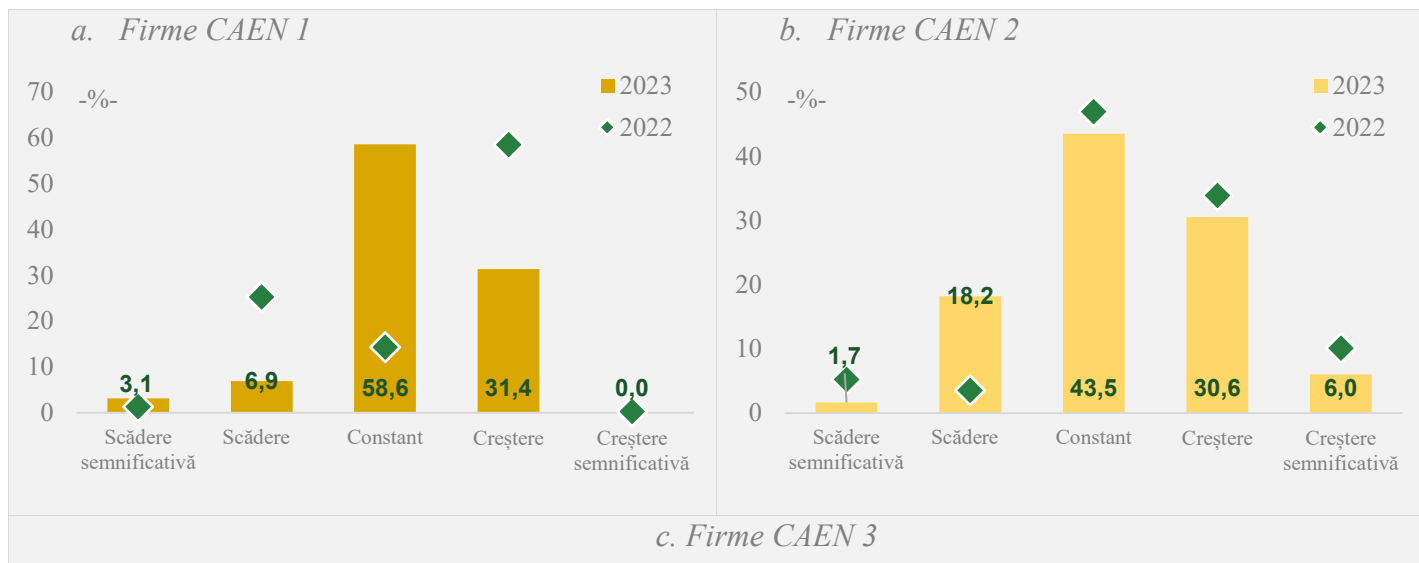
La nivelul grupei majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt foarte apropiate de cele observate la nivelul întregii economii, respectiv o ușoară ameliorare a așteptărilor. Astfel, 41,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 38,2% la exercițiul anterior, 31,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 27,3% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 27%, în diminuare de la 34,5% la exercițiul anterior. Este de notat și diminuarea ponderii companiilor care anticipează o scădere semnificativă pentru anul 2023 la 10,9% de la 13,5% la exercițiul anterior.

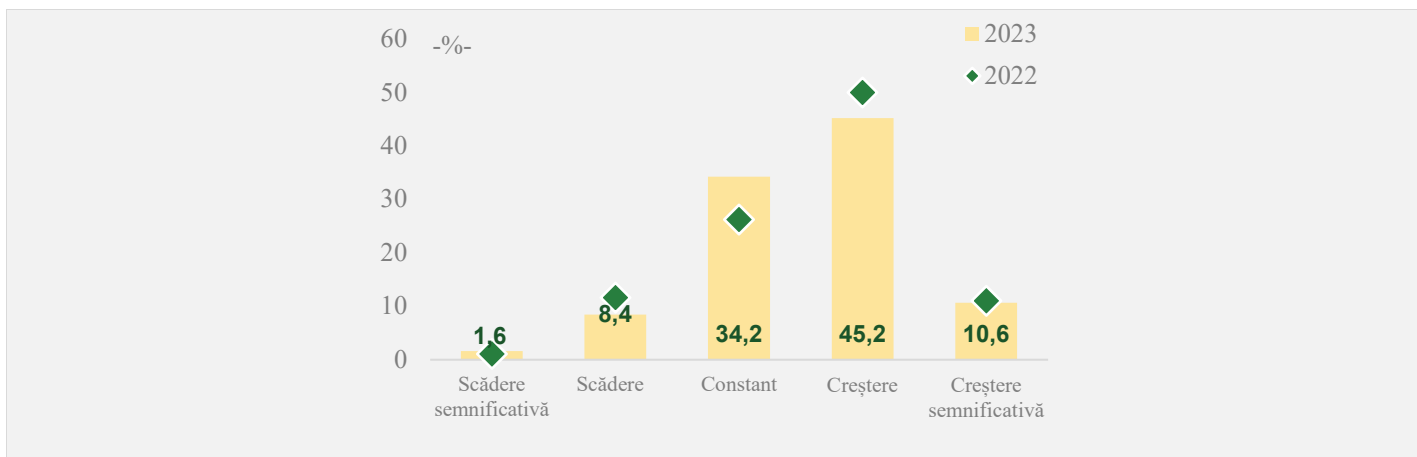
La nivelul grupei majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor sunt în deteriorare, în opoziție cu cele de la nivelul întregii economii. Astfel, 52,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 34% la exercițiul anterior, 20% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere puternică de la 50,3% în exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 27,9%, în urcare față de 15,7% la exercițiul anterior.

5.4. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

În cazul așteptărilor cu privire la investiții, tendința este spre o îmbunătățire a situației indiferent de sectorul de activitate. Totuși, cea mai mare pondere a companiilor optimiste se regăsește în grupa CAEN 3 (55,8%), urmată de cele din grupa CAEN 2 (36,6%) și de grupa CAEN 1 (31,4%). Pesimismul este ridicat doar pentru grupa CAEN 2, unde 19,9% dintre companii se așteaptă la înrăutățirea perspectivei. Pentru celelalte grupe CAEN, procentul acestora nu depășește 10%.

Figură 42. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt divergente la nivel de sub-grupe. Astfel, 58,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 14,4% la exercițiul anterior, 31,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în diminuare față de 58,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 10%, în diminuare față de 26,7% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motocicletă, logistică și HORECA) tendințele sunt apropiate de cele observate la nivelul întregii economii, respectiv o deteriorare a așteptărilor. Astfel, 43,5% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în diminuare față de 47% la exercițiul anterior, 36,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în diminuare față de 44,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19,9%, în urcare de la 8,9% la exercițiul anterior.

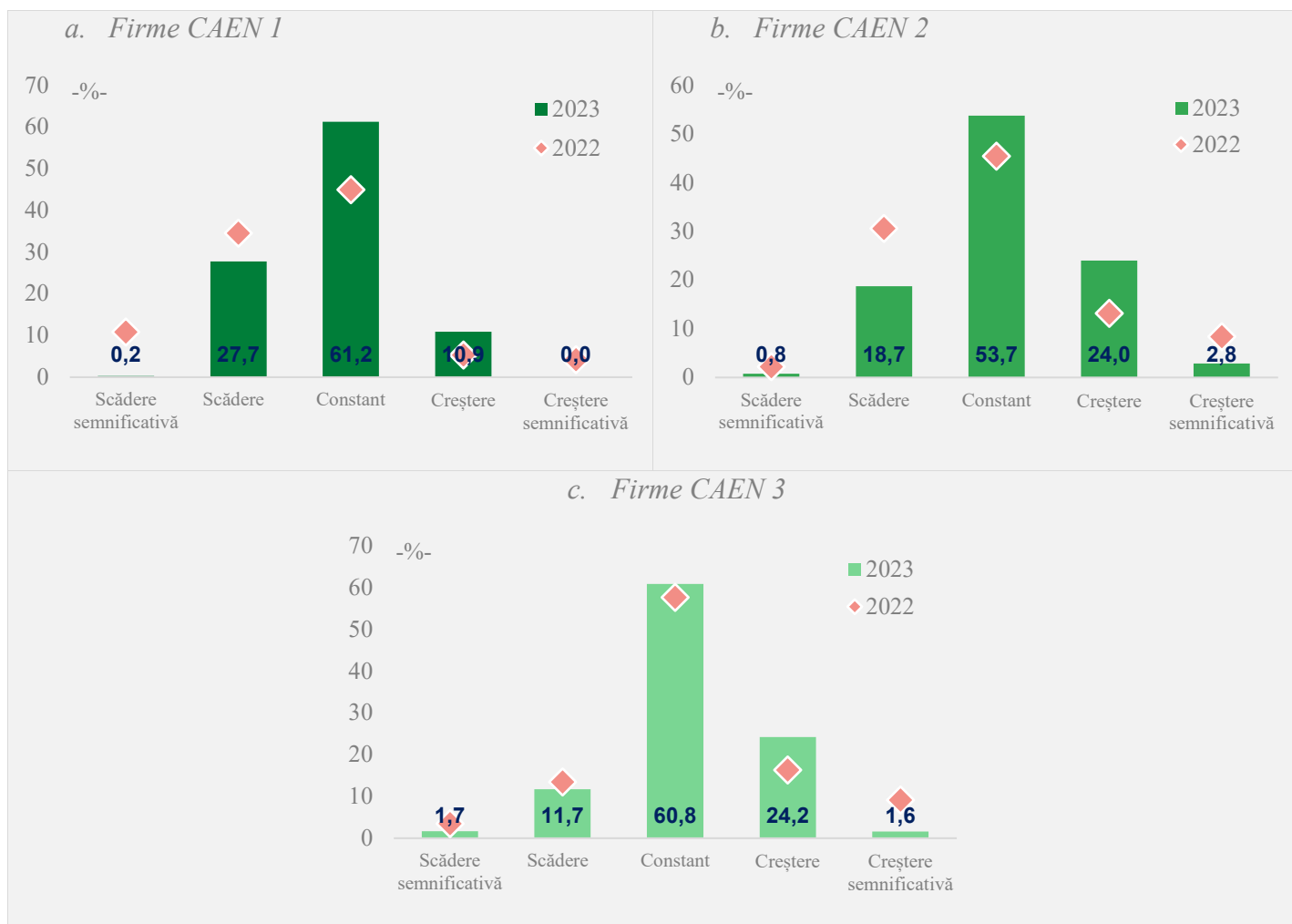
La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în deteriorare, similar evoluției de la nivelul întregii economii. Astfel, 34,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 26,2% la exercițiul anterior, 55,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere de la 61,1% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 10%, în diminuare față de 12,7% la exercițiul anterior.

5.5. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Pentru acest pilon, procentul companiilor care consideră că situația va rămâne neschimbată variază între 53,7% (grupa CAEN 2) și 61,2% (grupa CAEN 1). Firmele din grupa CAEN 1 sunt cele mai reticente în ceea ce privește evoluțiile din anul 2023. 27,9% dintre acestea se așteaptă la o înrăutățire a evoluțiilor, urmate de o pondere de 19,5% a celor din grupa CAEN 2. Doar 13,4% din firmele din grupa CAEN 3 au aceeași perspectivă. În schimb, așteptările pentru îmbunătățirea situației variază

semnificativ: peste un sfert din firmele din grupa CAEN 2 (26,8%) și CAEN 3 (25,8%) și doar 10,9% din cele din grupa CAEN 1 au așteptări optimiste.

Figură 43. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt mai optimiste. Astfel, 61,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 45% la exercițiul anterior, 10,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 9,5% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 27,9%, în coborâre față de 45,5% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt de îmbunătățire a așteptărilor. Astfel, 53,7% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 45,5% la exercițiul anterior, 26,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de

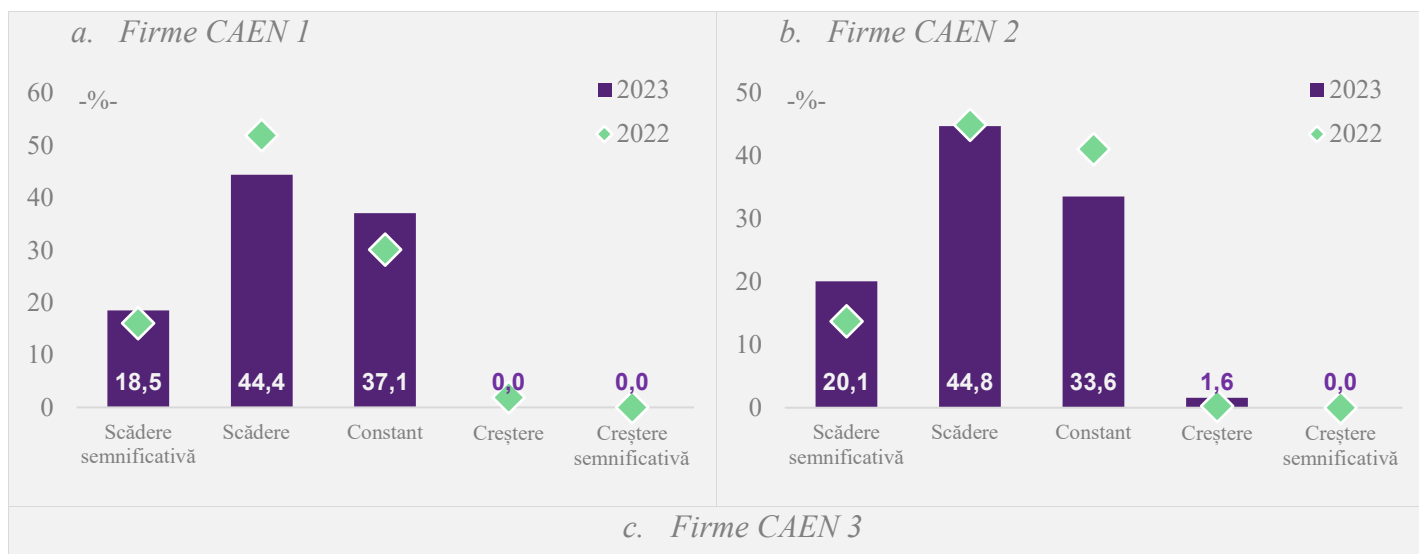
21,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19,5%, în coborâre de la 32,9% la exercițiul anterior.

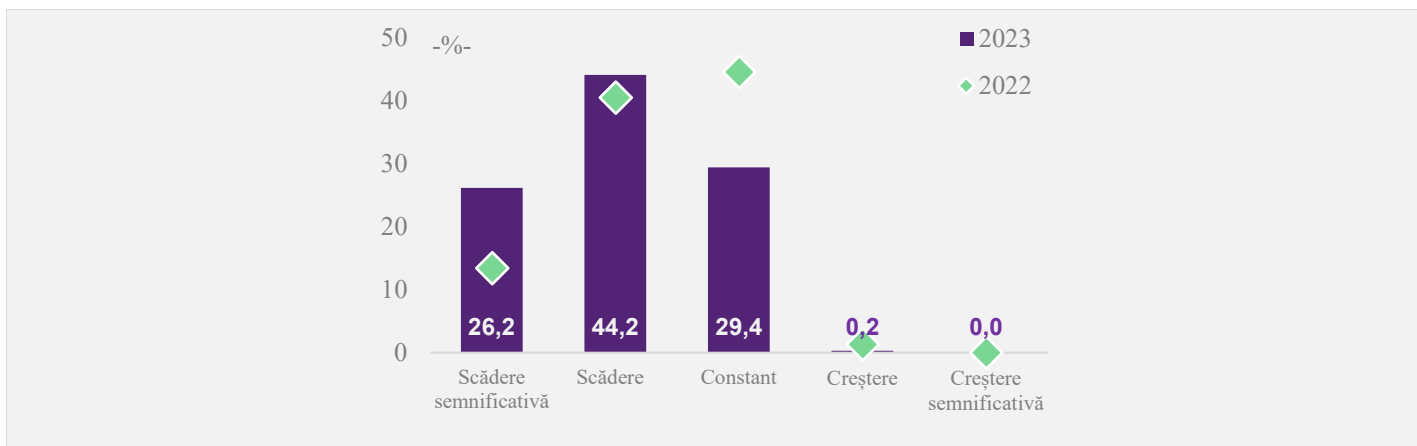
La nivelul grupei majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt apropiate. Astfel, 60,8% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară urcare de la 57,7% la exercițiul anterior, 25,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 25,4% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 13,4%, în ușoară diminuare față de 16,9% la exercițiul anterior.

5.6. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Indiferent de sectorul de activitate analizat, cea mai mare parte a firmelor chestionate se așteaptă la o înrăutățire semnificativă a costurilor și a accesului la finanțare. Cele mai pesimiste sunt companiile din grupa CAEN 3, unde 70,4% indică o înrăutățire, respectiv o înrăutățire semnificativă a evoluțiilor, urmată de grupa CAEN 2, unde ponderea firmelor care declară același lucru se ridică la 64,9%, și cele din Agricultură (grupa CAEN 1), cu un nivel de 62,9%. Procentul firmelor cu așteptări optimiste este extrem de scăzut, și nu depășește 1,6% în niciuna dintre grupe, fiind aproape inexistent pentru grupele CAEN 1 și 3.

Figură 44. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupei majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt relativ apropiate. Astfel, 37,1% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 30,1% la exercițiul anterior, 0% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 1,9% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 62,9%, în ușoară coborâre față de 68% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt de relativă menținere a așteptărilor. Astfel, 33,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 41,1% la exercițiul anterior, 1,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 64,8%, în urcare de la 58,6% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în deteriorare. Astfel, 29,4% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre de la 44,7% la exercițiul anterior, 0,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 1,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 70,3%, în urcare față de 54% la exercițiul anterior.

5.7. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Interacțiunea cu autoritățile este văzută de prea puține firme (procente între 11%-17,3%) ca având o evoluție pozitivă în anul 2023. În schimb, marea majoritate se așteaptă ca situația să rămână neschimbată. Se remarcă ponderea foarte ridicată a companiilor din grupa CAEN 3 (42,7%) care au așteptări în scădere față de anul anterior. Pentru celelalte grupe, procentul companiilor pesimiste este de 21,7% pentru grupa CAEN 1 și de 30,8% pentru grupa CAEN 2.

Figură 45. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în ameliorare. Astfel, 67,3% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 45,1% la exercițiul anterior, 11% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 13% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 21,7%, în coborâre față de 42% la exercițiul anterior.

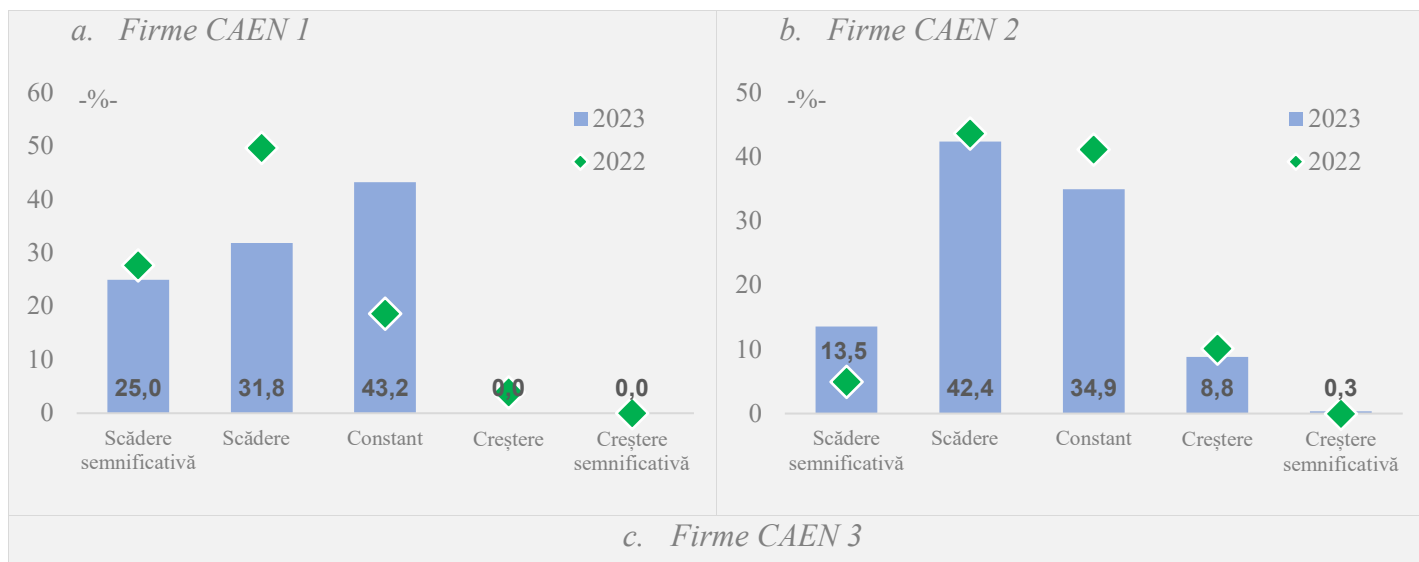
La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA) tendințele sunt de relativă menținere a așteptărilor. Astfel, 54,6% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în ușoară coborâre față de 58% la exercițiul anterior, 14,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel apropiat de cel de 13,2% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 30,8%, nivel de asemenea apropiat de cel de 28,8% din exercițiul anterior.

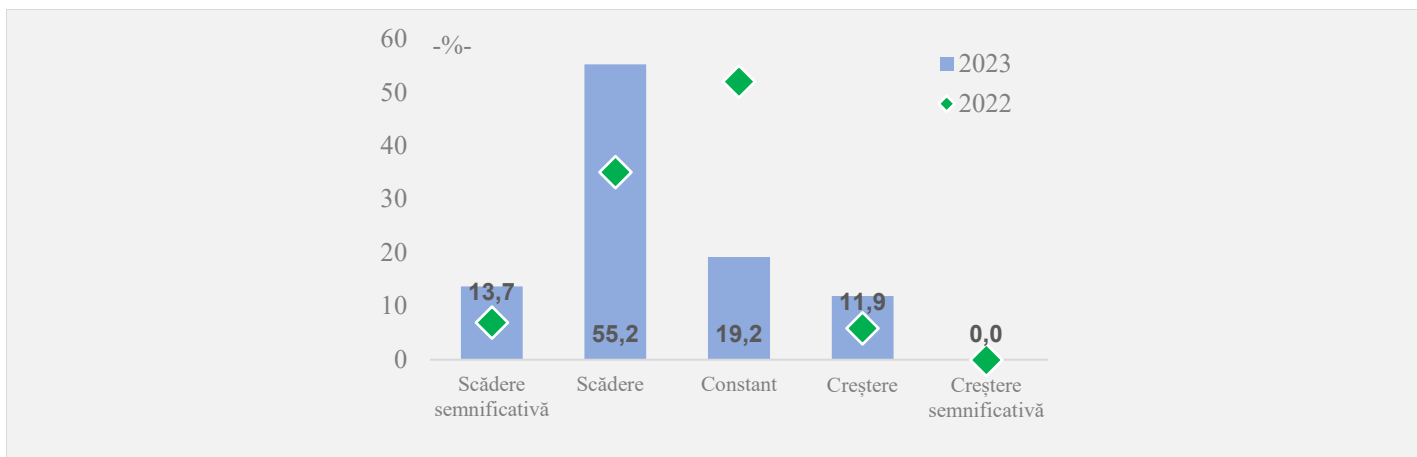
La nivelul grupei majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în ușoară deteriorare, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 40% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre de la 63,9% la exercițiul anterior, 17,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 7,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 42,7%, în urcare față de 28,3% la exercițiul anterior.

5.8. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Peste 42% dintre companiile din fiecare sector de activitate se așteaptă la o înrăutățire a situației economice la nivel național și global. Cele mai pesimiste sunt companiile din grupa CAEN 3, unde 68,9% dintre cei chestionați întrevăd evoluții nefaste, urmate de companiile din grupa CAEN 2 (55,9%) și de cele din grupa CAEN 1 (56,8%). O pondere importantă o ocupă și firmele care consideră că situația va rămâne nemodificată, în timp ce ponderi scăzute se așteaptă la îmbunătățirea evoluției în grupele CAEN 2 și 3, cu aproape nicio așteptare optimistă pentru firmele din grupa CAEN 1.

Figură 46. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în ameliorare. Astfel, 43,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 18,6% la exercițiul anterior, 0% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 3,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 56,8%, în coborâre față de 77,4% la exercițiul anterior.

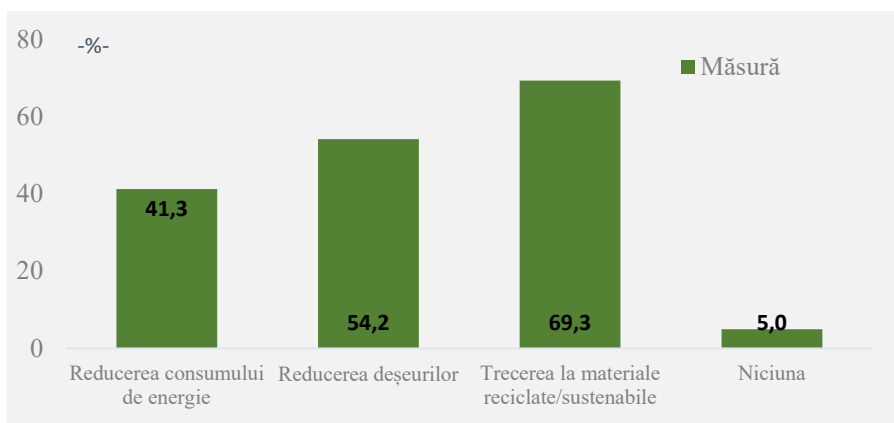
La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motocicletate, logistică și HORECA) tendințele sunt de ușoară deteriorare. Astfel, 34,9% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre față de 41,2% la exercițiul anterior, 9,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 10,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 55,9%, în urcare de la 48,7% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor pentru anul 2023 comparativ cu cele pentru anul 2022 sunt în deteriorare, cu unele tendințe opuse în cadrul sub-grupelor. Astfel, 19,2% din companii anticipează pentru anul 2023 evoluții similare anului precedent, în coborâre de la 52% la exercițiul anterior, 11,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 5,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 68,9%, în urcare față de 42,1% la exercițiul anterior.

6. Influența contextului actual asupra mediului de afaceri

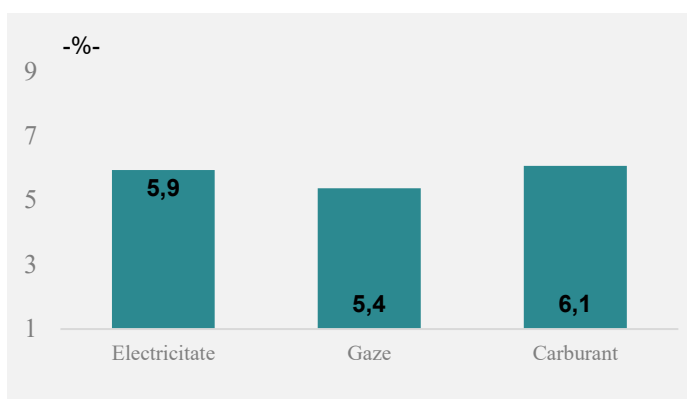
Creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul mediului de afaceri asupra mediului, precum și războiul ruso-ucrainean și nevoia stringentă pentru gestionarea resurselor energetice și obținerea independenței energetice la nivel de țară au atras atenția companiilor asupra consumului energetic și a factorilor asociați cu acesta. Totodată, nivelul crescut al inflației a accentuat suplimentar nevoia reducerii costurilor și elaborarea de măsuri pentru reducerea impactului asupra companiei.

Figură 47. Măsuri pentru a reduce impactul asupra mediului

Doar 5% din respondenți nu au luat nicio măsură pentru a reduce impactul asupra mediului. Majoritatea companiilor au început să utilizeze materiale reciclate (69,3%) și au încercat să reducă deșeurile generate de întreprindere (54,2%). Totodată, un procent considerabil dintre companii au întreprins măsuri pentru reducerea consumului de energie, acțiune ce poate fi explicată atât de creșterea gradului de conștientizare a întreprinderilor românești cu privire la impactul asupra mediului, cât și criza energetică ce a marcat ultimul an.

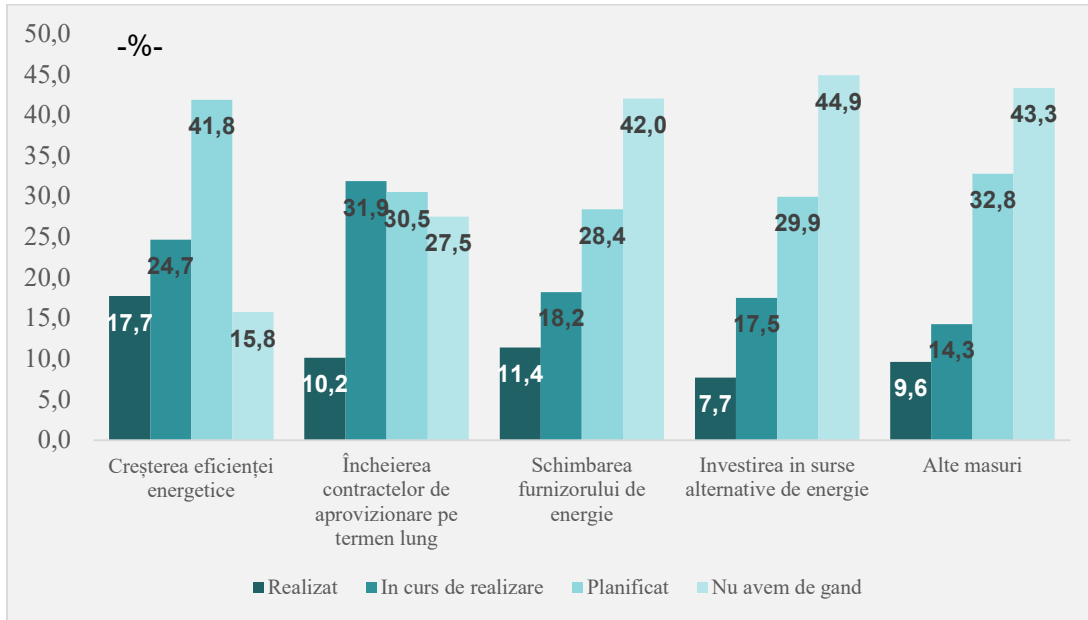
Figură 48. Impactul creșterii prețurilor pentru energie

Creșterea prețurilor pentru carburanți a constituit factorul cu cea mai mare influență asupra companiilor, urmată de creșterea prețurilor cu electricitatea. Pe o scală de la 1 la 10, respondenții au

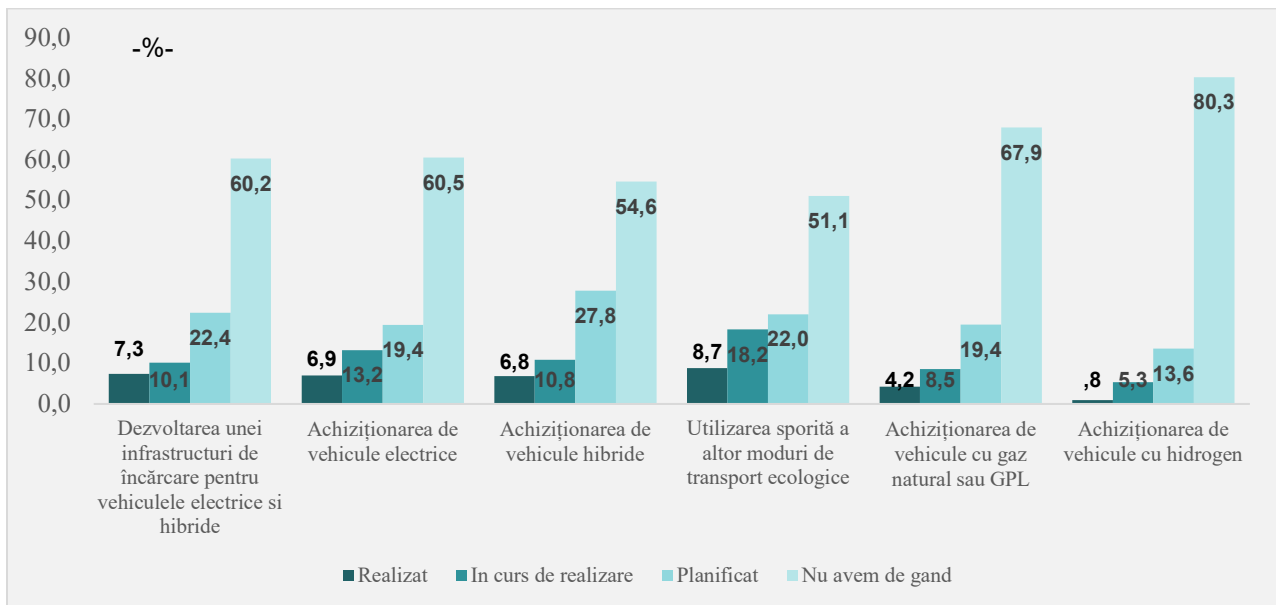
evaluat impactul creșterii prețurilor cu carburanții și electricitatea cu aproximativ o unitate peste medie.

Figură 49. Măsurile pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la electricitate și gaz

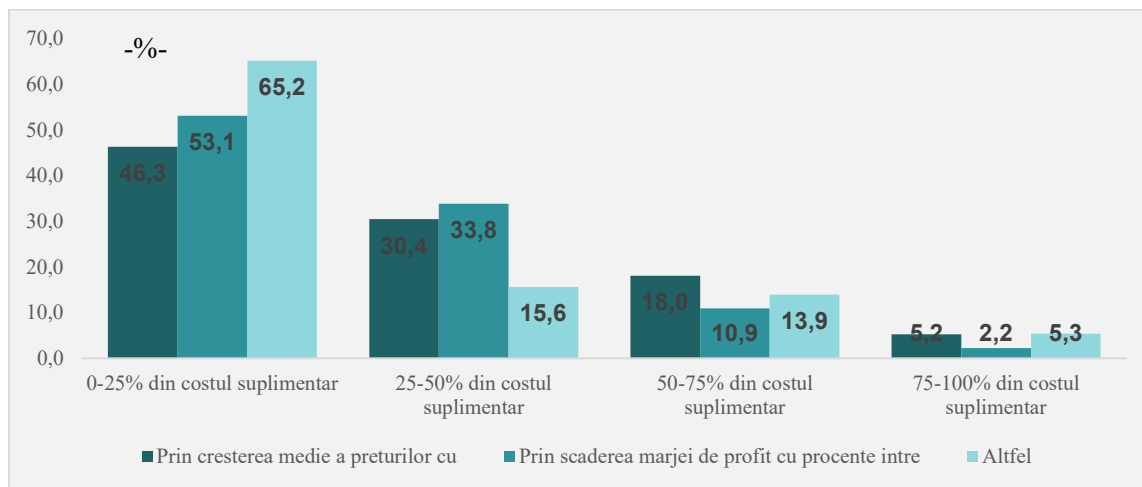
Pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la electricitate și gaze, majoritatea companiilor au întreprins măsuri pentru creșterea eficienței energetice a companiei. Proiectele în curs de finalizare se axează în principal pe încheierea contractelor de aprovizionare pe termen lung, în timp ce majoritatea proiectelor planificate se axează pe creșterea eficienței energetice.

Figură 50. Măsurile pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la carburant

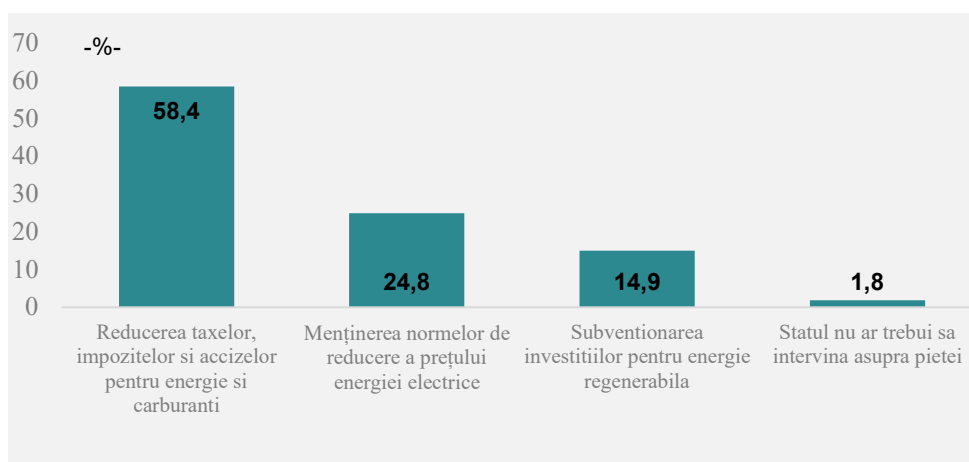
Majoritatea companiilor nu au luat și nu au de gând să ia măsuri pentru reducerea impactului generat de prețurile majorate pentru carburanți. Dintre companiile care au întreprins acțiuni sau urmează să întreprindă acțiuni pentru reducerea acestui impact, cele mai multe se concentrează pe utilizarea sporită a modurilor de transport ecologice (48,9%) și specific pe achiziționarea de autoturisme hibride (45,4%).

Figură 51. Măsuri pentru acoperirea creșterii costurilor cu energia

Majoritatea companiilor care au încercat să reducă impactul creșterii prețurilor pt energie au încercat să acopere diferența prin creșterea prețurilor sau reducerea costurilor cu până la 25%, dar și prin alte mecanisme.

Figură 52. Opinia companiilor cu privire la măsurile guvernamentale pentru gestionarea creșterii costurilor cu energia

Cei mai mulți respondenți consideră că statul ar trebui să reducă taxele, impozitele și accizele pentru energie și carburanți, pentru a reduce efortul financiar al companiilor. Doar 1,8% dintre participanții la acest studiu cred că statul nu ar trebui să intervină asupra pieței.

IV. Considerații finale și concluzii

În contextul nevoii de înțelegere rapidă a evoluțiilor reale care se petrec în economie și, mai cu seamă, a celor cu care se confruntă întreprinderile, considerate principalele creatoare de valoare, interesul pentru dezvoltarea unui barometru al mediului de afaceri oferă, de fapt, expresia preocupării pentru sănătatea unei economii.

Începând cu criza financiară din anul 2008, continuând cu pandemia de Covid-19 și războiul din Ucraina, mediul economic și social actual este caracterizat de un grad tot mai ridicat de incertitudine și vulnerabilitate, iar dezechilibrele create au un impact semnificativ asupra bunăstării actuale și viitoare. În acest context, apariția regulată a rezultatelor unui barometru al mediului de afaceri reprezintă un element de referință atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru decidenții de politici publice și evidențiază impactul mediului academic în societate. Barometrul de față este un instrument științific, care măsoară cantitativ și calitativ informațiile din mediul de afaceri românesc, și poate să constituie un instrument util companiilor care activează în România, potențialilor investitori, dar și instituțiilor guvernamentale, responsabile pentru dezvoltarea și monitorizarea politicilor economice și pentru sprijinirea mediului de afaceri.

Barometrul s-a concentrat pe răspunsurile oferite de **1067 de firme** din România la nivelul anului 2022 cu privire la **nivelul de încredere al mediului de afaceri** analizat de-a lungul a **sapte piloni: cifra de afaceri și piața, profitabilitatea, investiții, forța de muncă și dimensiunea companiei, costuri și accesul la finanțare, interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei și evoluția economiei naționale și globale.**

Cele mai notabile aspecte identificate de-a lungul analizei sunt prezentate de-a lungul acestei secțiuni finale, organizate în funcție de cele 3 criterii de stratificare.

- În general, mediul de afaceri se așteaptă **ca evoluțiile economico-sociale din anul 2023 să fie similare celor din 2022** (valoarea RBI e de 2,8 pe scala de la 1 la 5).
- **Peste o treime din companiile din România sunt pesimiste** cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2023 (se tem de o înrăutățire), și doar 17,1% se așteaptă la o îmbunătățire a situației. Aproape 48% consideră că situația nu se va schimba.
- **Cel mai optimist sunt privite evoluțiile elementelor aferente cifrei de afaceri și pieței, respectiv a investițiilor.** Astfel, 40,85% dintre companii au așteptări mai bune privind cifra de afaceri și piața (Pilonul 1) și 38,6% privind investițiile (Pilonul 3).
- **Cele mai pesimiste așteptări se manifestă în privința accesului la finanțare și a evoluției economiei la nivel național și global.** Dintre companiile analizate, 65,4% se așteaptă la înrăutățirea accesului la finanțare (Pilonul 5), iar 57,3% sunt pesimiști în privința evoluției economiei naționale și globale (Pilonul 7).
- **Cel mai mare nivel de indecizie privește evoluția profitabilității** (Pilonul 2). Astfel, 30,3% dintre companii se așteaptă la evoluții mai bune, 26,% întrevăd o înrăutățire a situației, iar 43% se așteaptă la evoluții similare celor din 2022.

Cele mai notabile elemente relevate de **analiza regională** sunt următoarele:

- **Cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3** (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), cu o valoare a indicelui de 3 din maximumul de 5, urmată de **Macroregiunea 2** (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), unde indicele se situează la un nivel de 2,79. Celelalte două macroregiuni înregistrează valori aproape asemănătoare, care indică așteptări similare pentru anul 2023.
- **Macroregiunea 1** se remarcă prin cele mai mari valori la nivelul a trei dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei și Pilonul 3. Investiții), fiecare cu un scor de aprox. 2,9, ceea ce indică cel mai ridicat grad de optimism pentru evoluțiile din 2023
- **Cele mai multe companii optimiste** în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023 sunt companiile din **Macroregiunea 3** (27,9%), urmată la distanță semnificativă de cele din Macroregiunea 2 (11,5%). În schimb, în Macroregiunea 4, peste jumătate (50,7%) dintre companii se așteaptă la înrăutățirea condițiilor economico-sociale pentru desfășurarea afacerilor. **Companiile din Macroregiunea 1 au cele mai pesimiste așteptări** (52,5% din total).
- Se remarcă un nivel de similaritate mai ridicat între Macroregiunile 2 și 3, respectiv între Macroregiunile 1 și 4.

Cele mai notabile elemente relevate de analiza structurată pe **dimensiunea companiei** sunt următoarele:

- **Cele mai optimiste așteptări** asupra evoluțiilor viitoare se înregistrează pentru **companiile de mari dimensiuni**, cu o valoare a RBI de 2,86, urmate de companiile de dimensiuni medii (RBI de 2,63) și companiile de dimensiuni mari (RBI de 2,49).
- Valoarea indicatorului pe piloni sugerează că așteptările privind îmbunătățirea evoluțiilor sunt cele mai mari pentru cifra de afaceri și piață (Pilonul 1) și investiții (Pilonul 3), în această ordine, pentru firmele medii și mari, în timp ce firmele mici se așteaptă în primul rând la o evoluție mai bună a cifrei de afaceri și pieței, urmată de cea a profitabilității.
- Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Companiile de dimensiuni medii sunt cele care au cele mai mari așteptări comparativ cu restul privind accesul la finanțare (Pilonul 5) și evoluția economiei naționale și globale (Pilonul 7). Firmele mici sunt cele cu cele mai pesimiste perspective pentru toți pilonii, cu excepția evoluției la nivelul cifrei de afaceri și a pieței (Pilonul 1) și a profitabilității (Pilonul 2).
- Cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la o **îmbunătățire a situației economico-sociale în anul 2023** se întâlnește în cazul **firmelor de mari dimensiuni (20,3%)**, la distanță semnificativă de firmele mici și medii, fiecare cu un procent de 5%. Predomină o tendință pesimistă cu privire la evoluțiile economico-sociale din anul 2023, cel mai mare procent de companii pesimiste fiind în rândul celor mici (42,8%), urmate de cele medii (41%) și firmele mari (33,2%).

Cele mai notabile elemente relevate de analiza structurate pe **sectorul de activitate** sunt următoarele:

- La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea **cea mai ridicată** pentru activitățile din **grupa CAEN 2**, care cuprinde activitățile din industrie, construcții, comerț, activitățile de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA, cu o valoare de 2,83, urmată de **grupa CAEN 1** (agricultură, silvicultură și pescuit), cu o valoare de 2,68. RBI pentru **grupa CAEN 3** are valoarea de 2,64, cel mai scăzut nivel dintre cele trei grupe, sugerând că serviciile IT, serviciile financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele sunt cele mai reticente în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023.
- Evoluția cifrei de afaceri și investițiilor au cele mai ridicate valori ale indicelui pentru grupele CAEN 2 și 3, în timp ce grupa companiile din grupa CAEN 1 sunt cele mai optimiste în ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității. Se mențin perspectivele pesimiste în ceea ce privește accesul la finanțare, respectiv a dinamicii economiei naționale și globale.
- Companiile sunt mai degrabă pesimiste asupra evoluțiilor din anul 2023, indiferent de grupa CAEN din care fac parte. Se remarcă un pesimism crescut în rândul companiilor din grupa CAEN 3, unde 42,5% din total se așteaptă la înrăutățirea situației, urmate de cele din grupa CAEN 1 (35,1%) și cele din grupa CAEN 2 (33,9%). De altfel, în această grupă se regăsește și cel mai mare procent al companiilor optimiste pentru anul 2023 (18,1%), cel mai mic fiind în grupa activităților de agricultură, silvicultură și pescuit (9,7%). În plus, un procent semnificativ dintre companiile aflate în toate cele trei grupe se așteaptă la o evoluție similară anului 2022.